

4. julij - dan borca

Že nekaj let praznujemo 4. julij in se spominjamo dogodkov iz druge svetovne vojne. Še posebej so nam ostali v spominu junaški liki partizanov, ki so se z nadčloveškimi napori borili za osvoboditev jugoslovanskih narodov ter za mir na svetu.

Prav tako se spominjamo borcev, ki so v borbi za svobodo darovali življenje ter vseh, ki niso dočakali težko pričakovane svobode in so umrli v zaporih ter koncentracijskih taboriščih. V mislih imamo borce in aktiviste, ki so, čeprav izčrpani od številnih borb z okupatorji, po osvoboditvi z velikim veseljem prišli za delo pri obnovi porušene domovine. Nekdanji partizani so se v prvih povojnih letih srečali z novimi težavami in problemi, najprej pri obnovi porušene domovine in pozneje pri izgradnji socializma. Vsa njihova prizadevanja so imela en sam cilj — živeti v svobodi in miru.

Nekdanji borci proti fašizmu so v povojnih letih postali borci za mir ne samo pri nas, temveč so si prizadevali, da bi na svetu zavladal mir ter da bi ljudje živeli srečni. Vsi, ki so preživeli, ali se še spominjajo druge svetovne vojne, želijo, da bi na vseh kontinentih sveta odpravili nevarna žarišča vojne, ki lahko povzročijo novo svetovno vojno. Le z medsebojnim sodelovanjem vseh naprednih sil v svetu lahko dosežemo, da se leto 1941 ne bo več ponovilo in da se ne bodo več ponovili prizori iz gestapovskih zaporov ter koncentracijskih taborišč.

V nedeljo in ponedeljek, ko bomo praznovali dan borca, bodo organizacije Zveze združenj borcev v mnogih krajih priredile proslave, na katerih se bodo zbrali borci nekdanjih odredov in brigad. Ponudila se jim bo nova prilika, da bodo v krajih, kjer so se še pred dvajsetimi leti borili s puško in mitraljezom v roki, obujali spomine, ki jih ni mogoče nikoli pozabiti. Pozabiti jih ni mogoče zato, ker so se preveč globoko vtisnili v spomin in tudi zato, ker so dogodki iz minule vojne povzročili posledice, ki jih mnogi naši borci, zaporniki in interniranci občutijo še danes.

-or

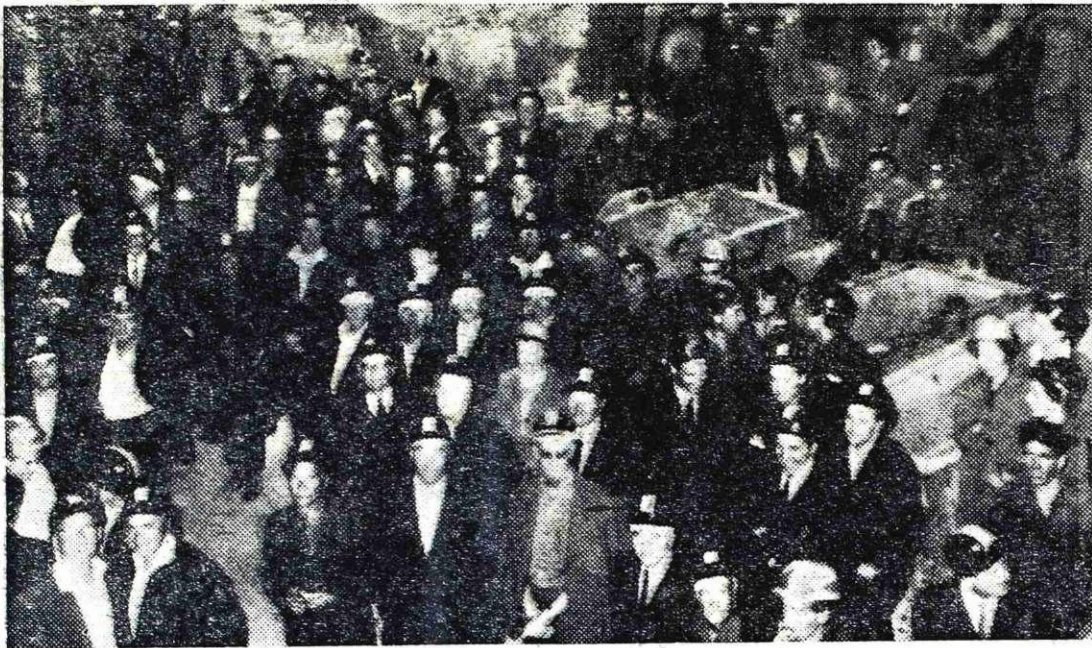
ŽELEZAR

JESENICE, 2. julija 1966
LETO VIII

Poštnina plačana v gotovini
Številka 26

*Ob dnevu borca
iskreno čestitamo*

Slovesnosti se je udeležilo tudi 81 upokoјencev

Martinarji se zavedamo, kakšnega izrednega pomena je vli-vanje v velike kokile, posebno pa še vli-vanje na vozove. Zato smo predvidevali že od vsega začetka, da ta dan primerno proslavimo ter da povabimo tudi upokoјence — martinarje. Odbor za proslavo je pred štirinajstimi dnevi razposlal 185 vabil, toliko je namreč bilo upokoјenih martinarjev od leta 1952 naprej. Od teh se je vabilu odzvalo 81, ostali so bili za-držani, največ zaradi bolezni.

Ob 9. uri dopoldne je bil sprejem upokoјencev v Ka-zini. Po pozdravu predsed-nika sindikalnega odbora Baumanca smo šli z upokoјenci k vli-vanju.

Za ta dan so se pripravili tudi naši pevci — martinarji. Želeli so poudariti slovesnost tega dogodka ter prikazati, da je možno kljub stalnemu in težkemu delu sodelovati v svojem prostem času tudi na kulturnem polju. Pevski zbor šteje 19 članov in je v enem letu obstoja priredil že štiri nastope. Zbor vodi poži-tvovalni in priznani pe-vovodja Polde Ulaga.

Ob 9.30 uri je začel slav-nost predsednik obratnega delavskega sveta Miloš Cvet-kovič. V svojem govoru je orisal pomembnost te pri-dobitve ter naloge, katere moramo še izvesti. Sledil je nastop pevcev, ki so zapeli skladbo P. Ulage: »Jeseniška«. Po govoru obratovodja inž. Stanka Čopa (objavlja-mo ga posebej), ki je govo-ril o razvoju martinarne od njenega začetka naprej, je ponovno zapel pevski zbor in sicer pesmi »Slava delu« in »Vzbujenje duhov«.

Namestnik predsednika DSŽ Stefan Ščerbič je nato po-zdravil navzoče, v imenu upokoјencev Martin Šetinc, ki se je zahvalil za priazen sprejem. Poudaril je važnost novega vli-vanja iz lastnih iz-kušanj.

Takoj za tem je sledilo vli-vanje šarže s peči K.

Sindikalni odbor je pova-bil vse upokoјence na kosilo, kjer smo se v stiku z njimi marsikaj pogovorili. Vsi so poudarili hvaležnost, da smo se jih spomnili, z željo, da to ne bi bilo zadnje tako srečanje.

Na vrtu gostilne je nasto-pil ponovno pevski zbor, ki je žel polno odobrava-je.

Proti večeru smo se odpe-ljali na ogled valjarne Bela, kar je bilo za upokoјence posebno zanimivo, saj niso mogli prehvaliti mehanizaci-je. Spominjali so se svojega

dela, ki je bilo primitivno in fizično težko.

Edino, kar lahko grajamo, je neodgovornost podjetja Ljubljana transport — PE. Jesenice, ki je poslalo prvi avtobus v Radovljico z eno in polurno zamudo in še to na poziv. Podjetje ne bi smelo sprejemati obveznosti, če že naprej ve, da jih ne zmore. Morali se bomo prav vsi kmalu navaditi, da sprej-memo samo tiste obveze, ki jih zmoremo.

Martinarjem želim varno, kvalitetno in dobro proizvodnjo!

Me ddrugimi je na sobotni proslavi spregovoril tudi obratovodja inž. Stanko Čop. Njegov kratek opis zgo-dvine martinarne objavljamo v celoti:

»Danes praznujemo začetek boljšega, manj napornega in bolj ekonomičnega dela v na-ši martinarni. Doživeli smo že precej novosti, povečanje proizvodnje jekla, izboljša-nje postopkov, vendar je to ena od najpomembnejših iz-boljšav v načinu vli-vanja je-kla.

Železarstvo je v našem go-renjskem kotu zelo staro. Pred 97. leti so se združile nekdanje topilnice v pred-hodniao današnje ežlezarne. Marca 1890 je začela obrato-vati prva martinovka na Je-senicah. D oleta 1906 je bilo zgrajenih že pet martinovk, zadnja za 20 ton vložka. V poznejših letih so bile te pe-či postopoma povečane. Se-danje naše naistarejše peči obratujejo od leta 1932 na-prej. Z raznimi srememba-mi in manjšimi izboljšavami se jenjihova teža vložka po-večavala do današnjega sta-nja.

Od primitivnega ročnega zakladanja do nabave prvega šaržirnega stroj v letu 1916 je bil že velik npredek. Naši starejši upokoјenci se še spo-minjajo vli-vanja z livnim vo-

zom, ki so ga pozneje zame-njali z livnim žerjavom.

Po osvoboditvi so se moč-no razmahnile novogradnje. Dve martinovki po 80 ton, ena iz leta 1952 in ena iz leta 1958, sta močno povečali pro-izvodno zmogljivost. Od 124 tisoč ton jekla v letu 1939 do največ 331.000 ton letno po-meni 2,7 kratno povečanje proizvodnje.

Uporaba močnega goriva — mazuta in dodatek kisika za zgorevanje je dvojje pomemb-nih izboljšav v zadnjem ča-su. Pri vsem povečanju pro-izvodnje je otsala livna jama dolgo vrsto let enaka. Pove-čevali smo dolžino hale, šte-vilo in nosilnost žerjavov, število peči — manj pa težo odlitih blokov. Leta 1949 je prineslo deloma izboljšanje. Nova valjarna debele pločevine je potrebovala brame od 1 — 3,5 ton, kar je bil proti običajnim težam blokov že napredek.

Po naše imenovana »grapa« je bila za marsikoga v žele-zarni nevzdržna. Danes izpol-njujemo dolgoletno željo martinarjev — »graparjev«. V delu nekdanjega vročega liv-nega kanala, kjer smo po-stavljali livne plošče, stojijo sedaj livni vozovi. Teža tu odlitih blokov bo od 5 do skoraj 9 ton, eč smo do se-daj imeli v grapi povprečno po 300 ton vročih blokov v

Slovesnost

200 m dolgi hali, še približno toliko vročih kokil in 200 ton ogrelih plošč, je jasno, da je bilo ozračje vroče in večkrat neznosno.

Z vli-vanjem na vozove je naš delavec izpostavljen krajši čas vročini.

S ponosom lahko ugotovi-mo, da je izmed vseh jugo-slovanskih železarn sedaj edino pri nas slačenje kokil direktno v valjarni. To nam je omogočila nova valjarna Bela. S tem ni samo olajša-no delo v martinarni, ampak je izboljšana tudi ekonomič-nost valjanja.

Pri preurejanju livne jame moramo pohvaliti pripravlje-nost večine delavcev livne ja-me, ki so morali nemoteno proizvajati v še bolj stisnje-su.

Stefan Ščerbič

nem prostoru kot prej. Grad-nja novih naprav in istočas-na proizvodnja zahtevata ve-liko razumnega dela in potr-pežljivosti. Marsikaj je bilo treba opraviti poleg svojih rednih dolžnosti.

V grdnji tega dela vli-vališča je vloženo delo nešteti-h oddelkov naše železarne kot tudi drugih podjetij. Ti so:

— Konstrukcijska delavni-ca s svojimi oddelki,
— mehanična in elektro delavnica,

— promet, transport in progovni oddelek s Komu-nalnim podjetjem Jesenice,
— Gradbeno podjetje »Sa-va«.

— montažna skupina »Hi-dromontaže« Maribor,
— Tovarna vagonov Kra-ljevo,

— »Vatrostalna«,
— uprava osnovnih sred-stev ter vsi projektanti teh naprav.

Enako pomembni so na-pori livarne in šamotarne za dobavo kokil in livnega ma-teriala ter prometnega od-delka, ki morajo odigrati po-membno vlogo v tem proce-su.

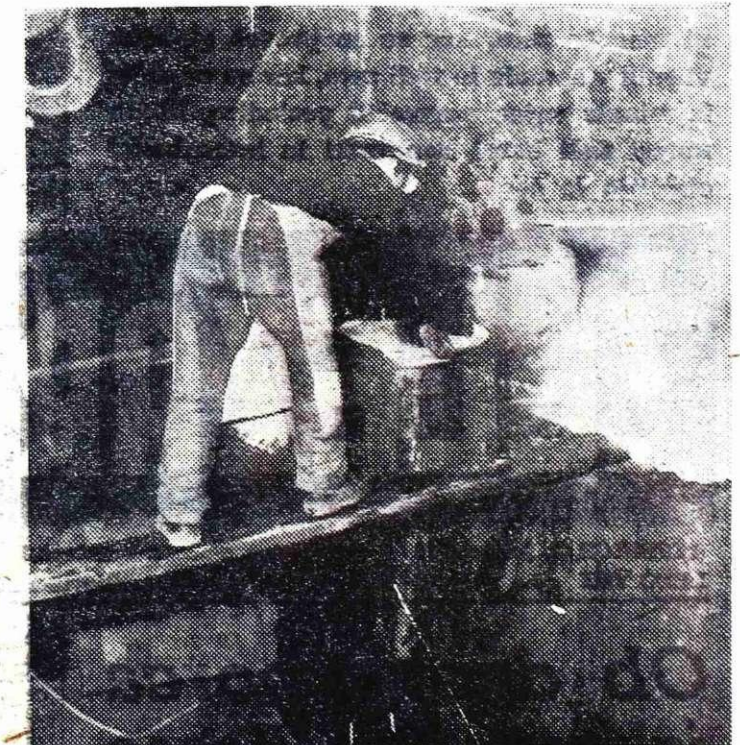
Za rentabilnost investicij v novo valjarno na Beli imamo martinarji in elektrojeklarji veliko odgovornost. Iskanje ovih načinov za znižanje pro-izvodnih stroškov, povečanje izplena in ekonomičnosti sploh — so naše glavne na-loge.

Martinarji vidimo z novim načinom vli-vanja možnost zmanjšanja delovnih mest, s katerimi moramo uvesti skrajšani delovni teden, ki bi ga bilo sicer skoraj ne-mogoče izvesti.

Želim, da ta investicija ne bi bila zadnja. Postopki v proizvodnji jekla se danda-nes hitro menjajo in zastari-jo. Čaka nas torej še veliko dela v modernizaciji in me-hanizaciji obrata. Ekonomi-ka nas sili k iskanju vedno novih postopkov.

Z dobro proizvodnjo, s pazljivim delom in s čuva-njem teh novih naprav se moramo oddolžiti skupnosti železarne za vsa vložena sredstva.

Želim martinarjem varno, kvalitetno in dobro proizvo-dnjo!

Raztaljeno jeklo je začelo polniti kokili

ob vlivanju v martinarni

Kako je povabljeni upokojenec doživel to srečanje

Skladno s predvideno rekonstrukcijo je kolektiv martinarne v soboto, 25. junija, na dopoldanski izmeni pričel na nov način vlivati v livni jami. To vlivanje se razlikuje od klasičnega v tem, da so kokile postavljene na livne vozove, ki jih po vlivanju s kokilami in bramami odpeljejo v valjarno Bela. Prednost tega načina je, da isto vilito šaržo takoj odpeljejo, s tem pa tudi vso vročino tako od bram, kakor od kokil, zaradi katere so zlasti v poletnih mesecih delavci livne jame zelo trpeli. Po drugi strani pa pridejo brame še razmeroma precej vroče v valjarno in jih je treba samo malo ogreti, da jih lahko valjajo.

Na ogled tega novega postopka pri vlivanju je ko-

lektiv martinarne povabil tudi nas upokojene soedlavce, ki smo z velikim zanimanjem spremljali nov potek dela. Hkrati smo si ogledali še druge spremenjene faze dela, kar vse je bilo za nas precejšnja novost.

Težko smo si predstavljali, da generatorjev ni več — ob spominu, koliko smo nekdanj trpeli zaradi dima in generatorskega plina. Seveda smo si ob tej priliki ogledali tudi novo, veliko električno peč, delo okoli nje, kar vse je bilo za nas spet veliko doživetje.

V martinarni so nas pozdravili obratovodja inž. Stanko Čop, predsednik delavskega sveta martinarne Miloš Cvetkovič in predsednik sindikata martinarne Janko aBuman. Moški pevski

zbor martinarne pa je zapel tri pesmi.

Za vabilo in veliko pozornost, ki nam je bila izkazana, se je v našem imenu zahvalil Martinar — upokojenec in zaželel kolketivu še nadaljnjih delovnih uspehov.

Po ogledu martinarne smo se vsi povabljeni skupaj z zgoraj omenjenimi in dela prostimi tovariši odpeljal z avtobusi v Radovljico, kjer smo bili v znani gostilni Kunstelj na skupnem kosilu.

Med kosilom je pevski zbor prav pridno prepeval lepe domače pesmi in šele tu smo lahko poslušali ubrano petje svojih tovarišev, ker v martinarni zaradi ropota ni bilo mogoče. Članom zbora je res treba čestitati, da poleg težkega dela v obratu še najdejo časa in požrtvovalnosti za kulturno izživljanje.

Le prehitro je ob prijateljskem kramljanju in obujanju spominov minil čas in misliti je bilo treba na povratek. Vsi smo se pet odpeljali proti Jesenicam in se spotoma ustavili še v valjarni Bela. Nad eno uro smo si ogledovali nov način valja-

nja. Marsikateri stari martinar ni mogel slediti temu načinu dela, ki ga je občutil prvič v svojem življenju in ga zlepa ne bo pozabil.

Še prijateljski stisk rok, ponovna zahvala s strani upokojencev in obljuba kolektiva, da se bo še spomnil svojih nekdanjih sodelavcev in razšli smo se z zavetjo, da smo doživeli lep in nepozaben dan, poln najlepših vtisov, velikih doživetij in presenečenj.

ft Martin Šetinec

Druga redna seja DS DE šamotarna

Pretekli teden je imel delavski svet šamotarne 2. redno sejo, na kateri so razpravljali o proizvodnih in finančnih težavah ter o delu posameznih komisij.

Pri pregledu sklepov so ugotovili, da niso povsem pripravljeni mesečni plani remontov in ostalega vzdrževanja ter tudi še ni urejena skladiščna služba, evidenca in naročanje strojnih delov.

Zato so sklenili, da bodo to čimprej uredili. Ugotovili so tudi, da glede premestitve prostorov sedanjega toplega obroka v šamotarni ni bilo storjenega še ničesar. DS meni, da bodo o tem morali obvestiti republiko sanitarno inšpekcijo, kajti razmere v higienskih prostorih šamotarne so neznosne.

Obratovodja je poročal o preseženi proizvodnji, o kvaliteti, ki je bila precej boljša kot v aprilu, o povečani produktivnosti in o vzdržnosti ponov v SM in elektro jeklarni. Poročilo je zajemalo tudi izdelavo forsteritne opeke, ki so jo že vzdali v plinske komore SM peči.

Problem so imeli pri izdelavi dinas opeke zaradi slabo pranege kvarcata in se je na njem še nahajalo precej mehanskih primesi. Ravno tako so morali posredovati glede dobave žgane gline.

Tudi komisije so podale svoja poročila. Disciplinska komisija je kaznovala dva tovariša z zadnjim opominom in sicer enega zaradi izostankov, drugega pa zaradi fizičnega napada na sodelavko.

Predsednik komisije za varnost je poročal, da so delavci precej površni in ne previdni.

Kadrovska komisija je razpravljala o vlogi za razpisano delovno mesto »delovodja oblikovanja«.

Sklenili so, da obratovodstvo poskrbi za reprodukcijski material, ki ga imajo v skladišču približno 70 ton na zalogi. V nasprotnem primeru bo morala delovna enota

zaradi premajhnih skladiščnih prostorov ustaviti izdelavo kanalske opeke (Ø 35 ali Ø 45).

Na koncu zasedanja so razpravljali še o nujni izboljšavi organizacije dela pri pečnem oddelku.

aR

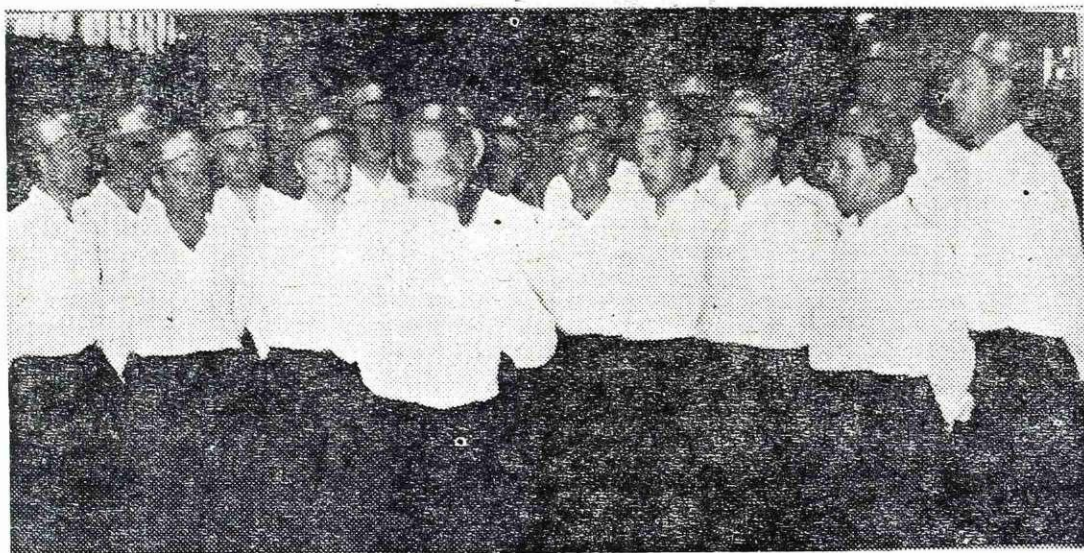
Prve šarže na livnih vozovih

Obširna dela v vlivališču martinarne, ki so trajala od 6. junija dalje, so omogočila, da smo že v četrtek, 23. junija, ob 15.45 uri popoldne odlili prvo šaržo v kokile, postavljene na livnih vozovih. Potek del je bil naslednji:

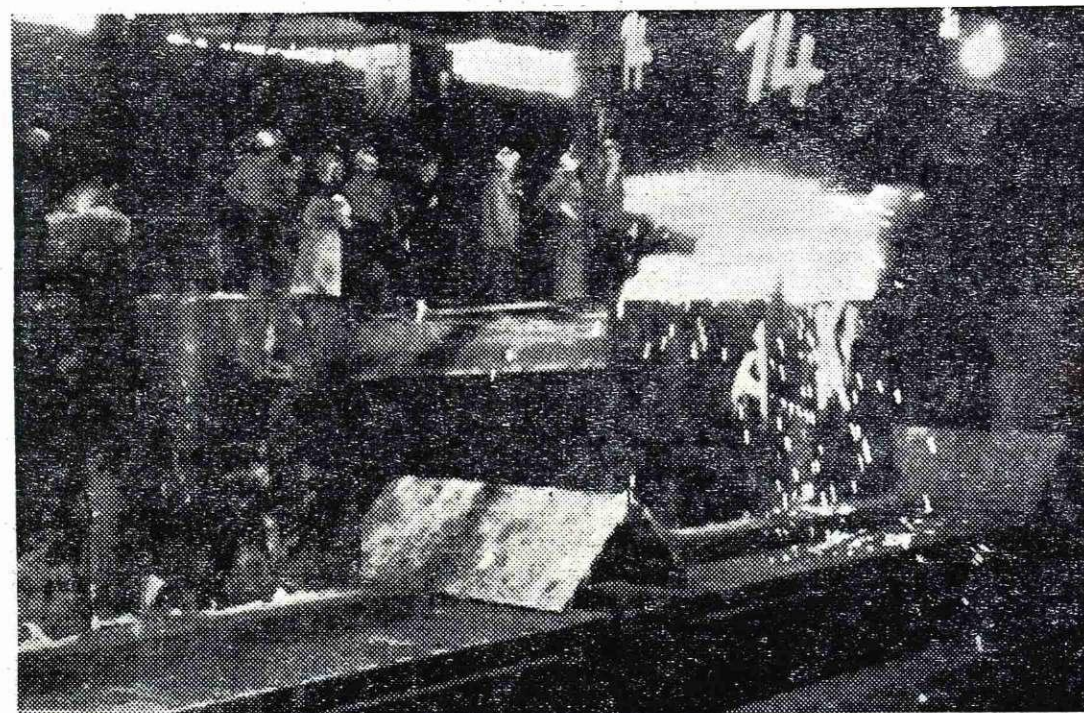
Od 6. do 9. junija je proizvodni oddelk postavljaj normalnotirno progo do pričetka livne hale. Od 8. do 21. junija je »Hidromontaža« postavljala livni podest 20. junija pa smo pričeli z gradnjo 35 m normalnega tira pod livnim žerjavom. Tir je bil gotov do 22. junija zvečer. Dela smo predvideli tako, da bi bili čim krajši čas utesnjeni na prostoru, kajti imeli smo na razpolago 50 m manj livnega prostora kakor običajno. Premiščanje kokil in livnih plošč so naši delovodje, žerjavovodje in pomočniki opravili brez zastojev na proizvodnji.

Popoldne 23. junija ob 15.30 uri je delovodja Jože Rožič izdelal šaržo na peči M, ki jo je 10 minut kasneje začel vlivati livni vodja Franc Zupan. Vlivanje je potekalo dobro ter je bila vsa šarža odlita v 30 minutah. Ob 19. uri so bile brame že zložene v talni peči valjarne na Beli.

Od 23. junija dalje vlivamo s to pečjo stalno na livne vozove.

Na slovesnosti so sodelovali tudi martinarji - pevci

Vlivanje na vozove je velika pridobitev za martinarje

Na gradbišču nove aglomeracije

Celotna aglomeracija je sestavljena iz več objektov, ki imajo glede na tehnološki postopek različne funkcije. Glavni objekt je zgradba aglomeracije, po kateri ima ime vsa priprava vložka za plavže. Zaradi preglednosti so posamezni objekti oštevilčeni od 01 do 53. Transportni mostovi in trakovi, ki povezujejo objekte in služijo za transport surovin ter vložka, pa imajo številke od 201 do 295.

Aglomeracija je razdeljena na tri faze:

— K prvi fazi izgradnje aglomeracije spadajo objekti za razkladanje, transport, v-skladiščenje in odvoz surovin (rude, koksa, apnenca).

— K drugi fazi spadajo objekti za predelavo surovin in pripravo vložka.

— K tretji fazi, ki je zaenkrat ne bomo gradili, pa je predvidena gradnja dveh novih plavžev ter dodatne zgradbe za aglomeriranje in sintiranje rude.

Gradnja prve faze je v prvem teku. Med pripravljalnimi deli smo morali poglobiti rudni dvor in odstraniti hrib v Hrenovici ter delno odstraniti skladišče ognje-vzdržnega materiala. Vse to smo opravili lani. Največ težav so povzročile prestativte in kdelne odstranitve industrijskih tirov na že tako

tesnem manipulacijskem področju za razkladanje surovin.

Najprej smo začeli z izgradnjo prve faze aglomeracije, h kateri spadajo naslednji objekti:

ZVRAČALNA NAPRAVA — OBJEKT 01

Ta objekt bo služil za razkladanje rude in koksa z vagonov in sicer po načinu »kipanja« s pomočjo posebne dvizne naprave, ki bo vagon na eni strani čelno dvignila, tako da bo vsebina zdrsela v silos. Istočasno bomo lahko zvrčali po dva vagona. Poleg tega objekta je tudi 80 m dolga vlečna naprava, ki služi za manipulacijo vagonov pri zvrčalnih napravah. Pod silosi sta dva iznašalna trakova, ki bosta vsebino prenesla na transportni trak 201 v globini 9,20 m. Transportni tunel in most, po katerem teče ta trak, povezuje zvrčalno postajo in presipno postajo W 1.

PRESIPNA POSTAJA W 1 — OBJEKT 02

Presipne postaje aglomeracije so označene poleg običajne oznake še z W 1, W 2... V samem objektu je transportni trak št. 202, ki služi za presipanje rude ali koksa na transportni trak št. 203 ali 208. Ta dva transportna trakova vodita v objekt 05.

Gradbena dela pri zvrčalni in presipni postaji so v zaključni fazi. Gradi ju SGP »Sava« Jesenice.

DROBILNICA — OBJEKT 05

Ta zgradba zajema tri objekte in sicer: drobilnico 1-05, presipno postajo W2-03 in in transformatorsko postajo TS1-45. Transformatorska postaja TS1 v tem objektu bo napajala stroje in naprave prve faze aglomeracije z električnim tokom.

Drobnica I bo služila za grobo drobljenje rude, ki jo bodo transportni trakovi št. 218, 274, 295 prenesli iz objekta 05 v skladišče rude, skladišče mokre rude ali v zgradbo aglomeracije v nadaljnjo predelavo in pripravo.

Presipna postaja W2 bo služila za presipanje koksa na transportni trak št. 211, ki vodi na vrh stolpa skladišča koksa ali za presip s transportnega traku št. 210, ki vodi iz dna stolpa na presipno postajo. Obenem bomo v tem objektu presipali rudo in koks na transportne trakove št. 218, 274 in 295 kot je že omenjeval pri drobilnici.

SKLADIŠČE KOKSA — OBJEKT 04

Skladišče koksa je sestavljeno iz stolpa in dveh vsipalnikov, dolgih 100 in 136 m, ki sta v globini 620 cm. Po teh vsipalnikih tečeta po dva transportna trakova. Vsipalnika imata na zgornji strani posebno odprtino, skozi katero na trakovih nameščeni posnemalniki odvezemajo koks in ga transportirajo po traku 210 v presipno postajo W2. Med obratovanjem bodo vsipalniki zasuti s koksom do višine 12 m. Za transport koksa na skladišče služi trak št. 211, ki vodi na vrh stolpa, od tod pa posebni napravi na transportnih mostovih 212 in 213 vsipata koks s transportnih trakov v skladišče.

Drobnico I in skladišče koksa gradi podjetje »Gradiš« Gradbena dela na obeh objektih hitro napredujejo, posebno na drobilnici I, saj se že pripravljajo na izdelavo plošče na koti + 9,60 in + 10,50 m. Na skladišču koksa pa betoniranje temeljev za stolp in vsipalnik 100 m rova.

Pri gradnji aglomeracije so težave pri zemeljskih delih zaradi neenakomerne sestave tal. Zato so potrebne ponovne raziskave tal, spremembe načrtov temeljev, poglobitve, utrditve zemljišča z raznimi tamponi in podobno. Temu pa seveda sledijo manjše zakasnitve oziroma zamujanje rokov.

K. D.

Ali je to hvaležnost?

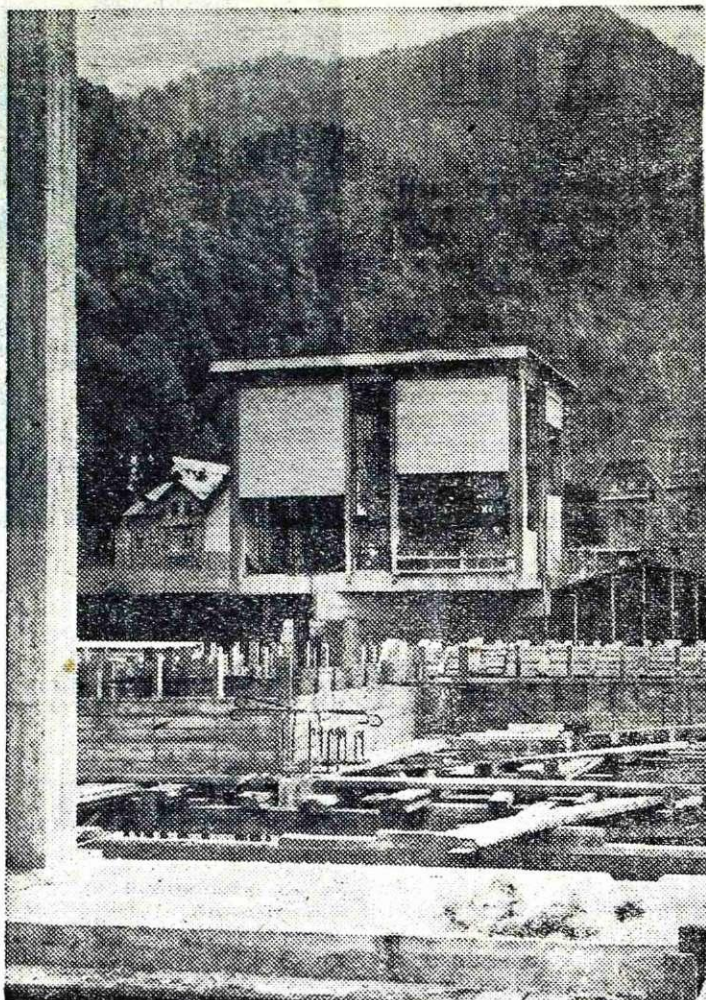
Med službenim časom sem pod Sava žerjavom našel 4.200 bonov na ime Janez Kobentar. Ker mi to ime ni bilo znano, sem spraševal svoje in ostale sodelavce, ki so mi ga končno pokazali, ko je mimo petjal nakladalni stroj.

Zelo sem bil presenečen, ko sem mu bone izročil in povedal, kje sem jih našel, ko je namesto zahvale izjavil: Bonov nisem izgubil, temveč so mi bili ukradeni.

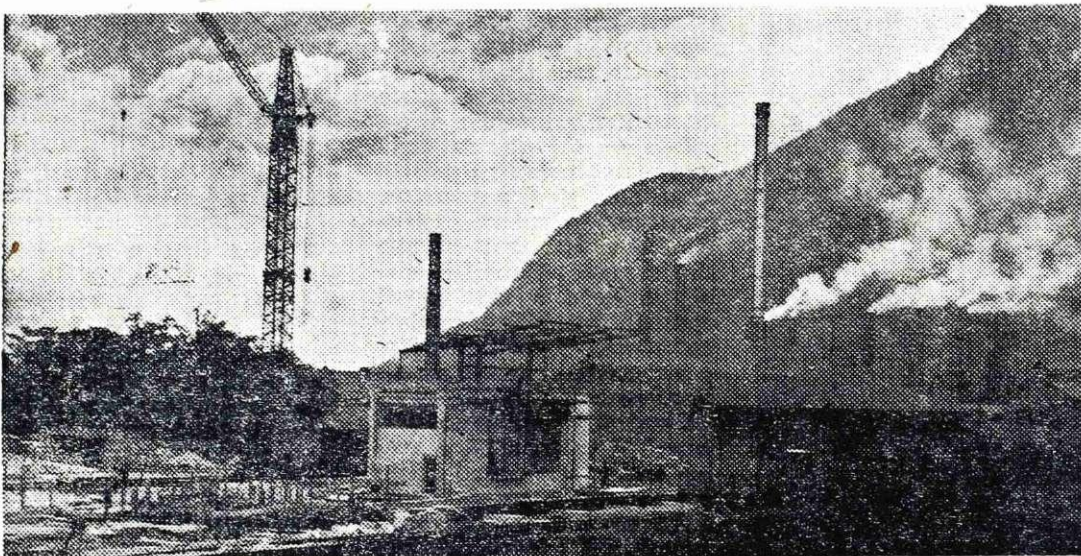
Imam občutek, da je izjava lastnika bonov zelo žaljiva in boleča ter zveni, da sem iz poštenega najditelja postal enostavno rečeno tat. Po drugi strani pa je to nečloveški odnos do poštenega sodelavca.

Tine Dolar
elektro jeklarna

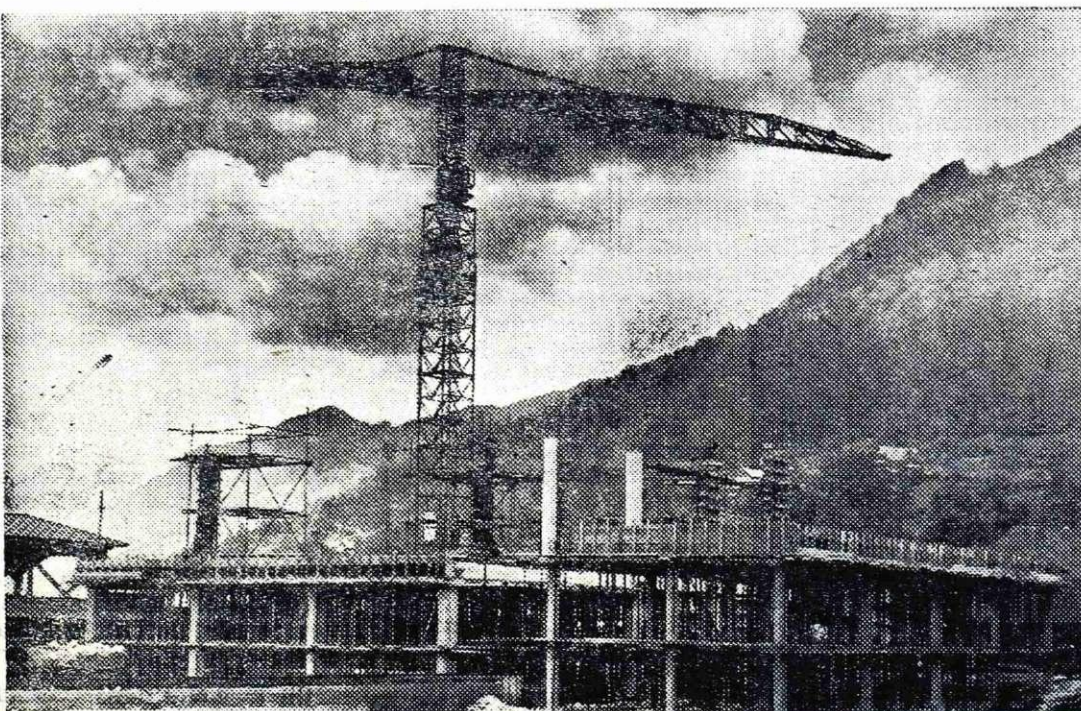
**Dopisujte
v »Železarja«**

Presipna postaja W1 — objekt 02

Zvrčalna postaja bo kmalu dograjena

Drobnica — objekt 05

Izpolnjevanje akcijskega programa na plavžu

V prvih petih mesecih letošnjega leta smo dosegli na plavžih proizvodnjo 52.606 ton grodlja ali 394,8 tone na 24 ur obratovnega časa. Operativni plan proizvodnje smo v teh mesecih izpolnili s 109,8 %, kar lahko smatramo za lep proizvodni uspeh.

Povprečna specifična poraba vsipnega koksa za to proizvodnjo je bila 802,65 kg na tono ob porabi 63,64 kg mazuta na tono in 36,64 kg kisika na tono grodlja. Dosežena poraba koksa je za 87,35 kg nižja od plana za leto 1966 in za 146,46 kg na tono grodlja nižja od povprečne dosežene porabe v letu 1965.

Na doseganje takih tehničnih prikazateljev je vplivalo več faktorjev in sicer:

- izplen iz rudnega vsipa je znašal 50,5 %, kar je sorazmerno visoko dočim se je izplen iz celokupnega vsipa zvišal od predvidenih 41,6 % na 42,4 %. Zvišanje izplena je posledica izboljšanja kvalitete našega adlomerata zaradi povišane stopnje bazičnosti, saj dosegamo časovno razmerje $\text{CaO} : \text{SiO}_2$ 0,7, kar je za naše prilike in spričo zastarelih naprav zadovoljivo.

- v letu 1966 se je izboljšala kvaliteta ljubilske rude, ki vsebuje od 1-3 % več železa, ob istočasnem ustrezno znižanju SiO_2 , kar zahteva v plavžih manjši odstotek apnenca in s tem izboljša ekonomiko dela peči.

Poleg tega ugotavljamo, da smo letos vskladiščili na hladni že preko 12.000 ton drobne rude, ki jo zaradi premajhne kapacitete naše aglomeracije nismo mogli predelati. Ta ruda predstavlja dodatne bremenitve priprave vložka in je povzročila v teh oddelkih znatna prekoračenja stroškov, vendar se je to pozitivno odrazilo v izboljšanju vložka za plavže.

Povprečna poraba apnenca je bila 354 kg na tono grodlja, aglomerat pa smo ga dali 82 kg na tono, kar je za 10 kg več kot smo predvideli po planu in doprinaša k izboljšanju pogojev za delo plavžev.

- Iz mavedenih razlogov smo v tem času za 1 tono grodlja porabili 1980 kg rude pri čemer je bil delež delno bazičnega aglomerata 31,7 %. Količina aglomerata v vsipu je sorazmerno majhna in je ne moremo povečati zaradi nezadostne kapacitete aglomeracije.

- Velik delež pri izboljšanih pogojih dela peči ima prizadevanje celotnega kolektiva obrata. Točno upštevanje proizvodnje discipline je važne faktor našega dela in bistveno pripomore h kontinuiteti dela peči, kar je pogoj za doseganje normalnega režima peči.

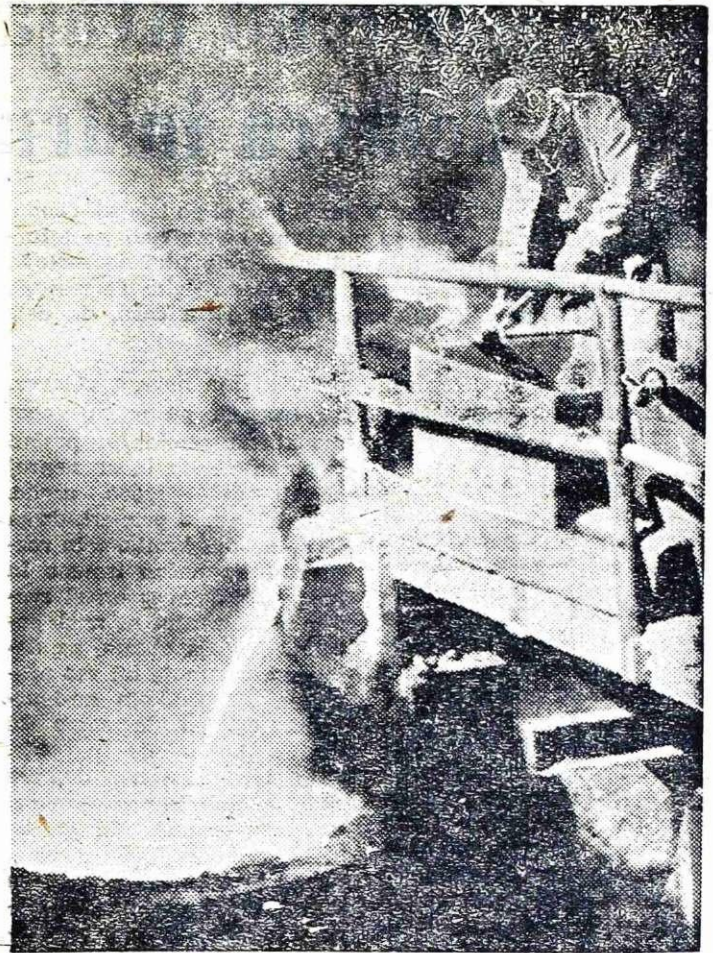
Uspešno in usklajeno delo vseh oddelkov obrata ob pravočasnem planiranju remontov se je močno odrazilo tudi v znižanju stroškov proizvodnje. V maju smo imeli dosedaj najnižjo specifično porabo koksa na naših pečeh s 756,4 kg na tono grodlja ob porabi mazuta 57,31 kg na tono in 35,25 kg kisika na tono grodlja. Proizvodni stroški so znašali 78.943 S din na tono. Strošek na koks je bil 5.479 S din na tono nižji kot smo predvidevali po planu, prav tako pa je bila tudi predelava za 27.624 S din na tono cenejša, zaradi visoke proizvodnje tako da znaša celotni prihranek v maju 120 milijonov S din v primerjavi s plansko ceno, kar smatramo za lep uspeh.

Če gledamo finančni rezultat obratovanja plavžev v prvih petih mesecih letos ugotovimo, da izkazujejo oddelki prazilnih peči in aglomeracije določeno zvišanje proizvodnih stroškov v primerjavi s predvidenim planom. Odstopanja so nastala zaradi sprememb v pogojih obratovanja in spremenjenih zahtev proizvodnje plavžev, kar

pa se je pozitivno odrazilo v končni ekonomiki plavžev saj izkazujejo v tem obdobju pri pečeh 422 milijonov S din znižanja proizvodnih stroškov. Če odštejemo od tega znižanja prekoračitve pri pripravi vložka, imamo še vedno v skupni vsoti 340 milijonov S din prihranka. V kolikor bomo uspevali tudi v prihodnjih mesecih obdržati proizvodnjo na sedanjem nivoju, potem bo znašal konec leta celokupni prihranek okrog 800 milijonov S din, kar se bo močno poznalo pri ustvarjanju sklepov in celotni ekonomiki železarn.

Dosedanje delo plavžev v letu 1966 nam dokazuje, da je potrebno stalno delati na uvažanju tehničnih izboljšav in slediti napredku industrije v svetu. Vložena sredstva se kaj kmalu povrnejo. Pogoje za sedanje boljše delo smo dosegli z vpihovanjem mazuta in kisika, ter se je investirani denar v 10-mesečnem obratovanju že nekajkrat povrnil.

Nemogoče je v zastarelih obratih voditi proizvodnjo po sodobnih načelih ekonomike in dobljene rezultate primerjati z dosežki gospodarsko močnejših in razvitejših dežel. Kljub dosedanjim uspehom z doseženo ceno grodlja ne moremo biti zadovoljni, ker je še vendo previsoka. Za doseganje ekonomsko opravičljive cene grodlja bo nujno treba čim prej izgraditi predvideno novo aglomeracijo in obnoviti plavže. Vsak dan zakasnitve je čista izguba, ki jo plačujemo sproti v obliki visoke cene grodlja in surovega jekla. Ta izguba bo tem večja čim dalj

bo trajalo do dokončne ureditve proizvodnih pogojev, ki edini lahko izvajanja točk akcijskega programa jamčijo za normalno in ekonomično delo plavžev.

Predvideni stroški rekonstrukcije izgledajo na prvi pogled in po laični oceni sicer visoki, če pa istočasno ocenjujemo tudi ustrezno znižanje stroškov proizvodnje ob istočasnem zvišanju obsega proizvodnje vidimo, da se tupo vložena sredstva kaj hitro povrnila, saj bomo le na ta način znažali proizvodne stroške grodlja in s tem surovega jekla do mere, ki

nam bo omogočila, da se bomo s ceno naših finalnih izdelkov lahko vključili v mednarodno delitev dela.

Kljub temu, da so bila pripravljala dela za uvažanje mazuta opravljena že pred gospodarsko reformo ugotavljamo, da je celotni kolektiv obrata plavž pravilno razumel težnje akcijskega programa, ki ga točno izpolnjuje. Pri tem se zavedamo, da so važne tudi manj donosne točke programa, ki smo si jih zadali, ker končni uspeh malih stvari da v proizvodnji lahko tudi velike rezultate. Globočnik

4. seja upravnega odbora

V torek, 28. junija, je bila 4. redna seja upravnega odbora, na kateri so poleg običajnega dnevnega reda razpravljali še o rezultatu razpisa za posojila individualnim graditeljem. Po podatkih, ki jih je upravnemu odboru posredovala stanovanjska komisija, so ugotovili, da je mnogo več prošilcev za posojilo, kakor pa je na razpolago denarja. Zato so pregledali program stanovanjske gradnje v letu 1966 in sklenili, da se prenese od denarja, namenjenega za začetek industrijske gradnje na Blejski Dobravi, 20 milijonov S din k denarju, namenjenem za združno in individualno gradnjo.

Tudi tako ne bodo mogli zadovoljiti vsem potrebam oziroma željam, lahko pa bodo rešili vsaj nekatere bolj nujne primere. Z ozirom na to, da imajo združniki pri gradnji več ugodnosti, so sklenili, da se združnikom in individualnim graditeljem nudi enako posojilo največ do 1.500.000 S din, vstevši v to tudi posojila, ki so jih nekateri dobili tudi lani. Na seji so opozorili stanovanjsko komisijo, da pri dodeljevanju posojila upošteva kriterije po pravilniku o urejanju stanovanjskih vprašanj, zlasti pa še naslednje:

— prioriteto ima tisti, ki

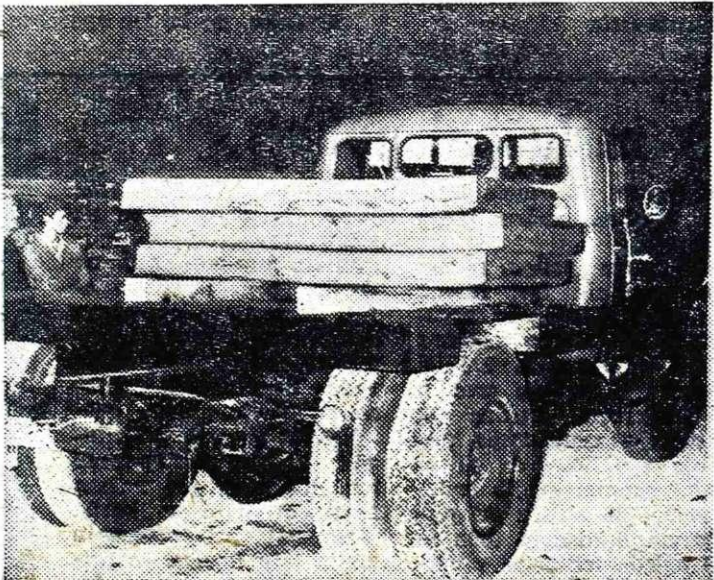
za dograditev hiše potrebuje najmanj denarja oziroma tisti, ki je v gradnjo do sedaj vložil več lastnega denarja; — pogoja, da se posojilo lahko dodeli, mora biti dograjena kletna plošča, ali pa mora za to imeti pripravljen gradbeni material; — prioriteto ima tudi tisti, ki bo z izgradnjo hiše sprostil naše stanovanje, pri enakih pogojih kot tisti, ki živi v težjih stanovanjskih razmerah.

Potem so govorili še o predlogu izgradnje četrte stolpnice na Plavžu, o odkupu gradisove stolpnice za ginzijo, o lokaciji za našo bo-

dočo gradnjo v centru mesta ali na periferiji in sklenili, da se čimprej prične z industrijsko gradnjo cenjenih stanovanj in na takšnem mestu, da bo mogoče v čim krajšem času zgraditi tisoč stanovanj.

V nadaljevanju seje so reševali tekoča vprašanja in so odobrili eno službeno potovanje v inozemstvo, vzeli na znanje informacijo raziskovalnega oddelka o proizvodnji in kvaliteti pocinkane pločevine za izvoz ter sklenili, da bo železarna pristopila skupaj z ostalimi podjetji k izgradnji oziroma modernizaciji vodikarne v Jajcu in za to vplačala 150 tisoč S din deleža.

Obravnavali so še predlog za premiranje vzdržnosti obokov ASEA peči in prihrankov energije na lahki progi na Javorniku ter o stimulaciji na več kot 85 % izpolnitev operativnega plana v cevarni — oblikovalnici profilov in valjarni Bela. M. P.

Novi Tamov kamion Magirus-Deutz naložen s slabi je pripekljal v valjarno 2400

V bodoče bo uvajal novega delavca inštruktor

V industrijsko razvitih državah imajo (sodeč po izjavah članov našega kolektiva, ki potujejo po svetu, kakor tudi po informacijah in raznih strokovnih biltenov) zelo utrjeno metodo praktičnega priučevanja novega delavca na delo. Ta metoda ima edini cilj: naučiti delavca v najkrajšem času, da dela »pravilno in varno«.

Tudi pri nas v železarni metoda praktičnega poučevanja ni neznana, predvsem v nekaterih obratih kot n. pr. predelovalni; vendar v celoti še ni našla tistega mesta, ki ji po važnosti pripada. Vzrokov, da se ta metoda praktičnega poučevanja novega delavca pri nas še ni polno uveljavila, je več in to objektivnih, pa tudi subjektivnih, vendar ni namen članka o tem polemizirati.

Dejstvo je, da je v naši železarni že v teku akcija za uvedbo inštruktorjev praktičnega pouka v vseh tistih obratih, ki sprejemajo nove delavce. In ker so akcijo v polni meri podprli naši upravni organi, smo prepričani, da ne bo ostala samo na papirju, temveč, da bo dala v bližnji prihodnosti že določene rezultate. Za začetek smo preko kadrovikov grup in posameznih obratovodstev izbrali določeno število sodelavcev, ki bi po mnenju obratovodstev najbolj odgovarjali za inštruktorje v svojem obratu. Vse kandidate smo povabili na skupni razgovor, kjer smo se domenili:

1. inštruktor naj bo le tisti, ki ima veselje do tega dela;
2. inštruktor bo uspešno delal le tedaj, če bo pri delu uporabljal preizkušene metode poučevanja. V ta namen bo vsak bodoči inštruktor obiskoval 5—6 dnevni seminar, kjer se bo seznanil z osnovami andragogike, ker bo le z določenimi metodami lahko uspešno prenašal svoje znanje na novega delavca, ki se priučuje;
3. za svoj trud mora biti inštruktor primerno stimuliran. V ta namen je Upravni odbor potrdil predlog kadrovske službe, ki predvideva za različno dobo uvajanja in strokovno zahtevnost tudi različne nagrade.

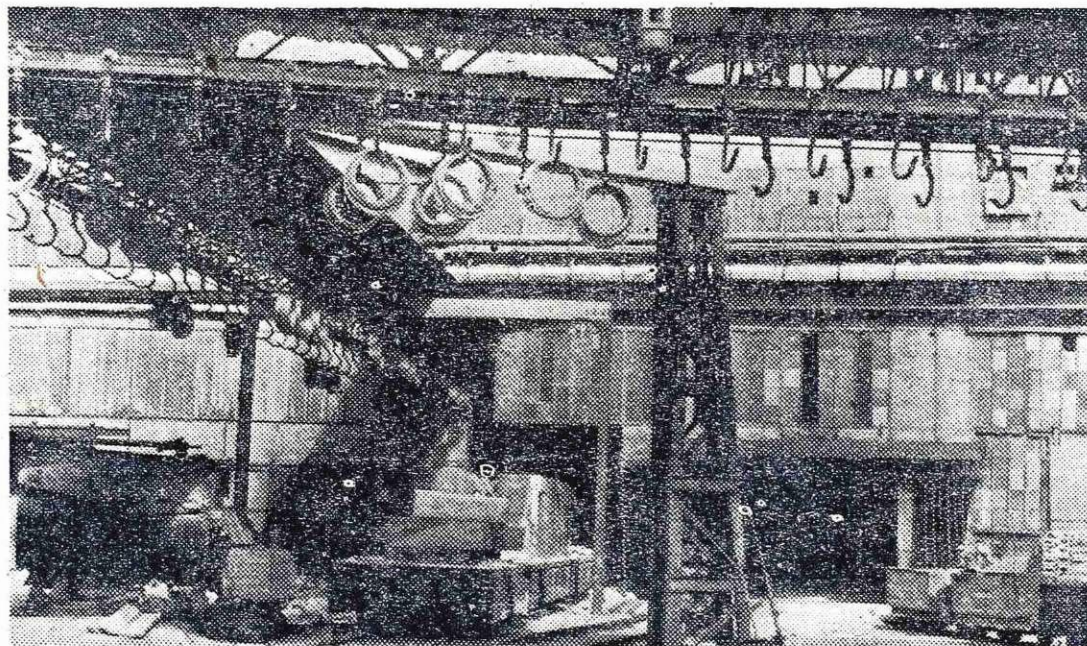
Železarski izobraževalni center je pripravil program za seminar inštruktorjev. Po tem programu že usposablja prvo skupino inštruktorjev in sicer iz talilnic, ker so pač ti obrati trenutno najbolj potrebni inštruktorjev. Postopoma bomo tako spravili skozi tečaj v skupinah po 15 ljudi približno 200 kandidatov, kolikor jih predvidevamo za vso železarno.

In kakšno vlogo bodo imeli ti inštruktorji oziroma kaj bodo delali? Njihovna primerna naloga bo: novega delavca usposobiti za delo na določenem delovnem mestu, tako da bo delal »pravilno in varno«. Predvsem želimo čimprej opustiti staro me-

do uvajanja novega delavca, ko smo ga po enodnevnem uvajalnem seminarju poslali v obrat, ne da bi se naprej brigali za njegovo usodo. Niso bili redki primeri, da ga je delovodja kratkoma razporedil na nočno izmeno in ko je tak delavec prišel zvečer v železarno, ni znal poiskati svojega obrata, na delovnem mestu je bil ves preplašen z občutkom nesigurnosti. Od tu je samo še kratek korak do nezgode. Zato bomo novega delavca tudi v bodoče poslali skozi uvajalni seminar (ki ga bo potrebno še izpopolniti). Nato pa bo prevzel skrb za njega inštruktor v obratu. Ta mora v določenem roku usposobiti novega delavca za določeno delo s tem, da mu praktično pokaže vse važne faze dela, da ga pri posamezni

fazi dela pouči, kako se mora varovati pred nezgodo, da ga pouči o pravicah in dolžnostih oz. disciplinski odgovornosti, da ga seznani z njegovimi predpostavljanimi, seznaniti ga mora z organizacijo in tehnološkim postopkom obrata, spoznati mora vodstveni kader in organe upravljanja v svoji delovni enoti, skratka, vedeti mora vse tisto, kar mu je potrebno, da se čimprej in čim bolj vključi v proizvodni tok in življenje v kolektivu. Inštruktor je tisti, ki bo v času uvajanja soodgovoren za njegovo osebno varnost, od njega bo odvisen uspeh novega delavca. Ko bo delavec ob koncu uvajalne dobe opravil preizkuš znanja, kjer bo dokazal, da zna samostojno delati — bo to obenem tudi uspeh inštruktorja, za kar bo prejel poleg moralnega priznanja še ustrezno denarno nagrado.

Izbranim inštruktorjem bomo s pomočjo ŽIC nudili vso strokovno pomoč, pri delu pa jim želimo mnogo uspeha.

Brane in kokile z branami čakajo, da jih bodo prepeljali v valjarno Bela

Kako bomo praznovali v Srednji Radovni

V zadnji številki »Železarja« smo poročali, da je bil imenovan odbor za izvedbo proslave ob dnevu borca in v počastitev 25-letnice vstaje jugoslovanskih narodov.

V nedeljo, 3. junija, bodo ob 10. uri odkrili spominsko ploščo sekretarju OK SKOJ Gorje — Bled Janku Rekeljnu-Špiku pri Debelem kamnu v Srednji Radovni.

Ob 11.30 bo osrednja proslava s kulturnim programom. Srečali se bodo partizani s Pokljuke in Mežaklje pred spomenikom žrtev za svobodo. Kulturni program bodo izvajali: pevski zbor jeseniške Svobode, godba na pihala DPD Svobode iz Gorij pri Bledu in mladi recitatorji ter cicibani. Na proslavi bo govoril nekdanji sekretar jeseniškega okrožja Aleš Jelenc.

Ce bo potrebno, bosta iz Gorij vsako uro od 6.45 dalje vozila dva avtobusa. Jeseničani se bodo odpeljali z avtobusom s parkirnega prostora pred železarno že ob 6.15. Udeleženci proslave se bodo lahko peljali v Gorje tudi z delavskimi avtobusi. Če bo število udeležencev proslave v Srednji Radovni veliko, bo v Gorje peljal tudi delavski avtobus, ki vozi vsak dan v Zapuže. Tudi z Jesenic bo po potrebi vozil avtobus vsako uro z vmesnimi postanki na vseh postajah. Odhode avtobusov iz Srednje Radovne v Gorje bodo objavili preko zvočnikov na slavnostnem prostoru. Zelo ugodne bodo tudi zveze za odhod in povratek s proslave na železniško postajo v Podhom. V popoldanskih urah bo zabava, udeleženci proslave pa bodo lahko po zmerni ceni dobili jedila in pijače. Ker bo proslava ob vznosu naših gora in sredi naravnih lepot, vabi pripravljali odbor vse bivše borce NOV ter občane Jesenic in okolice, da pridejo v Srednjo Radovno v čim večjem številu. Če bo v nedeljo slabo vreme, bo proslava v Srednji Radovni prihodnjo nedeljo.

Karel Zorko

Pred jeklarno še ni dovolj tirov

V livno jamo sta speljana zaenkrat le dva tira. Na enem vlivajo, na drugem pa pripravljajo kokile in vozove za vlivanje. Iz livne jame pa je treba odvažati nepotrebno in neuporabno gradivo, za kar potrebujejo tudi posebne vozove. Zaradi menjave je zato potreben vsaj še en tir. Ko bodo v vsej livni jami vlivali le na vozove, pa še več. Zato bomo, čim bo denar, usposobili že obstoječi tir ob žični valjarni. Potrebno je namreč postaviti le kretnico, pa bo tir uporaben.

Po štiridesetih letih v zasluženi pokoj

Po štiridesetih letih dela, od tega 21 let v železarni, odhaja te dni v zasluženi pokoj tov. Alojz Kolman, ki je že 16 let poklicni gasilec gasilske in reševalne čete železarne.

V nedeljo, 26. junija, prav na njegov 62. rojstni dan, so se zbrali gasilci železarne v prijetnem zelenem in cvetočem okolju gasilskega doma na Senožetih, da se na pristojen način poslovijo od svojega dolgoletnega sodelavca, ki je bil pri vseh pri-

ljubljen, saj je bil znan kot dober prijatelj in iskren tovariš.

Kaj je tovarštvo, je prav gotovo spoznal že ta krát, ko si je moral skupno z očetom še kot otrok služiti črn kruh v porurskih rudnikih. Prizanesla mu tudi ni ne prva, še manj pa druga svetovna vojna. Kot partizan Kozjanskega odreda je v boju prispeval nemajhen delež za osvoboditev domovine. Usoda ga nikdar ni ločila od trdega dela. To delo ga je napravilo skromnega in poštenega

in čeprav ob črnem kruhu, vedno zadovoljnega človeka.

V imenu gasilcev se mu je poveljnik tov. Novak zahvalil za njegovo nesebično dolgoletno humano delo v gasilstvu. Zaželel mu je še mnogo srečnih let v krogu družine in uživanju zasluženega pokoja z željo, da se še kdaj spomni svojih sodelavcev, jih obišče pri njihovem humanem delu in si ogleda ter uživa v cvetočem okolju gasilskega doma, v katerem je vložil velik del truda, tudi

njegovih delovnih rok. Prav prijetno pa bo na gasilce tov. Kolmana spominjalo prejetu skromno darilo, gasilski ročni aparat, ki je prav posrečeno izdelan za gašenje samo v posebnih prilikah, če bo vedno napolnjen s posebno polnitvijo.

Vsi, ki smo se v življenju srečali in spoznali tov. Kolmana pri našem skupnem delu v korist skupnosti pri reševanju življenj in imetja, se pridružujemo izrečenim željam in želimo, da bi se še večkrat srečali. za

Železarna na področju zunanje trgovine v tekočem letu

V članku »Zunanja trgovina železarne v letu 1966«, ki je bil objavljen v »Železarju« 26. februarja letos, sem najavil objavo članka o problematiki zunanje trgovine po predvidevanjih za tekoče leto. Takrat nisem predvideval, da bom toliko časa molčal.

Prepričan sem bil namreč, da bomo letos sklenili pogodbo z Jugobanko prej kot lani, ko je bila podpisana 20. aprila. Žal sem bil zopet prevelik optimist. Pogodba za letošnje leto je bila podpisana šele 14. maja. Vzrok za to so delne sistematske spremembe, glavni problem pa je gotovo še vedno počasno in okorno poslovanje bank. Delno krivdo za zavlačevanje nosijo najbrž tudi železarne v okviru svojega združenja. Mislim, da smo preveč verjeli, da bo banka končno le pristala na naše sicer upravičene zahteve. Toda tudi iz tega ni bilo nič. Osnovni princip pri sklepanju pogodbe z Jugobanko je bil namreč, da bi dobili letos prav toliko deviz kakor lani pod pogojem, da izvozimo tudi toliko kot lani. Zaradi tega so se morali bistveno spremeniti odnosi med železarnami glede izvoznih zadolžitvev in pravice za dobivanje deviznih sredstev za uvoz. Zaradi tega so železarne sklenile pogodbo o skupnem evidenčnem računu, ki določa tudi tehniko izračuna za dobiyanje konvertibilnih deviz.

Letos so morale nekatere železarne (Store, Nikšić, Ilijaš) prvič prevzeti zadolžitve za izvoz na zapad in je zato izvozna zadolžitve naše železarne nekaj manjša kakor lani. Pogodba tudi določa, da ima pravico na devize predvsem železarna, ki izpolnjuje načrt izvoza. Po pogodbi z Jugobanko bi morale vse železarne izvoziti za okrog 9 milijard S dinarjev (dolar 1250), Jugobanka pa bi morala dati železarnam okrog 18 milijard S dinarjev.

Naša železarna je v tem okviru dolžna izvoziti za 1.800.000 dolarjev proizvodov za konvertibilne devize, za 680.000 dolarjev na vzhod in za 920.000 dolarjev za tako imenovani ostali kliring (Brazilija, Burma...). Skupaj bi morali izvoziti za 3.400.000 dolarjev.

Novo v letošnji pogodbi z Jugobanko je, da se upošteva pri dodelitvi deviz devizni priliv za letošnji izvoz. Doslej je bila osnova za dodeljevanje deviz le fizično opravljeni izvoz.

Zaradi tega določila smo prisiljeni povečati izvoz skoraj za celo četrtletje in ga pospešiti, da bi vsaj do konca septembra izpolnili fizični izvoz za celo leto. Le na ta način bi imeli do konca leta devizni priliv v pogodbeni višini. Ker je važen predvsem izvoz za konvertibilne devize, smo interno popravili izvozno zadolžitve tako, da ostane skupni izvoz za 3.400.000 dolarjev, izvoz na zapad pa smo povečali na

2.228.000 dolarjev. To zadolžitve smo do konca maja izpolnili operativno le s 88% ali 712.600 dolarjev.

Do tega časa je bil preliv konvertibilnih deviz 408.051 dolarjev. Če hočemo izpolniti pogodbeno zadolžitve, moramo mesečno izvoziti na zapad do konca leta za okrog 230.000 dolarjev.

V zadnjem članku sem poudaril, da se vsi prizadeti trudijo, da bi izpolnili izvozne zadolžitve, toda žal kljub temu nismo dovolj učinkoviti. Se vedno zamujamo dobavne roke. V nekaj primerih nam kupci grozijo, da bomo morali plačati penale zaradi

zakasnelih dobav (ČSSR, Zapadna Nemčija). Veliko težav nam povzroča zastoj v prodaji žičnikov v ZDA. Zaradi manjšega izvoza žičnikov moramo izvažati druge proizvode, katerih izbira pa ni velika.

Izvoz bodoče žice smo bili prisiljeni preusmeriti v Iran za konvertibilne devize in zato nastopajo težave s kupci na Kubi, s katerimi imamo pogodbo za celo leto. V izvoz vključujemo na novo kotlovsko in dinamo pločevino, pripravljamo pa se na izvoz izdelkov jeklovleka. Prav na tem področju imamo velike možnosti proizvodnje in moramo zato prevzemati poizkusna naročila. Brez težav pa ne bo šlo.

Kako je na področju uvoza? Poglejmo nekaj števil:

Plan potreb za uvoz z zapada v letu 1965	dolarjev
(brez starega železa in opreme)	3.659.469
Dejansko smo uvozili z zapada v letu 1965	
(brez starega železa in opreme)	3.600.200
Potrebne konvertibilne devize po planu za leto 1965	3.479.440
Po pogodbi z Jugobanko naj bi dobili na nivoju 1965	995.800
Primanjkuje	2.483.640
— Z aranžmaji za 1966 bi doslej lahko računali z	290.200
— Od tega smo že porabili	200.200
— Sredstva amortizacije in retencijska kvota	360.000
— avans za I. kvartal od Jugobanke v marcu	365.000
Doslej smo porabili za uvoz brez starega železa	556.200

Ostali uvoz (urde, BSŽ, TVT...) je z vzhodom oziroma ostalega kliringa. To ni nujno posebej obravnavati, ker devize niso problem.

Po nešteti investicijah smo bili 23. januarja obveščeni, da dobimo 232.000 dolarjev in da bomo v nekaj dneh dobili še 100.000 dolarjev.

Tako smo bili torej brez zapadnih deviz od marca do

sedaj, razen lastne retencijske kvote od izvoza in deviz iz posebnih aranžmajev. Tu moramo poudariti, da so take devize drage. Tako smo bili npr. prisiljeni kupiti nikelj s pomočjo konverzije vzhodnih deviz v zapadne in se nam je zaradi tega nikelj podražil za 82%.

To navajam zato, da bi lahko presodili težo problema in da bi vsi prizadeti v že-

lezarni še bolj premišljeno odločali o nujnosti uvoza z zapada. Gornji podatki nam kažejo, da imamo najbrž ponekod velike oči pri planiranju potreb iz uvoza, na drugi strani pa se nam dela škoda, ker ne moremo nabaviti najnujnejših stvari. Kakor doslej, moramo tudi še naprej predvidevati, da ne

bomo dobivali pravočasno konvertibilnih deviz po pogodbi z Jugobanko. Zaradi tega se bomo še naprej trudili, da bi dodatno dobili čimveč deviz. Prizadevati pa se moramo tudi, da bi sredstva, ki jih imamo, čimbolj gospodarno uporabili.

Zvone Teržan

Uspehi pri varjenju kokil

V martinarni in elektro jeklarni je proizvodnja jekla vedno večja. Predvsem velja to za kvalitetna jekla, ki jih v vedno večji meri zahtevajo domači in tuji naročniki. Zaradi vedno večje proizvodnje jekla so bili tudi v livarni prisiljeni, da izdelajo več kvalitetnih vzdržnih kokil.

Obratovodja livarn je s svojimi sodelavci že pred desetimi leti poizkušal odpraviti okvare in lome na kokilah, da bi sprostil proizvodne zmogljivosti v livarni ter pocenil večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo jekel v martinarni in elektro jeklarni. Vedno več je bilo nerabnih, počenih in pokvarjenih kokil, ki so jih v razbijalnici razbili, razbitine pa porabili kot cenen vložek v livarnah za izdelavo novih kokil.

Prv poiskusi pri varjenju in popraviljanju počenih in pokvarjenih kokil še niso povsem zadovoljili tov. Torkarja. Vseeno pa je bil prepričan, da so popravila kokil nujna, kajti izdelava in popravilo kokil je bilo vedno bolj pereče in je že ogrožalo delo v martinarni in elektro jeklarni.

Avtorju izboljševalnega predloga št. 1707 je leta 1959 le uspelo popraviti in zavariti 86 ton kokil. To je bil že lep uspeh in hkrati tudi večmilijski prihranek. Število

prihranjenih in zavarjenih kokil je bilo vsako leto večje, tako da so v letu 1963 popravili in zavarili že 1586 ton počenih kokil. V zadnjih treh letih so popravili vsako leto povprečno po 1082 ton kokil, kar predstavlja 50 milijonov dinarjev čistega letnega prihranka z vsemi odbitki. Doseženi uspeh je pomemben za naše jeklarne, nov način popraviljanja kokil pa uspešno uporabljajo tudi v drugih jugoslovanskih železarnah. Nov način pri varjenju jeklarskih kokil pa so koristno uporabili tudi za popravilo drugih strojnih delov, izdelanih iz sive litine.

Livarski strokovnjaki in izvedenci so izboljševalni predlog obratovodje naših livarn ocenili zelo dobro in smatrajo, da je to izredno pomembna in koristna pridobitev, še posebej sedaj, ko izvajamo akcijski program, v katerem je rečeno, da moramo povečati kvaliteto proizvodnje jekel in zmanjšati proizvodne stroške.

Zuro

Posvetovanje predstavnikov v Lukavcu

V Lukavcu pri Tuzli so se v dnevi 24. do 26. junija zbrali predstavniki družbeno političnih organizacij in organov delavskega samoupravljanja iz jugoslovanskih železarn. Razen teh predstavnikov so bili na posvetu tudi člani upravnega odbora Udruženja jugoslovanskih železarn. Takšna posvetovanja kot je bilo letošnje, organizira upravni odbor UJŽ vsako leto in sicer v drugem železarskem centru, zato so že tradicionalna.

Posvetovanja v Lukavcu so se iz naše železarne udeležili: član CK ZKS in sekretar TK ZKS Franc Kobentar, tajnik Izvršnega odbora sindikalne organizacije Srečko Mlinarič, predsednik TK ZMS Lojze Mlakar. Upravo železarno je na posvetovanju zastopal direktor kadrovskega sektorja inž. Lojze Pohar.

Za letošnje posvetovanje je bil pripravljen obširen in zanimiv dnevni red, udeleženci posvetovanja pa so razpravljali na plenarnih in ločenih sejah. Na posvetu je bila zelo poudarjena misel in tudi predlagano, da naj upravni odbor jugoslovanskih železarn izvede specializacijo proizvodnje po posameznih železarnah z namenom, da bi bili delovni programi v železarnah bolj vsklajeni, razen tega pa bi železarne nastopale na tržišču bolj enotno.

Ob zaključku posvetovanja so udeleženci sprejeli ustrezne zaključke, ki jih bo upravni odbor UJŽ dostavil vsem železarnam. O vsebini delavskega samoupravljanja posveta ter o zaključkih pa ljalj tudi na sejah organov bodo podrobneje razpravljali v posameznih železarskih kolektivih.

— or

OPOZORILO

Ko ste dobili obvestilo, da določenega dne dvignete na apnenici zahtevano apno, pogledajte točno na datum. S tem mislim, da ne gledate samo na dan, ampak tudi na mesec. Vožnje so drage, zato ne želim, da bi se moral kdo vrniti s praznim vozom ali kamionom. Pazite na točen datum!

Jelovčan

JUBILANTI 50-LETNIKI

V juliju bodo praznovali 50 let rojstva naslednji naši sodelavci: PETER ZGAGA, livarna, 4. julija; CIRIL ŠAVLI, Javornik I, 4. julija; ALOJZ MALEJ, Javornik III, 16. julija; IVAN HANJSEK, mehanična delavnica, 23. julija in FRANC GUZELJ, gradbeni oddelek, 28. julija.

Čestitamo!

V ponedeljek praznujemo dan borcev, praznik, ob katerem se spominjamo spontanega upora jugoslovanskih narodov nemškimi in drugim diktatorjem, ki so okupirali našo deželo in zaslužili naše narode. Ob tem prazniku smo napisali nekatere izmed prvoborcev, da so napisali nekaj spominov na prvo leto upora.

FRANC DROBIČ-FRANJO Partizanska zmaga v Rovtah

V partizane sem pobegnil 6. julija 1941. Bil sem zaposlen pri gradnji nove ceste od Zirovnice do Lesc, ko me je žena prihitela obvestiti, da me je doma iskal Gestapo. Popustil sem vse in ušel v gozdove, kjer sem vedel, da se že zbirajo prvi partizani. Še isti večer sem se vrnil domov in nato v tabor na Hrastniku.

Tako se je začela moja partizanska pot, ki sem jo nadaljeval skozi bitko na Mežakliji 1. avgusta in bitko na Jelovici 7. avgusta. Vrnili smo se pod Stol, približno v oktobru pa smo se s Čankarjevim bataljonom napotili na Mohor. Ker smo bili napadeni, smo se umaknili v Selško dolino, kjer je bilo precej manj snega. Skozi Spodnjo in Zgornjo Golico smo nadaljevali pot v vas Rovte, ki je pod Mladim vrhom pod blegoško cesto.

To je bilo 11. decembra in noč na 12. december je potekla mirno. Patrole, ki so zjutraj odšle, so se vrstile, ne da bi vedele povedati kaj novega. Ustavili smo se v Debeljakovem skednju, kjer je bila na vrhu opazovalnica in od koder je bil lep razgled daleč naokoli, predvsem pa blegoško cesto.

smo se umaknili približno 50 metrov stran od senika na gozdni parobek nad cesto, kjer smo postavili zasedo. V nekaj minutah smo bili pripravljeni za napad. Gregorčič in Jaka Bernard z Bleda sta nas opozorila, da nihče ne sme streljati prej, preden ne bo streljal eden od njiju. Onadva sta bila na nasprotni strani ceste. Posebej je Gregorčič tudi naročil, naj nihče ne strelja v prazno in naj vsak dobro pomeji, kar ne bo težko, saj smo bili od ceste oddaljeni manj kot 50 metrov.

Kmalu so se prikazali izza ovinka Nemci. Predhodnica, ki je stopala pred kolono, se je ozirala na vse strani. Ko je prispela do naše zasede, je iz grmovja planil zajec, skočil skozi kolono Nemcev in naprej po snegu proti nižji ležečim njivam. Nemci so spustili pse, ki so jih vodili s seboj, za zajcem in opazovali, kako se bo ta lov končal. To je bil primeren trenutek za naš napad, saj so se Nemci stisnili skupaj, ustavili in se krototali.

Naše puške in strojnice so jim zaregljale smrtno pesem. Že po prvih rafalih jih je več kot pol obležalo. Le patrolja, ki je bila spredaj, se je umaknila pod cesto in začela streljati nazaj. Te smo napadli v jurišu in jih pognali v beg.

Na kraju samem je obležalo 46 Nemcev, medtem ko je

bataljon umaknil na Martinji vrh in nato v Poljansko dolino. Mene in Salamona pa so tja prepeljali s sanmi.

Borba je bila zelo kratka in je trajala le dobrih 10 minut, toda uspeh je bil velik.

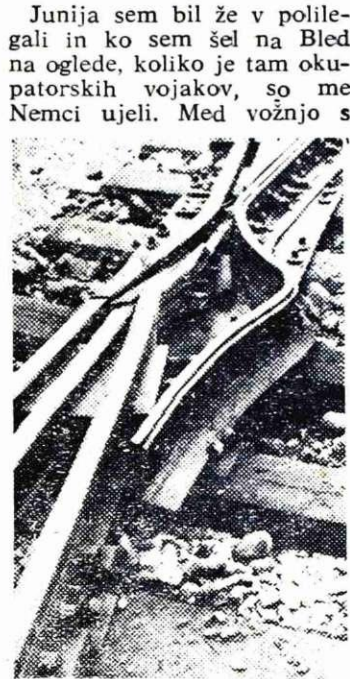
LADO KERSNIK-FIFI

Kako smo zbirali municijo in orožje

Vojni komite oziroma njegov pooblaščenec France Jerala je mojemu bratu Stanetu Kersniku naročil, da v aprilu 1941, naj zbiramo orožje in municijo. Stane je to nalogo prevzel, saj je vedel, da teče blizu Dobrave, kjer smo bili doma, nekdanja Rupnikova obrambna linija.

Tako sva z bratom začela brskati po bunkerjih, kjer pa je bilo municije malo. Ko so se vojaki umaknili, so jo namreč poskrili oziroma zakopali v okolici. To sva vedela, zato sva podnevi stikala okrog bunkerjev in iskala kraje, kjer bi bila zakopana. Ponoči pa sva najdeno municijo nosila domov v drvarnico, nosila domov v drvarnico, pozneje pa v luknjo v šupi, ki jo je izkopal brat Jože. Naša sva precej municije, okoli 20.000, za mavzerico, poleg tega pa tudi precej ročnih bomb in nekaj municije za mitraljez. Precej jo je bilo še v zabojih, ki smo jih prenašali v nahrbtnikih, nekaj pa je bilo tudi razsute, zato smo morali uporabiti kangle za med, da smo jo lahko prenesli.

Poleg številnih mrtvih smo zaplenili tudi precej orožja, ročnih bomb in municije in lahko rečemo, da je bila to največja akcija gorenjskih partizanov v letu 1941.

Miniranje proge je bila pogosta akcija partizanov v letu 1941

kolesom iz Lesc nazaj na Bled sem namreč srečal sina takratnega občinskega tajnika, za katerega menim, da me je izdal, ker me je dobro poznal. Ko sem prišel na vrh klanca na Bledu, so bili Nemci že z avtom za mano. Zahtevali so legitimacijo, me zmerjali s komunistom in odpeljali v avto. Ko smo prišli do avta, sem stopil na stopnico, odrinil policiste, da so padli po tleh in skočil čez avto. Stekel sem po cesti do Azmana in tam na desno čez vrt. Ko sem bil na vrtu, so streljali za mano, vendar me niso zadeli. Skočil sem čez plot, toda naravnost SS-ovcem v roke, ki so imeli tam zraven garažo. Od-

peljali so me v vilo »Danico« na sedež Gestapa in nato v Radovljico ter me zaprli v samico na sodišču. To je bilo 15. avgusta 1941. Naslednji dan so me zasliševali na Gestapu, potem pa so me odpeljali v Gorje, kjer naj bi jim pokazal, kje smo skrili municijo. Jasno, da iz tega ni bilo nič, zato so me prepeljali v Begunje, kjer sem bil tri tedne v bunkerju — samici.

To so bili hudi časi. Nekega dne, ko sem že mislil, da je vsega konec, da me bodo odpeljali na streljanje kot že toliko pred menoj, sem moral na dvorišče in nato v Nemčijo na delo v taborišče. Spominjam se, da mi je pred izhodom iz begunjske kaznilnice, ko smo bili na hodniku, zapornik, ki je delil zajtrk in ga najprej nisem hotel vzeti, pošepnil »svoboda«. In res so nas z avtobusom odpeljali čez Jesenice do nekega delovnega taborišča blizu Krauta. Tu sem našel več znancev, s katerimi smo se kmalu menili o pobegu.

Čez dan so nas vodili na delo in kadar so nam pripeljali hrano, stražniki niso bili toliko pozorni. To je bila prilika, ki sem jo izkoristil.

Umaknil sem se v najbolj oddaljen kot, sedel na ograjo in začel jesti. V najbolj primernem trenutku sem jo preskočil in zbežal. Z znanici smo se dogovorili, kje se dobimo, če bo uspelo še komu pobegniti. Odšel sem tja in čakal vso noč, zjutraj pa sem se sam napotil proti Karavankam.

Dvakrat sem se komaj ognil policiji, končno pa sem le srečno prispel na Golico in čez njo na Potoke, kjer sem prekoračil Savo in prispel na Dobravo. Na skednju pri Bačarju sem našel zatočišče. Ko sem se opomogel, sem pomagal v raznih akcijah, v decembru pa sem se priključil partizanom. Zanimivo je morda še to, da so isti dan, ko sem jaz pobegnil iz taborišča, izpustili iz Begunj tudi brata Jožeta, ki je bil zaradi naše dejavnosti zaprt.

FRANC KONOBELJ-SLOVENKO

December 1941 na Dovjem

Gazili smo sneg čez vso Jelovico in se najprej ustavili na Slamnikih nad Bohinjsko Belo. Bilo je to v prvi polovici decembra prvega leta vojne. Nismo se še niti dobro odpočili, ko smo se že napotili pod Stol.

Člani Okrožnega komiteja KP, ki so ostali na jeseniškem področju, so med našo odsotnostjo pripravili vse potrebno za širšo mobilizacijo. Kljub trdi zimi in visokemu snegu ni vodstvo oklevalo.

14. decembra zvečer je vas Potoki postala središče upora za vse Jesenice. Koroško Belo in Zirovnico. Nekaj posameznikov z desnega brega

Save pa je odšlo na Poljuko.

Čeprav ni uspelo vsem pripravljenim mobilizirancem — prostovoljcem priti na zbornostno mesto na Potoke, je vselej na Cimpkov rovt skoraj 100 mož.

Toda to še ni bila celotna akcija. Polde je poklical mene in Vovka. Naloge so bile zelo kratke. Zbereva naj še prostovoljce na Dovjem in z njimi napraviva nekaj akcij; nato pa naj jih pripeljeva pod Stol.

Toda iz malo širše prostovoljne mobilizacije je na Dovjem in v Mojstrani nastala prava vstaja. Nič se ni dalo zaustaviti, še težje pa

Nemci ogledujejo svoje mrtve po uspelem partizanskem napadu v Rovtah 12. decembra 1941

Kmalu dopoldan je stražar iz opazovalnice sporočil, da se pomika po blegoški cesti proti Rovtam kolona nemških policistov. Jože Gregorčič, ki se je osebno prepričal o tem, je takoj sklical zbor bataljona in odločil, da se brez prtljage povzpne nad blegoško cesto ter pričakamo policiste. Z orožjem in municijo

bil eden izmed njih ranjen v trebuh. Toda tudi pri nas smo imeli dve žrtvi. Padel je Begunjčan Jože, priimka se ne spominjam, ki so mu manjkali prsti na roki in primorski borec Koruza. Sam pa sem bil ranjen v roko in nogo, medtem ko je bil Jaka Šalamon težko ranjen in je podlegel. Po tej akciji se je

Te naše akcije so trajale vse poletje, uporabljali pa smo v partizanih to municijo še v juliju 1942. Razne podatke o tem, kje se nahaja municija, smo dobili pri starejših in pri otrocih, pretaknili pa smo vse, od tunela do sotočja Radovne in Save Bohinjke. Na tem področju je šest do sedem bunkerjev.

tim i leti smo se uprli

je bilo, da sva ostala brez zveze s štabom pod Stolom. Znašla sva se sama, kakor sva vedela in znala.

Strategi, ki danes analizirajo to situacijo, imajo vrsto pripomb na dovško vstajo. Seveda bi tudi midva danes drugače ukrepala.

Tako pa so dogodki potekali približno takole.

Z Vovkom sva se proti Dovjemu napotila kar po dolini. Sicer sva se izogibala glavne ceste, toda večkrat sva morala iti tudi po njej. Kljub temu da sva srečala nekaj nemških avtomobilov, sva kar srečno, ob belem dnevu prišla na Dovje. Pot po dolini sva izbrala zaradi izredno kratkega časa, ki nama ga je dal Polde na razpolago. Zvečer sva morala biti že na Dovjem. Če bi hodila po poti, kot so jo v poznejših letih uporabljali kurirji, to je pot pod Karavankami, bi potrebovala dva dni. Toda v meter debelem snegu to ni bilo mogoče. Zato sva se odločila za mnogo nevarnejšo pot po dolini. Orožje sva nosila kar pod pelerino.

V mraku sva bila že pri Rabiču, po domače pri Mlakarju na Dovjem. Tam so bili že Alojz Rabič in brat Maks, Ivan Dovžan in brat Kristelj, Martin Smokavec in brat Janez. Teh šest in midva, smo bili štab za izvedbo mobilizacije in vojaških akcij. Pretresali smo predloge in si zamislili več vojaških akcij, med prvimi razorožitve posadke na orožniški postaji na Dovjem, ki je štela le 3 orožnike. Če bi na postojanki zaplenili kaj orožja, bi bila možna razorožitev financarjev v postojanki v Mojstrani. Požgali naj bi

cestni most na Belci, zaustavili železniški promet na progi Jesenice — Planica in zažgali železniško postajo. Akcija je bila zamišljena široko in v njej naj bi sodelovali vsi moški z Dovjega in Mojstrane.

Tako smo začeli 16. decembra 1941 na Dovjem. Vovku, ki naj bi vodil akcijo za razorožitev orožnikov, so se prostovoljno priključili Lojze, Ivan, Martin in Janez. Skupina se je odpravila proti gostilni, kjer so se orožniki hranili. Pri večerji sta bila samo orožnika brez komandirja. Prav hitro so z njima opravili. Presenečena nad akcijo se nista niti poskušala braniti. Medtem, ko sta Martin in Janez na dvorišču šole stražila oba razorožena orožnika, so se ostali trije napotili še na orožniško postajo. Ivan je na cesti stražil, Vovk in Lojze pa sta vdrli v poslopje in razorožila še komandirja postaje Katzianko. Zaradi hitro izvedene akcije se ni mogel upirati. Pot do orožja je bila prosta. Zaplenili so brzostrelko, 7 pušk, 3 pištole in več bomb. Borci pa niso bili zadovoljni samo s tem. Odnesei so tudi obleko, obutev, radijski sprejemnik in pisarniški arhiv, razbili so Hitlerjevo sliko in tako je bila orožniška postaja le še malo podobna pisarni.

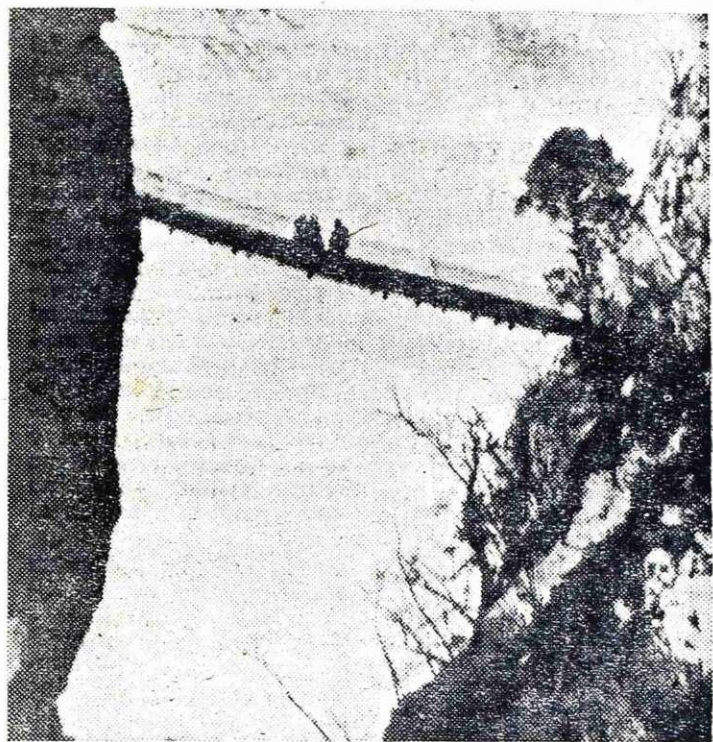
Sam sem se med tem ukvarjal s prostovoljci na vasi. Sporočilo o razorožitvi orožnikov je šlo od ust do ust. Akcija je med vaščani podžgala sovraštvo do okupatorja. Na vasi so se zbrali prav vsi moški, vsi pripravljeni tudi sodelovati. Treba je bilo določiti skupino, ki naj prekine telefonske zve-

ze, skupino za požig mosta na Belci in skupino, ki naj podira drevje preko železniške proge in ceste na obeh koncih vasi. Morali smo se zavarovati, da bi v primeru izdaje preprečili posredovanje dodatnih okupatorjevih sil.

Vovk je z Lojzetom odšel v Mojstrano, kjer se pa akcija ni posrečila, kakor je bilo predvideno. Akcija je bila izdana in so bili financarji pripravljeni.

Na Dovjem so imeli proste roke in mobiliziranci so nadaljevali z delom. Najprej so zažgali cestni most na Belci, nato pa so začeli žagati drevje ob železniški progi. Padalo je na progo in na cesto z leve in desne strani. Le železniške postaje še nismo zažgali, kar smo nameravali storiti po uspehi akciji v Mojstrani. Na glavni cesti iz smeri Jesenic se je ustavilo nekaj nemških avtomobilov. Naša zaseda jih je pričela obstreljevati, ko so ravno z žarometi osvetljevali neprehodno cestišče. Zatemnili so žaromete in se v neprestanem streljanju s strojnico umaknili nazaj proti Jesenicam.

Šlo je že proti jutru. Imel sem skupino s skoraj 100 možmi. Moral sem se hitro odločiti. Zavedal sem se, da povsem tem, kar je bilo storjenega to noč, Nemci ne bodo držali križem rok. Po kratkem posvetu z nekaterimi vodji skupin sem dal naloge, da se vsi moški umaknejo iz vasi. Pričeli smo se pomikati v hrib. Danilo se je že, ko smo bili že skoro pod robom grebena. Zaslišali smo sopihanje vlaka iz rateške smeri. Vlak se je ustavil. Nekaj časa ni šlo nikamor. S

Viseča brv čez Savo pod vasjo Potoki, ki so se je partizani radi posluževali leta 1941

pomočjo moških, ki so se vozili na delo v tovarno na Jesenice, so očistili progo in vlak je s precejšnjo zamudo odpeljal proti Jesenicam.

Sredi dopoldneva smo iz jeseniške smeri slišali ropotanje avtomobilov. Čakali smo, kaj bo. Prikazala se je dolga kolona avtomobilov, in začudo, nadaljevala pot mimo Dovjega. Toda kolona se je naenkrat zaustavila. Takoj smo ugotovili vzrok — požgan most. Kolona ni stala dolgo. Odpeljali so se nazaj proti Jesenicam. Šele pozneje smo zvedeli, da je bil v koloni novi gauleiter Rainer, ki je prav v tem času prevzemal posle od Kutschere, ki je bil poslan na Poljsko. Po vsem tem smo bili še bolj zadovoljni, saj smo pokazali Nemcem, da na Gorenjskem niso oni gospodarji.

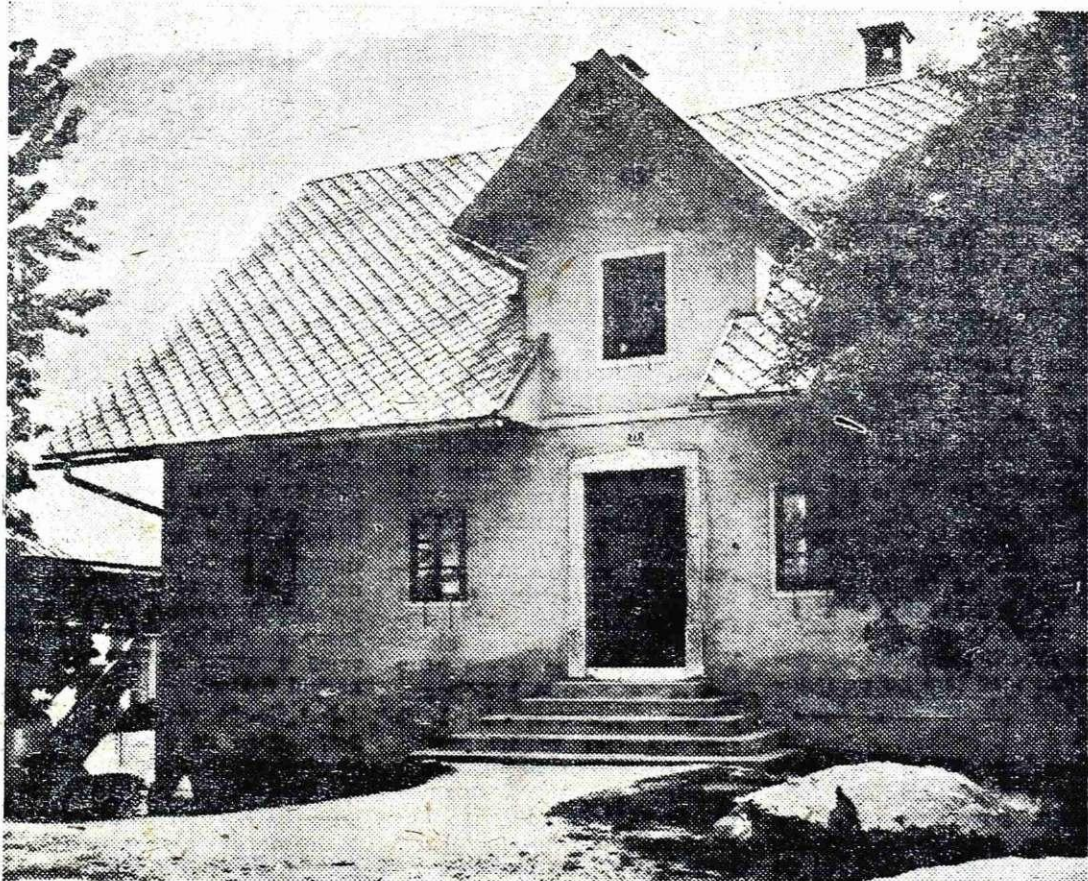
Napotili mo se naprej proti Vrsam. To je prijeten rovt z nekaj lesenimi seniki in kočjo za kuhanje. Tega jutra se je tu zbralo več kot 100 mož. Tam pa so nas kmalu izsledile žene mobiliziranih mož. Nosile so možem novice, da Nemci groze s požigom vasi in obljublajo, da se tistim, ki se vrnejo, ne bo ničesar zgodilo. Po vsem tem se je število borcev precej zmanjšalo. S preostalimi sem se umaknil na rovt za Borovlje. Ustanovili smo »Triglavske čete«. Razdelili smo jo na vode, določili komandni kader in pričeli s političnim delom. Najtežje je bilo nove mobilizirance prepričati, da bo borba še dolga in trda, saj so bili prepričani, da gre za zaključne boje proti okupatorju, posebno še, ker so vedeli, da so odšli iz doline tudi mnogi jeseniški delavci, Gorjanci, Blejci, Bohinjski in se je vzdignila k

vstaji tudi Poljanska dolina. Toda nisem jih mogel več zadržati. Ostala sta mi le še Koder in Reven, s katerima sem nato odšel pod Stol. Res je, da je bil obstoj Triglavske čete kratkotrajen, toda dosežen je bil velik politični uspeh. Prvikrat se je v tem predelu Gorenjske uprla okupatorju tako velika množica ljudi. Posebno so Nemce prizadele akcije. Skušali so se maščevati, čeprav so obljubljali udeležencem amnestijo za vsa storjena dejanja. Nekatere od upornikov so že po nekaj dneh aretirali in poslali v razna taborišča, odkoder se niso več vrnili, nekaj pa so jih že v februarju ustrelili kot talce.

Iz novih mobilizirancev 7 Jesenic, Javornika in gorenjsavske doline pa je bila ustanovljena četa, ki je vso zimo nadaljevala z večjimi in manjšimi akcijami. Borci se kljub velikemu snegu in hudi zimi vzdržali pod Stolom vso zimo in pomladi leta 1942, dokler ni bil ponovno ustanovljen Cankarjev bataljon, ki je imel zdaj operativno področje pod Karavankami; vse do tromeje.

**V nedeljo, 3. julija
vsi v Srednjo
Radovno na
osrednjo praslavo**

**DNEVA
BORCA**

Brajčeva hiša na Plavžu, poleg pokopališča, kjer je bila v letu 1941 partizanska javka

V zadnji številki »Železarja« smo objavili prvi del odgovora dr. Milana Čeha na naša vprašanja o reorganizaciji zdravstvenih služb pod enakim naslovom. Danes nadaljujemo, objavljamo pa tudi odgovore ostalih zdravnikov Obratne ambulante oziroma njihova dopolnila k odgovoru dr. Čeha.

Dr. Milan Čeh

ČE ŽE GOVORIMO O REZERVAH V ZDRAVSTVENI SLUŽBI, POTEM SO TE V PREKOMERNI ADMINISTRACIJI

Cepprav nisem bil poklican da bi razpravljajal o finančnih težavah in predimenzioniranosti Zdravstvenega doma, si dovolim kljub temu napisati nekaj misli. Zdravstveni dom je bil projektiran na podlagi razvoja in zahtev celotne zdravstvene službe v občini, pri katerih nikdar ni bilo govora o prostorih, ki bi bili namenjeni za Obratno ambulanto. Stavba že po lokaciji in oddaljenosti ne ustreza zahtevam naše OA. Tisti, ki danes govorijo o predimenzioniranosti, bi jih samo opomnil, da se zdravstveni objekti ne gradijo samo za potrebe današnjega dne, temveč da morajo služiti vsem zahtevam vsaj za nadaljnjih 50 let. S postopno dograditvijo in izpopolnitvijo zdravstvene službe bodo že pripravljeni prostori prišli prav. Razbremenili bi splošno bolnico, če bi v Zdravstveni dom preselili specialistične ordinacije — ginekologa in internista, za katere so prostori opremljeni. Na Jesenicah nujno potrebujemo sodobno fizioterapijo, specialistično ortopedsko ordinacijo, dispanzer za starostnike in specialističen kardiološki odd. V primeru, da bi lahko svetloval kar dve rešitvi, bi predlagal prvič, da bi preselili v ZD srednjo šolo za zdravstvene delavce. Danes zaseda na otroškem oddelku 7 bolniških sob, ki jih naš pediater zelo potrebuje. Drugič, moj osebni predlog pa je, da bi v praznih prostorih z adaptacijo pridobili ustrezne prostore za zaščito predšolske mladine, ki je danes žal v tesnih preoblijudenih prostorih. Na ta način bi Zdravstveni dom znatno razširil svojo zdravstveno dejavnost ter izpopolnil občutne vrzeli zdravstveno socialne službe na Jesenicah.

Kdo naj dokončno odloča o nadaljnjem obstoju Obratne ambulante? Osebnostno mislim, da so za to predvsem poklicani Zdravstveni center v Kranju, zdravstveni delavci na Jesenicah, samoupravni organi Obratne ambulante in železarne ter končno celotni kolektiv železarne, ki naj v obliki referenduma odloči o potrebnem nadaljnjem obstoju OA ali predvideni integraciji.

K četrtemu vprašanju:

Mislim, da je izvedena reorganizacija, to je integracija KZSZ Jesenice s KZSZ Kranj zgolj iz finančnih razlogov. Ali je bila ta integracija koristna in dobra, ne vem. Osebnostno menim, da finančni uspeh, ki bi izviral zgolj iz integracije, res ne bo na zavidi višini. Drugo vprašanje pa so koristi, ki bodo

nastale z avtorizacijo same integracije za KZSZ Kranj.

O zdravstvenih centrih žal ne morem zaenkrat kaj več napisati, vem le to, da zdravstveni centri brez odgovarjajočih prostorov, kadrov in finančnih sredstev lahko le životarijo, ne bodo se pa mogli v teh okoliščinah kot so danes, razviti v zdravstveno ustanovo z velikimi nalogami v koordinaciji zdravstvene službe in finančnimi sredstvi KZSZ. Pogodba med OA in KZSZ Kranj do danes še ni bila podpisana. Vpliv Zdravstvenega centra in vloge, ki jo naj bi odigral v odnosih med zdravstveno ustanovo na eni in KZSZ na drugi strani, zaenkrat še ni prišla do veljave.

Ugotavljam, da je Obratna ambulanta danes na najboljši razvojni poti, ko si je z velikim trudom in prizadevanjem v zadnjih letih ustvarila vse pogoje za uspešno nadaljnje delo in razvoj, medtem ko si je s šolanjem zagotovila potreben kader ter kompletirala in nabavila aparature za še uspešnejšo preventivno dejavnost. Težke finančne situacije lahko močno zavirajo razvoj zdravstvene službe, ne morejo pa ji odvzeti nujen nadaljnji perspektivni razvoj, brez katerega si ne moremo zamisliti sodobne zdravstvene kulture. Vsekakor bo treba pri tako važni življenjski odločitvi dobro premisliti ter se ne odločati zaradi trenutne situacije, temveč upoštevati nadaljnji razvoj. Zares si kot zdravstveni delavec ne želim več, da bi se napak ponovilo, da bi se iz napak ponovno kaj naučili, ko imamo možnost, s katerimi lahko brez prevelikih težav vso problematiko zdravstvene službe dobro premislimo in dokončno razčistimo. Denar vložen v zdravstveno službo se ne obrestuje in vrača v denarju, ampak v obliki zdravja, sreče, zadovoljstva in delavlinosti človeka, ki več odtehta in pomeni kot gore denarja.

Predlog za katerega se zlasti ogreva direktor kadrov inž. Pohar, ko predlaga ukinitve bolniškega oddelka in integracijo z Zdravstvenim domom, bi lahko izenačil s predlogom, ki bi ga moral tudi staviti železarji, da naj bi železarja kot zastarelo ne obnavljali temveč likvidirali, ko vendar v Skopju gradimo veliko moderno železarno.

Ob zaključku pozivam direktorja kadrov, da jasno priobči, po čigavem nalogu in interesu zahteva integracijo OA, ki je v 68 letih stalne zdravstvene službe dokazala svojo upravičenost obstoja ter kdo jemlje pravico odločanja kolektiv in organom samoupravljanja, ko zakon dovoljuje ustanovitev obratnih ambulanz, če so zato dani zakoniti predpogoji.

Končno želim, kot zdravstveni delavec, da najdemo

zdravstveni delavci sami tisto najboljšo rešitev o reorganizaciji in reorganizaciji zdravstvene službe, ki bo predvsem koristila našemu zavarovancu ter istočasno zadovoljila tudi našega zdravljenca na ta način uspešno opravljenega delavca, saj bo lahko ljul svojo naporno službo v prid svojim zavarovancem.

Dr. Zora Vilman

PRESELITEV ODDELKA BI POMENILA POVEČANJE IZDATKOV

Namen, zaradi katerega je bil leta 1954 osnovan bolniški oddelk v Obratni ambulanti je mnogostranski. V svojem dvanajstletnem obstoju je oddelk dokazal svojo nujnost obstoja. Oddelk hospitalizira bolnike z lažji mi obolenji in krajšo ležalno dobo, rešuje zdravljenje samcev, diferencira nediagnostične primere. Splošna bolnica na Jesenicah ne more sprejemati vseh naših bolnikov razen tega večkrat rešuje pomanjkanje postelj s pošiljanjem bolnikov na oddelk Obratne ambulante. To so interni rekonvalescenti in vsi tisti, ki jim je potrebna zdravstvena nega, absolutno mirovanje in vsak dan kontrola splošnega stanja. Na oddelku opravljamo tudi operacije grija in nosu, letno 200 — 250.

Sprejemamo nemirne bolnike, ki jih nobena druga psihiatrična ustanova ne (deliranti, psihoasteniki itd.) V terapevtskem planu specialistov raznih strok izvajamo predpisano terapijo. Pri tistih bolnikih, ki jih ne sprejemajo specialistični zavodi. Sedaj smo ustanovili izolator edini v zgornje-savski dolini za infekcijske bolezni, ki je ni. Z ozirom na slabo epidemiološko situacijo je bil to imperativ, ki ga je samo OA rešila.

Problem ukinitve bolniškega oddelka je danes na dnevnem redu. Ukinjati bolniški oddelk samo zaradi varčevanja, bi pomenilo uničiti ogromni kapital, ki je bil z leti investiran v to ustanovo. Vedno bo potreba po posteljnem fondu imperativ, že zaradi relativno velike funkcije delavcev, zaradi samcev, zaradi relativno nezadostnega posteljnega fonda splošne bolniške oddelke. Če ukinemo bolniški oddelk z dokazovanjem, da je predrag ali nerentabilen, bo to trajalo samo toliko časa, dokler se ne bo nekdo spomnil in začel dokazovati, da je nujno potreben; med tem bo pa mnogo vloženih milijonov šlo po zlu.

Preselitev bolniškega oddelka v drugo okolje bi pomenilo povečanje izdatkov (prevozi bolnikov do bolniškega oddelka, od oddelka do specialističnih ambulanz, splošne bolnice itd.).

Obratna ambulanta

Na vprašanje, kdo naj dokončno odloči o tem bi odgovorila:

ZDRAVO IN REALNO REZONIRANJE.

Dr. Jože Jenstrle

»VPRAŠAJMO TISTE, KI POTREBUJEJO NASO POMOC«

Ne bi rad ponavljal, kar je že izrečeno in rečenega je precej — za tiste, ki poskušajo razumeti zdravstveno situacijo in zdravstvene pogoje na Jesenicah ter potrebe železarja. Za ostale pa tako ne bo nikoli dovolj povedanega. Te bodo morale ponovno prepričevati napake in neuspehi. Da bi se tem mogoče le izognili, bi kazalo vprašati tiste, ki potrebujejo naše pomoči in ki so nekoč, v dobi proste izbire zdravnikov že imeli priliko nekaj odločiti. Le ena sedmna njih je obrnila hrbet Obratni ambulanti, šest sedmin pa je dalo zaupnico njenemu delu in s tem tudi njenemu obstoju.

Kaj, ko bi jih ponovno vprašali kaj oni mislijo!

Dr. Aleksander Rjazancev

ZA ČLOVEKOVO ZDRAVJE MORAMO SKRBETI VSI

Kot strokovni svetovalec za medicino dela pri ZJ in honorarni zdravnik III. OA ZJ soglašam z odgovori ostalih zdravnikov. Sam nameravam posredovati nekaj problematike, ki mi je najbolj poznana.

Silovit progres za tehnično osvajanje v povojnih letih je spremenil na Jesenicah tudi življenjske, kulturne in zdravstvene pogoje, obenem pa so nastale nove nevarnosti, ki pretijo delovnemu človeku zaradi nevarnih ekshalacij ter ponekod še nizka stopnja mehanizacije.

Često gledamo preveč enostransko skozi ozke interese gospodarstva, neupoštevajoč vseh težav v povojnih letih. Na eni strani napredek, na drugi strani nazadovanje. Vprašati se moramo, kdo sestavlja kolektiv, kakšni so socialni momenti in kakšna je stopnja komunalne higiene, kjer delavci živijo.

Podatki o visokem številu bolovanj zaradi bolezni, nezgod, smrti in invalidnosti so zadosten dokaz za mobilizacijo vseh služb, ki niso vezane direktno na proizvodnjo. Dobro zdravstveno-tehnično varstvo je garant za varno in zdravju škodljivo delo, s tem pa stimulator za večjo produktivnost. Rešitev za ohranitev zdravja in telesa ni v nakupu zadostnih količin zaščitnih sredstev. Zaščitna sredstva naj bi uporabljali le v primerih, kjer slabih delovnih pogojev ni mogoče urediti z mehanizacijo ali spremenjenim tehnološkim postopkom. Za zmanjšanje nezgod in smrtnih primerov so potrebne

stalne izboljšave v načinu dela, proučevanja delovnih operacij in v nadzoru nad ekološkimi faktorji.

Namen in cilj akcijskega programa v skrbi za človeka naj bi bil v trenutni situaciji ekonomičen in human v naslednjem:

1. Pomagati v selekcioniranem zboru delavcev za dela, ki so določena za težko črno metalurgijo.

2. Delati na področju tehnike in medicine, da bo delo zdravo in varno

3. Tesnejše sodelovanje HTV ZJ z medicinskimi delavci vseh profilov.

Urejeno in prilagojeno delovno okolje vzpodbuja ljudi k delu in dvigu storilnosti, nered in različne škodljivosti pa slabo vplivajo na počutje, storilnost in zdravje. Človeški organizem se brani proti škodljivostim in neurejenemu delovnemu okolju — naprej z znaki utrujenosti, s fluktuacijo, naslednja stopnja je bolezen in invalidnost. Večkrat pa tragično konča s smrtjo.

V smislu akcijskega programa ZJ glede znižanja bolezenske odsotnosti, preprečevanja poklicnih bolezni, nezgod in invalidnosti obstojajo še vedno težave za izvajanje zadanih nalog. Cepprav smo na dobri poti, še vedno iz dneva v dan ugotavljamo posledice nekoordiniranega, stihijskega dela, ki je odmaknjeno daleč proč od principov sodobnega varstva pri delu in načel medicine dela. Kjer ni doktrine in enotnih konceptov o zdravstvenem varstvu ljudi v in izven podjetja, ni moč pričakovati drugega kot kampanjsko reševanje problemov. Zdravstvenega varstva ne moremo doseči samo s prizadevanostjo zdravnikov in varnostnih tehnikov. V akciji za človekovo zdravje moramo sodelovati vsi. Tudi tehnik je poklican, da da svoj delež v smislu preprečevanja ogroženih skupin ljudi in posledic zaradi nefizioloških del po obratih. S pravilnim izborom delavcev in pravilnim uvajanjem v delo bo manj bolovanj in nezgod. V večini primerov nezgod gre za nepoučenost in neizkušenost pri delu. Stara praksa, ki je pa ne upoštevamo, nas uči, da je največ nezgod pri tistih delavcih, ki imajo kratek staž in še niso adaptirani na pogoje v industriji. Pri boleznih kot nezgodi moramo zasledovati socialne momente, osebnostni profil, zdravstveno stanje telesa, faktor delovnega okolja, faktorje v zvezi z organizacijo dela in osebni faktor.

Bolezniški stalež se lahko zniža, toda ne z administrativnimi predpisi, ki so neživljenjski. Pri proučevanju bolezenske odsotnosti bi morali usmeriti akcijo v tem smislu, da ljudje sami povedo, kaj jih teži, kakšni so delovni pogoji in medsebojni

ta da - Obratna ambulanta ne!

odnosi ter v kakšnih socialno-ekonomskih razmerah se nahajajo. Kadrovske službe bodo na ta način spoznale številne probleme v in izven podjetja. Verjetno bo precejšnje število primerov spadalo v obravnavo kadrovskega sektorja in ne vse k zdravniku. Zdravniki zaradi velike frekvence niso v stanju vsakega zavarovanca še socialno in psihično obdelati. Vsekakor pa naj bi bil zdravnik v pomoč kadrovski službi in razsodnik, kdo je resnično zdravniške pomoči potreben. V bodoče je treba pri OA misliti še na IV. kurativno in II. preventivno ambulanto. Če bo več zdravnikov, bo kurativna in preventivna služba dosegla boljše uspehe kot do sedaj. Preprečevanje bolezni in nezgod pa bi dosegli tudi s poučevanjem delavcev in mladine v strokovnih šolah.

Precej bolniškega staleža bi lahko znižali, če bi kadrovska služba imela predvidena mesta za nosečnice, recidiviste, rekongalescente in tiste bolnike, ki čakajo na operacije oziroma za lažje poškodovance. Glede na številne želodčarje in ulkusarje, predvsem samce, bi bilo treba misliti na dietično menzo, v tovarniških kantinah pa na kvalitetni izbor živil.

Dietično menzo bi bilo mogoče uvesti v sedanji Kazini, tako da bi gostinski obrat ukinili. V nobenem primeru pa ne smemo ukiniti bolniškega oddelka v OA, kjer samci dobijo zatočišče in zdravniško pomoč.

V mnogih primerih se zvišuje bolniški stalež na rovaš preutrujenih in slabostnih delavcev, ki delajo neprenehoma na tri izmene. Žal je mnogo takih delavcev, ki pridejo na delo preutrujeni zaradi stranskih zaslužkov.

Posebno skupino tvorijo delavke matere, poročene in neporočene, ki žive v stalnih problemih glede bolnih otrok ali neurejenih družinskih in socialnih razmer.

V zadnjem času se kaže potenciranost alkoholizma do takšne stopnje, da so potrebni kontumaci in dalekosežna zdravljenja.

V cilju, da bo naš tovarniški delavec bolj iniciator in kontrolor delovnega procesa kot pa samo mehanski proizvajalec v mediju »noks«, morajo poleg zdravstvenih delavcev sodelovati še: tehnolog, psiholog dela, sociolog dela, socialni delavec in varnostni tehnik. Ekipno delo strokovnih služb naj skrbi, da bo delavec zdrav, zadovoljen in obogaten z znanjem, ker bo le tako mogel zviševati svojo produktivnost.

Delavci naj imajo občutek, da nekdo nad njim bdi in ustvarja dobre odnose. Dobri odnosi v kolektivu so osnova delu in življenju. Porušitev emocionalne zrelosti pomeni potencialno nevarnost za neuspeh, tako posameznika kot skupine.

Dr. Franc Trampuš
DOSLEJ USPEH
SORAZMERNEN
VLOŽENEMU TRUDU

Ob obširnem odgovoru dr. Milana Čeha, s katerim soglašam, bi ne kazalo ponavljati identičnih pogledov na stvari. Vendar se mi zdi potrebno posebej poudariti tole:

Postavka akcijskega programa za dvoodstotno znižanje bolniške odsotnosti z dela je ostala skoraj docela deklarativna. Poti za tako znižanje ni pokazal nihče, kakor se tudi ni nihče posvetoval z zdravniki OA, če je tako znižanje tukaj in danes izvedljivo. Predlagatelji akcijskega programa bi bili torej morali poseči globlje: cilj bi moral biti vsklajen z načini, ki so nam na voljo, da pridemo do njega. Doslej je uspeh sorazmeren vloženemu trudu.

Če bi vprašali jeseniškega železarja, ali je v svoji obratni ambulanti zlahka dobil odobreno bolniško odsotnost, bo odgovor skoraj vedno nikalen. Z ostrejšimi kriteriji bi morda lahko nekoliko znižali bolniško odsotnost. Ne smemo pa prezreti dejstva, da je obratni zdravnik vselej med dvema ognjema: interesi družbe in posameznika. Če bolniški dopust odkloni sprejema naše moralno, gmotno in kazensko odgovornost za morebitne posledice. V dvomu še, kakor se je učil in kakor je tudi človeško prav, raje odloči v prid bolnika.

Ob današnjih delovnih pogojih v jeseniški železarni je prav za prav čudno, da ni bolniških izostankov še več. Koliko nevarnosti preži na delavca, v koliko nevarnih načinov dela sodeluje in koliko škodljivim vplivom je podvržen! Vse te nevarnosti in šodljivi vplivi se odražajo v izgubljenih delovnih dnevih in so zunaj neposrednega dosega obratnega zdravnika. Bojim se, da so v dokajšnji meri tudi zunaj dosega tehničnega sektorja, zakaj vsote, potrebne za izdatne tehnološke izboljšave v prid varnosti in zdravju, bi bile izražene v milijardah. Kje bi jih dobili? Res pa je, da doslej organi upravljanja glede izboljšanja delovnih pogojev nimajo kaj prida pokazati, da na tem področju ni dolgoročnega načrtnega dela in da nekaj milijonov letno v ta namen ne more bistveno izboljšati stanja. Kapitalisti so že ugotovili, da se jim varne naprave in tehnologija, ki upošteva človeka, izplačajo — upajmo, da bo to spoznaje prodrlo tudi k nam.

Rezerve v zdravstvu so. Niti niso skrite, saj o njih vsak dan govorimo in pišemo. Predvsem v organizaciji zdravstvenih služb in socialnega zavarovanja. Prve tedne po začetku gospodarske re-

forme se je obetalo reševanje teh vprašanj. Kmalu pa je vnema popustila in zvezni organi so šli vsaj na področju zdravstvene administracije celo za ped nazaj. Predpisi so nekaj spremenjenih in še manj praktičnih obrazcev, ki imajo zakonsko veljavo in jih vdano izpolnjujemo v upanju, da bodo njihovi sestavljenci uvideli upravičenost zahtev po prenehanju nepotrebnih papirnatih vojne v zdravstvu.

Menim, da bolniški oddelek svoj namen dosega. Nudi zdravstveno oskrbo bolnikom, ki bi jih jeseniška splošna bolnišnica ob nenehni prenapoljenosti ne mogla sprejeti, da je pri njih hospitalno zdravljenje utemeljeno iz medicinskih ali socialno

kasnejšemu zdravstvenemu varstvu prebivalcev radovljske in jeseniške občine ob nižjih stroških, kot bi jih imela družba drugod.

Zamisel o preselitvi bolniškega oddelka v Martuljek in o nadomestitvi oddelka z bolniškimi sobami v samskih domovih je v očitnem nasprotju z načeli integracije zdravstvenih služb, v imenu katerih se govori za ukinitve oddelka v sedanji obliki. Zdravnik, ki bi n. pr. v Martuljku — če tam pripravljeno za to obstoja — hotel zdraviti bolnega železarja, se znajde pred neznankami in dvomi glede prebolelih bolezni in poškodb, predhodnega zdravljenja, podatkov s periodičnih pregledov o razvoju bolezni, teži dela, škodljivih vplivov na delovnem mestu,

oddelkom nujno dražje in tudi v navzkrižju s težnjami po integriranem zdravstvenem varstvu. Za slabše zdravljenje in nego pa se menda nihče ne poteguje, ne glede na neugodne izkušnje z bolniškimi sobami v samskih naseljih nasploh.

V primerjavi z razvitejšimi deželami smo v Jugoslaviji in na Slovenskem v krepkem zaostanku glede števila bolniških postelj na tisoč prebivalcev. Ob tem nespornem dejstvu bi bilo ukinjanje urejenega bolniškega oddelka posmeh tistim, ki prostovoljno prispevajo denar za gradnjo ljubljanske bolnišnice. Jesenice pa tudi nimajo bolniških postelj odveč, saj morajo žene, če vzamemo to za primer, drugi ali tretji dan po splavu domov, dati bi v normalnih okoliščinah morale teden dni ležati v bolnišnici.

Dosedanji sklepi samoupravnih organov jeseniške železarne dajo slutiti, da so ti odločeni za sedanjo obliko zdravstvenega varstva. Drugače si namreč ni mogoče razlagati dejstva, da je železarna prispevala za ureditev in izpopolnitev Obratne ambulante v letu 1964 7 milijonov, v letu 1965 pa 9 milijonov dinarjev, ob tem, ko smo novi zdravstveni dom razmeroma počasi gradili in ko so bile vse njegove zunanje razsežnosti slehernemu članu teh organov na očeh.

Na vprašanje, kdo naj dokončno odloča o sproženih vprašanjih je odgovor samo eden: argumenti.

Teža odločilnih argumentov pa mora biti nesporna, sloveti morajo na temeljiti vsestranski strokovni analizi. Odločanje in ocenjevanje na oko nas že tako preveč tepe.

Profilno

železo v novo skladišče

Konstruktorska delavnica je imela doslej skladišče profilnega železa v podaljšku obdelovalnice blokov. Ker ta prostor potrebuje elektro jeklarna za skladišče ferolegun za ASEA električno peč, so za konstrukcijsko delavnico postavili novo skladišče na haldi, ki je že dograjen. Skladišče je transportno dobro urejeno, saj je vanj speljan normalni tir, nad katerim je žerjav, ki ima doseg po vsem prostoru. Na zahodni strani pa je možen dostop tudi z viličarjem. Ko bodo skladišče preselili v novo stavbo, bo delo za vse lažje — za konstrukcijsko delavnico in za elektro jeklarno.

B.

Vprašanja

1. V akcijskem programu železarne je vključena naloga — obveza za 2% znižanje odsotnosti z dela.

— Ali lahko zdravniki Obratne ambulante k temu pripomorete, če ne, zakaj ne?

— Ali menite, da bi tehnični sektor železarne lahko bistveno pomagal zdravstveni službi za znižanje staleža bolnih, ali bolje rečeno za odpravo vzrokov?

2. Že dalj časa mnogo pišejo in govorijo o rezervah v zdravstvu. Če so res rezerve, ali menite, da jih je zdravstvena služba, ali točneje — ali ste jih zdravniki sami v stanju odkriti?

— Ali je to vprašanje morda povezano z organizacijo socialnega zavarovanja — kot plačnika vaših storitev in organizacijo zdravstvenih služb sploh?

— Ali so vsi zavarovanci v bolniškem staležu do usposobitve za delo izključno iz medicinskih vzrokov, ali so še drugi nemedicinski vzroki (in če so, kolikšen del predstavljajo)?

3. V Obratni ambulanti imate že več let bolniški oddelek. V zadnjem času se mnogo govori o ukinitvi tega oddelka, o preselitvi v Martuljek in podobno, prav tako o preselitvi Obratne ambulante v Zdravstveni dom.

— Iz kakšnih namenov je bil oddelek organiziran? Ali je z njim dosežen namen? Ali je v tem času primerno ukinjati oddelek? Ali bi bil bolniški oddelek v drugem okolju (Martuljku ali v samskem domu) ekonomičnejši, morda zdravstveno primernejši?

— Kakšni so razlogi za preselitev Obratne ambulante, kaj bi s tem pridobila zdravstvena služba in kaj zavarovanci?

— Kdo naj dokončno odloči o tem?

4. Ob reorganizaciji socialnega zavarovanja je bil eden glavnih vzrokov obstoj centra za zdravstveno varstvo.

— Ali je zdravstvena služba s sodelovanjem centra za zdravstveno varstvo v Kranju napredovala?

— Ali je pri sklepanju pogodb s socialnim zavarovanjem čutili sodelovanje centra za zdravstveno varstvo?

medicinskih razlogov. Mnogokrat na bolniškem oddelku dosežemo hitrejšo usposobitev za delo, kakor v domači oskrbi, ki znatno bolj omogoča zavlačevanje zdravljenja in kršitve bolniškega reda. Prebivalci samskih naselij se že ob nenevarnih vročinskih boleznih znajdejo v težkem položaju glede oskrbe z zdravili, najosnovnejše nege, primerne hrane itd. Že ti činitelji utemeljujejo za sedaj in za nekaj prihodnjih let obstoj bolniškega oddelka v sedanji obliki. Poleg tega pa oddelek z operacijami nosu in grla doprinese h komple-

socialnih in drugih okoliščin. Pri sedanjem stanju je vse to in še marsikaj, kar lahko prispeva utečeno sodelovanje v zdravstveno, varnostno, socialno in psihološko službo železarne, takoj na voljo. Tudi kadar nam gre za boljše medsebojno sodelovanje zdravstvenih enot in zavodov, ne smemo pozabiti na enako potrebno povezavo med delovno organizacijo in zdravstvenimi delavci, ki skrbijo za njene člane.

Enakovredna nega in zdravljenje v bolniških sobah samskih domov bi bilo v primerjavi s sedanjim bolniškim

Sirena namesto šolskega zvonca

V prejšnji številki smo objavili razgovore s praktikantni, v današnji številki pa s temi razgovori nadaljujemo. Najprej smo stopili v stik s praktikanti III. letnika metalurške tehniške srednje šole na Jesenicah.

V VALJARNI 2400

MILAN KOGOVŠEK: »Dijaki naše šole imamo glede prakse zelo veliko ugodnost, saj so Jesenice Železarsko mesto, kjer si lahko pridobimo določene izkušnje, ki jih bomo potrebovali pri bodočem poklicu. Mislim, da tako priložnost nimajo dijaki ostalih srednjih šol, ki morajo ravno tako izpolniti obvezno prakso. Ker je to že tretje leto, ko imamo obvezno prakso v železarni, lahko trdim, da nam je to krepko dopolnilo ne samo k teoretičnemu pouku v šoli, ampak nam je tudi neka pomoč h končni odločitvi za poklic, saj se seznanimo z najrazličnejšimi delovnimi mesti in se srečamo tudi z najrazličnejšimi težavami. Osemurno dnevno življenje v železarni se mi zdi zelo pestro, saj si moram kar najbolj natančno ogledati obrat in zapisati razne zanimivosti. Zahvaliti se moram delavcem, ki so mi včasih zelo prijazno razložili delovanje katerega stroja, ki sem ga moral opisati. Po mojem mnenju bi vedno moral biti tak odnos delavcev do nas praktikantov, kajti večkrat je bilo tudi slišati nekaj neprijaznih besed, ki niso na nas vplivale vzpodbudno.« Prepričan sem, da si s prijaznimi stiki z delavci pridobimo še več izkušenj, ki jih bomo še in še poglobljali in jih izročili našim znancem.«

BRANKO LIČOF: »Ker sem bil na praksi tudi že v drugih obratih naše železarne, lahko trdim, da je valjarna 2400 najbolj modernizirana izmed ostalih obratov, ker je v primerjavi z ostalimi najmanj fizičnega dela.«

ZDRAVKO JAMAR: »Tudi jaz moram reči, da je valjarna 2400 po modernizaciji nekoliko pred ostalimi obrati.

Delo mi je všeč

Bil sem na praksi v valjarni 1300 in v profilni valjarni, toda povsod je še precej fizičnega dela. Želel pa bi, da bi bila naša praksa nekoliko razširjena, tako da bi bili na praksi tudi v novi valjarni na Beli. Upam, da je to tudi želja vseh praktikantov, da bi se seznanili z najmodernejšim delovnim procesom pri nas.«

MIHA KRZNARIČ: »Za bodočega metalurškega tehnika je praksa v železarni zelo potrebna, ker spozna ves delovni proces, od priprave vložka za plavž, pa tja do končnega izdelka in to mu tudi resnično pomaga pri izbiri delovnega mesta po končani šoli.«

FRANCI JEKLAR: »Delavci v železarni so disciplinirani, sem pa že naletel na primer, kjer tega ne bi mogel trditi. Bil sem namreč priča neki skorajšnji nesreči, ker je delavec stal na dvizni mi-

lažje nam bo to storiti, ko bomo poznale njen delovni proces in njeno življenje. Torej nam je potrebna tudi praksa v železarni.«

Kakšno delo opravljate? Ali je težko?

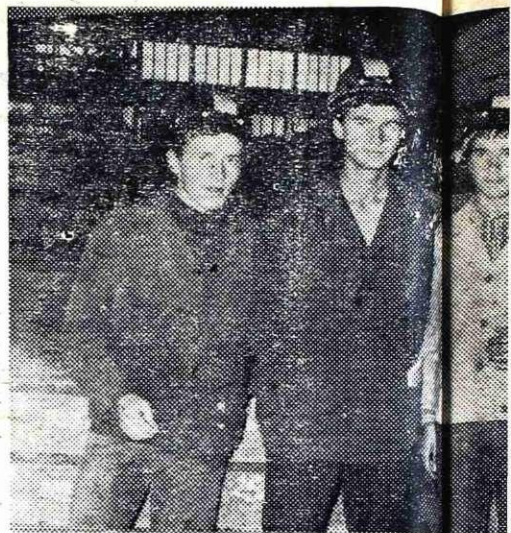
»Pakiramo elektrode in jih v adjustaži zlagamo na police. Delo na začetku ni lahko, kajti vsako delo zahteva nekaj spretnosti in znanja, ki ga praktikant še nima.«

Kakšni pa so odnosi delavcev do vas?

»Lahko rečemo, da smo občutili, da imajo starejše delavke slabši odnos do nas kot pa mlajše. Starejše delavke mislijo, da morajo namesto nas delati, kadar nam kaj pokažejo, česar me ne znamo. Z mlajšimi delavkami pa se kar dobro razumemo.«

In še eno bolj privatno vprašanje: Kam boste odšli po končani praksi?

Ida: »Obvezna praksa je zame le uvodno delo v počitniško zaposlitev. Ostala bom

Praktikantje metalurške tehniške šole

še en mesec v železarni, potem pa bom imela počitnice.«

Alenka: »Po končani obvezni praksi v železarni bom šla v jeseniški otroški vrtec »Angele Ocepkeve«.

Cvetka: »Tudi jaz bi bila rada po tem na praksi v vrtcu, toda moja prošnja je bila odbita in poiskati si moram kaj drugega. Preostali del počitnic pa še ne vem, kje in kako bom preživela.«

Dijakinja močno občuduje počitnice.

V ZENI V TONI PRI

gimnazije na vezno prakso jo imajo samo na naši šoli. Sedaj sem že poslen in sk bom zaslužil da bom lahl

Program zveze za tel

Telesna kultura ima v našem družbenem sistemu zelo pomembno mesto in vlogo. Njen delokrog je zelo širok, saj obsega vse od zdravstvene preventive do vrhunškega športa. Kljub tako pestri dejavnosti pa lahko ugotovimo, da zdravje naših otrok in mladine ni zadovoljivo. Prav tako tudi ni dovolj poskrbljeno za zdravo razvedrilo delovnega človeka, za raznovrstno gibanje, s katerimi bi si nabral novih moči za delo.

Kako napreduje telesna kultura v naši občini, je pokazala letna konferenca občinske zveze za telesno kulturo, ki je bila pred dobrim mesecem in smo o njej na kratko že poročali. Takrat so sprejeli nekaj zaključkov. Mladini je treba nuditi v čim večjem številu letovanje ob

morju in poskrbeti za temeljno telesno vzgojo. To morajo organizirati TVD Partizani in šolska športna društva. Prirediti je treba več cenjenih občinskih tekmovanj in v športne vrste pritegniti več ženske mladine. Tudi atletiki in plavalnemu športu, ki sta v zadnjem času skoraj zamrla, moramo posvetiti več pozornosti.

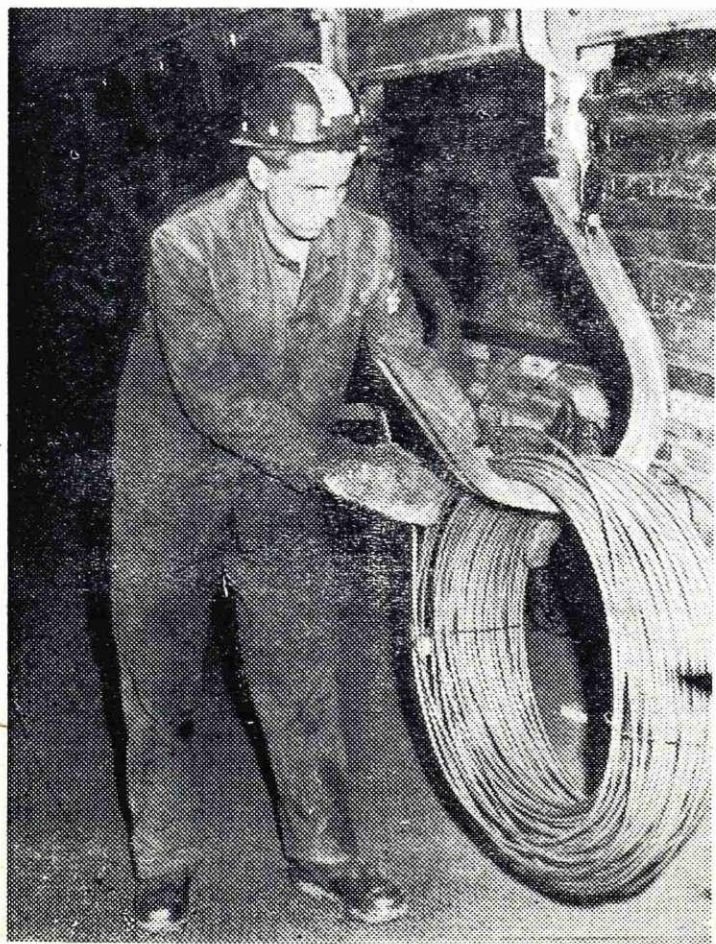
Na osnovi teh zaključkov, priporočil in mnenj športnih delavcev je bil sestavljen program občinske zveze za telesno kulturo. Ker je preobširen, da bi ga posredovali v celoti, naj omenimo najvažnejše točke.

Občinska zveza bo svoj program izvajala preko komisij in v sodelovanju z vsemi organizacijami zveze. Vplivala bo in omogočala, da bo delo

v teh osnovni postalo bolj sistematično, da kovnega in ter postuhal volje športno ko s svojimi go pripomor lesne kulture z vsem klul jo z vrhunjim omogoč preko vsega bo tudi vkl organizacije nov, predvsi žični naj po klubi, ki ne velikih mat lahko pa vs jo na razvo mladine. V na vseh športna dru zveza nudila ljala njihov sebnopozor posveti di kjer je teži no.

Zveza bo spremljala ga športa in ristični in zacijami pri narodna tek zornosti bo rekreaciji v tivih — pot osnovne or, prej bodo ganizacijo v nim športu tako izboljš liteto in bo rabili razpo

Zveza imi tekmovanje rilu, in si in jesensk

Moje delo ni ravno lahko

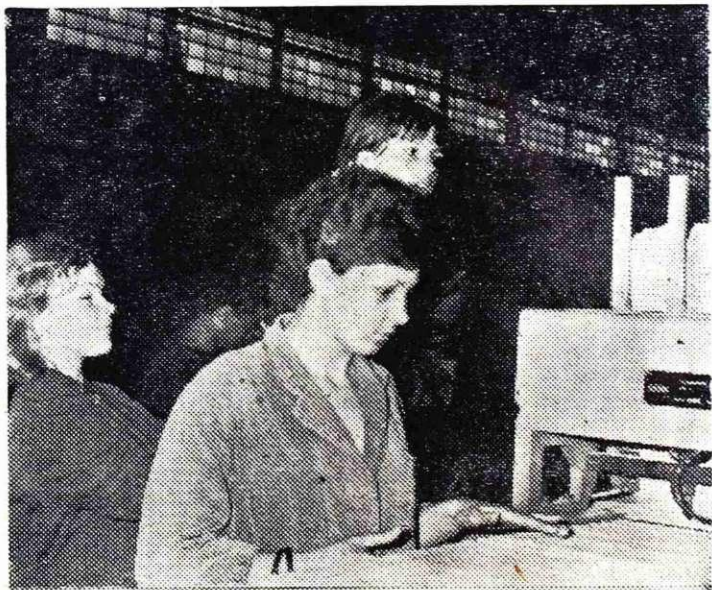
V PROFILNI VALJARNI

MARIJA BIZJAK: »Obvezno prakso za prvi letnik tehniške šole sem pričela 1. junija. Prva dva tedna sem bila v predelovalnih obratih, ta teden pa sem na praksi v profilni valjarni. Tu mi je delo všeč. Sedim pri gumbih, ki poganjajo in ustavljajo valjčnice, po katerih tečejo še razbeljeni trakovi. Opazila sem, da si delavci med seboj pomagajo, vendar pa niso prav posebno prijazni, kar pa upam, da razumem, saj ima vsakdo svoje težave, težko fizično delo pa jih utruja in zato ne morejo biti vedno nasmejani in prijazni.«

V ELEKTRODNEM ODDELKU

V elektrodnem oddelku smo obiskali tri dekleta, ki so dijakinje učiteljskega v Ljubljani. To so: Ida Gregorič, Alenka Grošelj in Cvetka Lindič.

Na vprašanje, ali bo njim ta obvezna praksa v železarni koristila, so odgovorile naslednje: »Morda se vam zdi čudno, zakaj dijakinje učiteljskega na prakso v železarno in zakaj ne kam drugam. Ne-koč bomo postale učiteljice in bomo morale predavati otrokom tudi o železarnah in

Tudi praksa v železarni nam je potrebna

šole

Dijak nam učiteljska želino srčno delo in lepe požitnice

V ŽENI VALJARNI

TONI PRIMOŽIČ — dijak gimnazije na Jesenicah: »Obvezno, pravko v železarni, ki o imajo samo tretji letniki na naš šoli, sem že končal. Sedaj sem že počitniško zaposlen in skrbeti moram, da bom zaslužil nekaj denarja, la bom lahko šel na morje.

Preostanek pa bom porabil za šolske knjige, ki so tako drage. V železarni mi je kar všeč, kljub temu da nimam lahkega dela in da je mnogo stvari, ki bi se še dale urediti. Sicer pa sem se zaposlil tu popolnoma prostovoljno in če mi ni kaj všeč, lahko kar grem. Na podoben način bi mi lahko rekel tudi marsikateri, če bi kazal na naše napake.«

V. K. — Marjetin

telesno kulturo

tehnoloških organizacijah postalo bolj smotno in sistematično, da bo dovolj strokovnega in ostalega kadra, er poskušala pritegniti delavolje športne delavce, ki lahko s svojimi izkušnjami mnogo pripomorejo k razvoju telesne kulture. Povezala se bo s vsemi klubi, ki se ukvarja o z vrhunskim športom in im omogočila redno vadbo preko vsega leta. Poskušala o tudi vključiti v osnovne organizacije čim več občanov, predvsem mladih. Mnogični naj postanejo predvsem klubi, ki ne potrebujejo prevelikih materialnih sredstev, ahko pa vsestransko vplivajo na razvoj in zadovoljstvo mladine. V občini je treba a vseh šolah ustanoviti športna društva, ki jim bo zveza nudila pomoč in spremljalo njihovo delovanje. Posebno pozornost pa je treba osvetliti društvom Partizan, kjer je težišče dela z mladino.

Zveza bo tudi v prihodnje spremljala razvoj kvalitetnega športa in v povezavi s turističnimi in drugimi organizacijami prirejala velika mednarodna tekmovanja. Več pozornosti bodo posvetili tudi rekreaciji v delovnih kolektivih — pobudniki naj bi bile osnovne organizacije. Še naprej bodo uresničevali reorganizacijo v zvezi s kvalitetnim športom, ker bodo le tako izboljšali delovanje, kvaliteto in bolj racionalno uporabili razpoložljiv denar.

Zveza ima v programu tudi tekmovanje v občinskem merilu, in sicer spomladanski in jesenski kros. Društva

Partizana pa morajo za dan mladosti organizirati razne prireditve, športna društva in klubi pa čim več športnih tekmovanj ob občinskem prazniku. Telovadno akademijo TVD Partizan naj bi razširil na vsa tovrstna društva v občini. Prireditve naj bo ob dnevu JLA in naj postane tradicionalna. Več občinskih tekmovanj je treba organizirati ob praznikih, ki naj zajamejo posameznike in skupine.

Občinska zveza tudi ne bo zanemarila gradnje manjših športnih objektov, zlasti na šolah in v delovnih organizacijah zamasovni in rekreacijski šport. Zagotovljen je tudi denar za najnujnejše vzdrževanje že obstoječih objektov in domov.

Program zveze pa obsega tudi obveznosti osnovnih organizacij, ki bodo morale polletno in letno poročati o svojem delu. Na podlagi teh poročil bodo lahko vedno spremljali njihovo delo, obenem pa bodo osnova za razdeljevanje denarja.

Vsa športna dejavnost naj se razvija na amaterski osnovi, skladno s priporočili in politiko telesne kulture v občini. Zveza bo spremljala dejavnost in finačno poslovanje v osnovnih organizacijah.

Tak je skrajšan program občinske zveze za telesno kulturo za prihodnji dve leti. Naloga vseh športnikov in športnih delavcev je, da sodelujejo pri njegovem uresničevanju in tako pomagajo pri nadaljnjem razvoju telesne kulture.

P. K.

MIHA KLINAR ČAS NA BREZCESTJU

I. del

RAZMAJANI TEMELJI

9. nadaljevanje

O, ona bi se prav lahko živela v tujega otroka, kakor da je njen. Že nekajkrat je poizkušala napeljati pogovor o tem, a Bregar ni imel nikoli časa, da bi se lahko do kraja pogovorila in da bi tudi sam začutil, da ženska ni rojena samo zato, da si jo jemlje mož, marveč da je mati, da ohranja rod in ime, možovo ime pred izginotjem.

In otrok, če bi že ne ohranjal njune krvi, bi ohranil vsaj Bregarjevo ime in jima slajšal betežnost starih let z vračanjem ljubezni, ki bi mu jo dajala kot otroku.

Potem bi se čutila v resnici mlada, kakor je po letih.

Moj bog, letos jih bo šele štiriindvajset. Mnoga dekleta njenih let so še vedno neporočena, še vedno lahko sanjarijo, upajo in verujejo v srečo in življenje. Ona pa se počuti staro, kakor da je postala starka tistega dne, ko je zvedela, da ne bo več mogla zanositi in postati mati, Bregar pa jo je morda prav zaradi tega začel vedno bolj zanemarjati.

»Nobene nežne besede nima več zame. A kadar kaj spregovori, govori o politiki in o sebi in se jezi, ker ga ne poslušam in ker ve, da vse, kar počne, sovražim.«

A kako naj bi vzljubila stvari, ki jih ne razume in ki ji moža odtujujejo, stvari, ki so razmajale njen zakon z Bregarjem in ga spreminjale v ruševine, da sta danes pravzaprav mož in žena samo še po imenu.

Morda bo odslej drugače, če bo le res, da bodo v občini postavili novega župana in odbornike.

Tako razmišlja, dokler ne zaspi. Prebudi jo šele ropot v kuhinji, zunaj pa se že svita.

»Kaj, je šele sedaj prišel?« se zdrzne.

Sliši ga, kako se slači, zraven pa govori nekaj sam s seboj.

»Ne bodo nas odžagali, hk. Samo vrh se je porušil, hk. A naši temelji so trdni, hk. Ni potresa, ki bi jih razmajal, hk. Poznamo vas, ki bi nam radi peli bilje, hk. Poznamo vas, ki bi nas radi vrgli s sedla, hk. Konj je res podivjal, hk. A mi se ga bomo oklenili s stremeni, hk, in ga ukrotili. Še bolj bomo, hk, zategnili vajeti. Če bo kdo pel komu libero, hk, jo bomo mi vam, hk. Radi bi videli Bregarja na tleh, hk, a Bregar je neuničljiv, hk, Bregar je oblast, hk, Bregar je temelj oblasti, hk...«

»Pijan je. Zopet je pijan,« drhti Ana in s strahom strmi v vrata, kdaj se bodo odprla in kdaj se bo Bregar primajal v sobo...

»Naši temelji niso razmajani, hk.«

»Zato pa so najini, najini,« zaihti Ana...

II. del LETAKI

1

Žerjavovodja Rovnik je molče odzdravil svojemu pomočniku in se naglo pomešal med reko delavcev, ki so zapuščali tovarno. To pozdravljanje pri prihodu na delo in odhodu z dela se mu zdi odveč, pa tudi pomočnik mu ni preveč pri srcu, saj so ga v tovarno spravili zeleni. Poleg tega je brat Bregarjeve žene in mu ga je Bregar bržkone pred nekaj meseci nalašč prilepil ne toliko, da bi se njegov svak priučil upravljanja z osemtonskim žerjavom, marveč da bi nadzoroval njega, Rovnika, bratranca tega zelenega kujona, ki sedi v obratni pisarni in piše dnine, po službi pa se gre politiko kot občinski odbornik na občini in pri gostilniških omizjih, kjer se zbira zelena gospoda.

Morda dela Lovru (tako je pomočniku ime) krivico, saj ga kljub temu, da delata že mesece skupaj nič bolj ne pozna kakor prvi dan. Toda na to žerjavovodja Rovnik ne pomisli. Preveč zaničuje svojega bratranca, ki je zlezal gospodi v rit. Sicer sorodstva že prej nista čutila, ker sta bila vseskozi različnega prepričanja. Bregar je rasei pri »črnihi, a on pri »rdecihi«. Bregar je zdaj pri »zelenih, odkar je prišlo do razkola pri »črnihi« in odkar so se razdelili na »šmajdovce« in »stanovnikovce«. Zato bi

Rovnik najraje izpljuni! vsako sled sorodstva s tem kujonom, saj se še vedno v srcu prišteva k »rdečim«, čeprav se je zadnji leta komaj kdaj pojavil med njimi. Družino ima in prav nič ga ne mika, da bi se v tovarni izpostavljaj kakor nekateri in s tem tvegaj svoje delo in kruh ali pa, da bi ga nenehno klicali na orožne vaje ali celo poslali v kako Ivanjico kakor njegove sodruge, ki so se šele pred dnevi, ko je v Beogradu padel zeleni režim, vrnili.

Ko bi ne bil oženjen, bi se ne umikal.

Tako je miri! revolucionarno vest, kadar se je oglasila v njem in med sodruzi, ki so stali sleherni trenutek v prvih vrstah, hote videl samo take, ki niso bili oženjeni.

— Bregar bi me seveda najraje videl med njimi. Sovraži me kakor jaz njega. Morda bi me celo rad spravil ob kruh ali pa zrinil k slabo plačanemu delu. Zato mi je prilepil tega kmeta, — si je rekel pred meseci in se tega občutja še sedaj ne more znebiti. Zato mu gre kmetovo pozdravljanje (pomočnik je namreč doma s podeželja) tako na živce in se mu živci pomire šele, ko se izgubi v reki delavstva, ki se kakor zdaj, lo je minila nočna dnina, izteka iz tovarne in se izliva v krive ulice sivega mesta, v pet rokavov, kolikor je cest, ki vodijo med sive neravne bregove hiš. V drugem stranskem rokavu, ki vodi mimo policije, čuvarke oblasti in tovarne, se z delom utrujene reke delavcev izgublja proti domu v eni izmed barak, utrujen in s skeletnimi očmi ne samo zaradi spanca, marveč tudi zaradi žgočega prahu, ki ga je pustil v žerjavovi kabini visoko pod tovarniško dvorano in nad livno jamo pred martinarskimi pečmi.

Doma ga čaka mlada žena, topla mlečna kava s kruhom in potem postelja in sen, ki mu bo pobral to skelečo žerjavico iz oči.

Ob tej misli pozablja na prečuto noč v vročini jeklarne, na slepeče raztaljeno jeklo, na smrdljivi generatorski plin, na prah, na pomočnika, ki ga s svojimi pozdravi vselej spravi v slabo voljo, da se le s težavo premaga, da mu je ne pokaže.

Še nekaj korakov, potem bo zavil h kamnitim stopnicam, stopil čez prag v temno sobo, Magda mu bo odprla, umil se bo, pojedel in potem legel in žena k njemu (otrok bo prav gotovo še spal in ne bo motil ženine nežnosti), potem bo zaspal in daleč bo ta dim, ki se plete iz tovarniških dimnikov nad dolino, in prah, ki se lepi na jutranje nebo da je sinjina videti kakor cedilo, ne bo več slišal udarjajočega ritma tovarne in ob dveh se bo prebudil svež in spočit.

Kakor sleherni jutro uživa ob teh mislih, dokler se ga neko ne dotakne. Tako je v mislih pri vsem sladkem, dobrem in lepem, da se ob nenadejanem dotiku zdrzne in začudeno pogleda človeka, ki ga je zmotil.

»Ti? Jože? Kaj pa ti že na nogah? Že celo večnost te nisem videl.«

»To je res. Odkar sem se vrnil iz Španije, sva se samo enkrat srečala.«

»Da, da,« mu pri duši postane temneje, obenem pa zardi.

»Boš popoldar, doma?«

»Bom, seveda bom.«

»Potem lahko pridem?«

»Seveda. Zakaj sploh vprašuješ?«

»Upam, da si še naš. Nekaj pomembnega bi se rad pogovoril s teboj.«

Rad bi ga vprašal kaj več, a Jože je že odvihral med barakami čez dvorišče ob potoku.

»Le kaj bi rad od mene?« mu je skoro žal, da je rekel, da bo popoldan doma, obenem pa se ga polasti čemernost. Jože prav gotovo ne prihaja, da bi obnovila staro prijateljstvo, ki so ga presekala leta in življenje. Najbrž ga ne mika več, da bi skupaj zaigrala na mandolino in zapela kakor včasih. Že ob edinem srečanju po Jožetovi vrnitvi se mu je Jože zdel spremenjen, nekam tuj, pa bi ga tako rad povprašal o njegovih španskih doživetjih. A Jože je ostal hladen, nedostopen, kakor da je pozabil na prijateljstvo, ki ju je družilo nekoč. Samo pozdravila sta se in spregovorila nekaj brezpomembnih besed, potem pa se je Jože poslovil, kakor da se mu je bogvekam mudilo.

»Ne, nisva si več, kar sva si bila,« si je rekel po takratnem srečanju. In tudi sedaj se mi zdi, da je tako. Najbrž mu je zameril, ker se pred leti ni mogel odločiti in oditi z njim v Španijo.

A kako naj bi šel? Naj bi zapustil ženo, s katero se je komaj nekaj mesecev poprej poročil in ki je nosila v sebi otroka.

»Njemu je bilo lahko. Ni bil oženjen. Sam je bil kakor je še vedno sam. Nima odgovornosti do žene, do otroka, do družine. To bi vendar moral razumeti. To mu bom povedal, če mi bo kaj očital.«

Magde in otroka, ki ga je takrat nosila v sebi, vendar ni mogel zapustiti...

da podaljšuje sprejem mladine do 20. avgusta 1966 za naslednje poklice:

VALJAVEC JEKLA
KLJUČAVNICAR
VARILEC
VODOVODNI INSTALATER
INDUSTRIJSKI KOVAC

Pogoji za sprejem so:

- z uspehom dokončan osmi razred osnovne šole; pogojno se lahko vpišejo za določene poklice tudi tisti, ki imajo popravne izpite za osmi razred
- starost do 17 let
- telesno in duševno zdravje
- sprejemamo samo tante izjemoma bo sprejetih nekaj deklet za poklic kovinostrugar
- Ugodnosti.**
- višina mesečne nagrade je v zvezi z letom učenja, uspehom in neopravičenimi izostanki; za valjavce in kovače od 9.000.— do 28.000.— S din, za ostale poklice od 7.000.— do 26.000.— S din;
- učenec dobi še gibljivi del nagrade glede na vrednost opravljenega dela pri praktičnem pouku;
- zajamčena je zaposlitev po šoli v Železarni Jesenice, s katero sklene ustrezno pogodbo;
- v času šolanja je mogoče bivati v internatu, kamor je potrebno vložiti po sprejemu v šolo še posebno prošnjo;
- možnost nadaljnega šolanja v večernih oddelkih;
- mesečni dodatek do 4.000.— S din v bonih za malico.

Prijavi za sprejem je treba priložiti:

- kratek življenjepis
- rojstni list
- spričevalo
- mnenje šole
- državni kolek za 50.— S din
- 2 znamki za 30.— S din

Vsi, ki se pripeljejo na sprejem z vlakom, naj kupijo na železniški postaji obrazec K-17, ki ga mora potrditi osnovna šola. Šolanje traja 3 leta.

Osebo se prijavitelci oglašijo na šoli 3. septembra ob 8. uri.

Nadaljna navodila slede ob sprejemu.

Ravnateljstvo šole

Poškodbe pri delu

TALILNICE

PLAVŽ

Ivan Kržič, vodja poševnega dvigala, je čistil pod tračnimi zaporami in se v temi zbodel z žico v oko.

Angel Vidmar, strelec v kamnolomu, je razstreljeval gamice v kamnolomu in pri tem stopil tako nerodno na kamen, da si je izvinil nogo v kolenu.

MARTINARNA

Jože Skrt, jamski pomočnik, je pregledoval kokilo, če je prazna. Pri tem mu je spodrsnilo, padel je med odpadke železa in si poškodoval brado ter nos.

Franc Špitalar, pomočnik talilca, je metal ferolegure v ponovco. Pri tem je jeklo močno brizgalo in ga opeklo na peto desne noge.

Esad Colarič, ponovčar, je pripravljaval livno ponovco in si z železnim drogom zamaška poškodoval prst na desni nogi.

Husnija Suljanović, jamski pomočnik, je sodeloval pri vlivanju šarže in mu je tekoča žilindra pri tem opekla oko.

Franc Krivec, jamski pomočnik, je postavljaval avtomatske klješče. Pri tem si je poškodoval levo roko.

Omer Duratović, jamski pomočnik, je delal v livni jami in mu je pri tem smet priletela v desno oko.

Franc Dežman, mlinar, se je poškodoval, ko se je od-

pela školjka za ponovco z žerjava in padla, tako da je poškodovancu zlomila levo nogo.

Ismet Ališić, nakladalec starega železa, je ravnal staro železo in se pri tem urezal v dlan desne roke.

Polde Zore, jamski pomočnik, je hotel povezati kup železnih odpadkov in si pri tem poškodoval palec na levi nogi.

Hase Borič, pomočnik čistilca preboda, je pobiral železne odpadke. Pri tem ga je žerjavovodja z verigo, ki je bila prenizko spuščena, udarila na čelo nad desnim očesom.

Ilija Vujatović, pomočnik talilca, je šel preko koritnih voz in si je pri tem izvinil desno nogo.

ELEKTRO JEKLARNA

Tajib Osmančević, jamski pomočnik, je zapenjal verige. Pri dvigu se je veriga odpela in udarila poškodovanca na levo roko.

Franc Ferjan, pomočnik talilca, je z železnim drogom mešal jeklo v peči. Pri tem mu je jeklo brizgnilo za čelvelj in mu opeklo podplat na levi nogi.

LIVARNE

Štefan Vidovič, talilec — zidarski pomočnik, je odpiral predpečico. Zaradi pritiska je bruhnil iz peči žareč koks, ki mu je opeknel obe roki.

Desimir Jovančič, izpraznjevalec kokila, si je pri izbijanju spojke vagonov z nogo le-to poškodoval.

ŠAMOTARNA

Ivan Dudešin, vkladalec in izkladalec, je zlagal opeko. Pri tem mu je sodelavec z opeko poškodoval prst na levi roki.

Albin Novak, modelni mizar, je odstranjeval odlomljeno toporišče lopate na stružnici. Pri tem si je, ko mu je iztrgalo lopato iz rok, poškodoval hrbtno stran na desni roki.

Božo Pančur

PREDELOVALNI OBRATI

HVŽ

Ivan Kovačič, nakladalec materiala v odpremnem skladišču, je peljal naložen voziček z žico v vagon. Pri tem mu je spodrsnilo, tako da mu je voziček poškodoval desno nogo.

Teofik Hatič, nakladalec materiala v odpremnem skladišču, je pri premikanju vagona na nakladalni rampi hotel vagon podložiti s koncem lesa. Ker pa je bil les pretanek, mu je kolo vagona poškodovalo četrti prst leve roke.

Jože Gomzi je delal kot nakladalec v odpremnem skladišču. Ko so potiskali voziček, naložen z žico, v vagon, mu je pločevina, ki je postavljena pred vrata vagona, poškodovala levo nogo.

Ciril Zupančič, rezalec tračnega železa na ravnalnih škarjah v adjustaži hladne valjarne, si je pri rezanju poškodoval levo roko.

Franc Zgonc, delavec na čistilnem stroju v hladni valjarni, se je pri ravnanju kolobarja tračnega železa urezal na levo roko.

Anton Nemeček, valjavec na Müller stroju, je odstranjeval že izvaljani kolobar na določeno mesto, pri čemer mu je rokavica spodrsnila po kolobarju, tako da se je urezal v zapestje desne roke.

Zoran Krejič

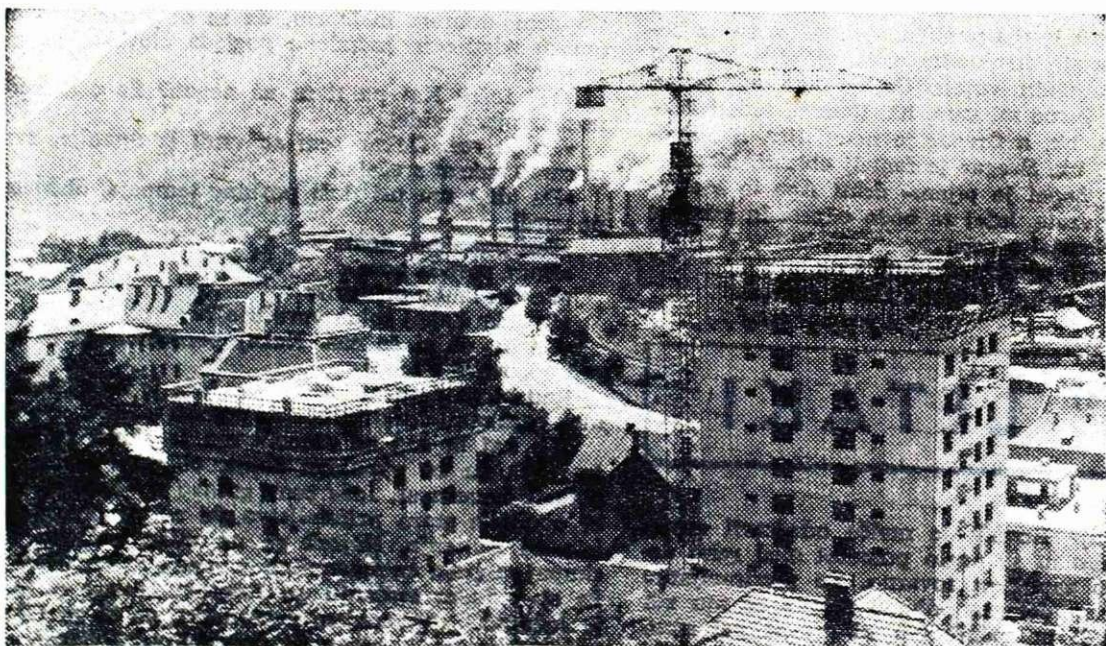
Opeko iz šamotarne bodo prevažali z viličarji

Da bi postopoma odpravili ozke železniške tire, bo treba rešiti tudi vprašanje prevoza ponovne in cevne opeke iz šamotarne v livno jamo. Za ta prevoz smo doslej potrebovali vsak dan 17 ladij, ki jih bomo v prihodnje lahko uporabili za druge namene. V kolikor bomo uspešno rešili tudi prevoze za sivo livarno, bi na prometnem oddelku lahko umaknili iz prometa eno ozkotirno lokomotivo. Prometno osebje moramo imeti na razpolago za železniško progo od martinarne do bluming valjarne. Za rešitev tega problema smo imeli na razpolago dve varianti: prevoz s tremi normalnotirnimi plato vagoni, ali 5-tonske viličarje. Odločeno je bilo, da bomo uporabljali viličarje, kajti najkasneje v dveh mesecih moramo zadevo urediti, da v jeklarni ne bi več obremenjevali žerjavov. Po-

praviti bo treba tudi pot od šamotarne preko dvorišča cevarne mimo kantine na prometnem oddelku, in jeklovleka. Urediti bo treba dostop do skladišča cevne opeke na zadnji strani jeklarne. Tudi vhod v šamotarno bo treba primerno povečati, da bo imel 5-tonski viličar dostop do opeke. Transportni oddelek bo naročil 20 kosov boks palet, v šamotarni pa dovolj velika pokrivala, da bodo zaščitili opeko pred dežjem. Največ dela bodo imeli v šamotarni, ker bodo morali zaradi prevozov opeke z viličarji urediti primerne poti in skladišče.

B.

Dopisujte v
ŽELEZARJA

Nove stolpnice poleg gimnazije

Gradbeno podjetje »GRADIS« Jesenice gradi pri gimnaziji dvanajstnadstropne stanovanjske stolpnice z 52 stanovanji. Tako bomo na Jeenicah dobili kar 156 novih stanovanj. Po velikosti se stanovanja razlikujejo, ter so dvoipol sobna in dvosobna. Dvoipol sobna stanovanja stane približno 90.000 N din, dvosobna pa približno 70.000 N din, saj znaša cena enega m² 1.335 N din. Večje stanovanje ima sedem prostorov (67 m²), manjše pa

šest (56 m²). Kuhinja je opremljena z modernim plin-skim in električnim štedilnikom ter z dvodelno pomivalno mizo. Stanovanje ima zračno shrambo. Med kuhinjo in predprostorom je kombinirana garderoba. Kopalnica ima prostostoječo kopalno kad z električnim grelcem in z ostalo potrebno opremo. Sanitarni prostori so zračeni z dovodom in odvodom zraka s posebnimi prefabriciranimi elementi. Vsako stanovanje ima hišni

telefon, ki bo priključen na medkrajevno telefonsko omrežje ter mikrozvočnik ob glavnem vhodu. Manjša stanovanja imajo balkone, večja pa lože.

V prvi etaži so skupni prostori, v zadnji pa mehanizirana skupna pralnica in sušilnica. Od 4. nadstropja dalje je vodna napeljava vezana na hidroformo napeljavo s potrebnimi tlačnimi rezervoarji, tako da bo vodni pritisk v vsakem nadstropju enak.

Lahko vam pokažem svoja skromna spričevala in videli boste, da moja povprečnost ni prestopila meja k tistemu nzanju, ki bi nemara utegnili postati nevarno. Nekako sem se v prvih vojnih letih prebil skozi osnovno šolo in jo v svobodnem času zaključil. Kakor pač, pretolkel sem se skoznj in danes dobro vem, da so imeli učitelji z mano vsaj toliko potrpljenja, kolikor sem ga imel jaz z njimi. Potlej so me dali v uk. Pri malo uglednem mojstru naj bi se zvalil v popolnoma neuglednem poklicu. Vsaj takrat je izgledalo tako, saj se ga mnogo let ni šel učiti noben fant daleč naokrog. Mojster me je dvigal za ušesa in prožil svojo nogo v spodnji del mojega hrbtišča. Znal sem veliko trpeti in mnogo potrpiti. Vseeno sem potihlo klel in mu privoščil marsikaj hudega. Minilo je in grede, ko sem poslušal, kako ne bom nikoli več svojega poklica, sem začel nositi iz poklicne šole prve odlične. Nikoli niem razmišljal, kaj bi to utegnilo pomeniti.

Komaj sem se lotil dela, je prišla vojaščina. Hitro je bila mimo in za njo je prišlo in minilo marsikaj. Začel sem delati. Pomočnik. Svoje orodje, sam od hiše do hiše, takšen je bil moj poklic. Zasebni mojster, potem podjetje. Delo enako, razmere enake. Ljudje se niso pritoževali in vse bolj čudno se mi je zdelo, zakaj se ne pokaže, da nič ne znam, kakor so mi kar naprej pripovedovali, ko sem se učil. Trudil sem se, da bi bil vesten in natančen, pa bolj em videl, kako so drugi površni. In še nekaj sem videl. Njihova površnost je pomenila na mojem enak, ampak mnogo boljši delovni učinek. To se je pokazalo vselej, kadar smo dobili denar.

Vidite, tu nekje se je začelo moje pravo šolanje. Od tod naprej nimam nobenih spričeval. Če bi jih imel, bi bila zanesljivo boljša od tistih z osnovne strokovne šole. Zanesljivo, pravim, a kaj ko tega ne morem z ničemer dokazati.

Ve moje nadaljnje življenje me postavlja na laž. Samovoljnost in samopašnost, popačeni pogledi na delo in njegovo vrednost, ob tem pa odsev bleščave tujine, ki so ga vnašali v mojo razvnanost ljudje, ki so me srečevali na cestah in v gotilnah. V meni je plalo življenje. Kaj bi vam prekrival. Imel sem hudo in razburkano kri. Nosilo me je od enega dekleta k drugemu in nikjer se nisem utegnil ustaviti. Denarja ravno za silo, dela čez glavo, popačene razmere in kanec grenkobe v idealih o poštem delu in poštenem plačilu, pa se je zgostilo. Zgostila se je tema in začelo me je dušiti. Moral sem ven. Ven iz teme.

Neko noč sem se ji izvil. V Karavankah poznam skoraj vsako stezo in kaj je bilo zame lažjega, kot iti čez. Čez,

ven iz teme, v jutranji somrak! Ko sem stopil na oni strani skozi visoko travo proti vasem, je nastajalo okrog mene megleno jutro.

Jutro...

Megleno jutro širokega sveta. Ko se je na Podjuno pokazal rdeči rob sonca, sta ležala pred menoj razgrnjena ves svet in tako popolna negotovost, da sem komaj upal prijeti za kljuko na žandar-mariji.

Kjer koli sem bil odtlej, povsod so bili z mano skrajno vljudni in povsod so se neizmerno trudili, da bi iz-gledali na moč prijazni. Prvo upanje so mi dali žandarji in odtlej so mi vsi skušali dopovedati, da sta za vselej in za zmerom za menoj revščina ter nekaj, kaj je tuje svobodi. Nihče mi ni znal po-vedati, katere pravice so mi kratili v domači deželi. Tudi mi niso povedali, katere so tiste priavice, ki jih bom

razdajal se je, da je bila vse-naokrog sama bleščava. Na kraj pameti mi ni kanilo, da bi iskal tisoč sto metro pod zemljo temo. Dan je bil notri in bleščal se je v znoju in v rudarskih svetilkah. Kopa-li smo bleščeč črni premog. Kopalni smo ga in blagorovali tisto uro, ko sta prišla po nas onadva uradnika.

Dan, ki je vodil v nadz-meljsko oživiljenje je bil okrog mene in kazalo je, da ga ne bo konec.

Nikoli nisem mogel verjeti, da toliko zaslužim. Dobrih šestintrideset frankov na uro. Več kot dvestopeddeset fran-kov na dan in v č šest ti soč frankov ob mesecu. V eni uri le malo manj ko zaboj piva in v enem dnevu bicikelj. Vsak mesec skoraj avto.

Kaj zato, če sem delal. Saj sem vedel zakaj delam. Kaj zato, če smo bili tam spo-daj sami črni hudiči in če-razen rudarskega nadzornika ni bil nihče Belgijec. Italija-ni Španci, Jugoslovani, Gri-ki... Tam ni nihče pomislil

Vse je bilo urejeno tako, da je sijalo sonce kar na-prej. Če si si naročil pivo v lokalu, je bilo dražje. Z vsa-kim vrčkom piva si plačal tudi dekle.

Tiste čase, ko sem imel še hudo in razbrzdano kri, bi se bil nemara v takšnih oko-liščinah hudo izdivjal. V tem mojem sončnem dnevu pa se je začelo dogajati vse bolj pogosto, da sem plačal pivo in ga izpil, dekle, ki je bilo vračunano, pa z mano ni imelo za kaj zamujati časa. Rudnik se je potrudil, da je vsrkal vse moje sokove. V šoli sem naredil spet razred več. Doumeval sem, zakaj dobivam toliko denarja.

Italijanski delavec je pro-sil mojega prijatelja, naj gre kdaj k njegovi ženi. Sta-novala sta daleč stran, daleč od rudnika. Nekoč sem se mu pridružil. Stane je prišel šele pred dobrim tednom. Naravnost iz domovine. Poln zraka, veselja in moči. On je zmogel narediti tudi kakšno uslugo te vrste. Mene bi ta-

Od zore do zore

Somrak pred jutrom

imel poslej. Le pomembno so namgiovati na to, kako sre-čen sem, da sem se rešil ti-ranije in postal svoboden člo-vek v svobodnem svetu.

Poslej je šlo vse zelo hitro. Novi vtisi, novo delo večkrat zamenjane barake. Tu malo bolj mehka, pa spet trša po-stelja, povsod dovolj kruha in piva in nikjer nič besede.

Mimo tega, koliko imaš na uro, ko plačaš vse odtegljaje in cerkveni dayek, se skoraj nismo pogovarjali. Kvečjemu še kaj o najcenejših koncer-vah in najcenejših dekletih.

Nekega dne sta prišla k nam dva uradnika. S svežnji papir-jev in sladko besedo. Razlo-žila sta nam, kako dobro bi zaslužili, če podpišemo po-godb za delo drugje.

Moja pamet je takrat pre-kosila marsikatero. Dvakrat bolje, sem zavpil fantom in drug za drugim smo podpiso-vali pogodbe.

Vlak in dolga vožnja. Kole-sa so drdrala proti severu in se ustavila na Flamskem. Zdelo se mi je, da začenja moje jutro zoreti v dan. V ti-sti dan, ko bom lahko poka-zal, koliko so vredne moje mišice, ki jih bom prodal za denar, ki nekaj velja. In ko si bom za ta denar kupil... Res nisem natanko vedel, kaj si bom kupil. Hotel sem le prodati svoje roke in poka-zati koliko so vredne.

Dan...

Izzoril se je takšen dan, da mu nobeno sonce ni mo-glo do živnega. Sijal, svetil in

na to, koliko zasluži rudarski nadzornik in koliko ostane rudnišim lastnikom. Kaj nam je mar, kdo je lastnik in ka-ko živi. V lepih sončnih, po-letnih dneh je vroče. In ni moglo biti drugače, ko da je bil tudi moj komaj zazorjeni dan vroč.

Ko so nas hvalili, kako spretno kopljemo premog in utrjevali v nas prepričanje, da kopljemo najboljši pre-mog na svetu, nam niso ni-koli povedali, da se že včasih živo srebro čez sedemdeset stopinj.

Mo jdan je bil tako sončen, da nikdar ni dopuščal pomiš-ljanja. Zato skoraj nisem opazil, kako suho je moje telo, ki je komaj utegnilo s hektolitri piva nadomestiti znojne potoke.

Sonce ni nikoli kaj dolgo v zenitu. Moje se je nagnilo tja čez šele, ko sem opazil, da venem.

Izobilje me je obdajalo na vsakem koraku. Za osemsto frankov na mesec sem si iz-mišljal, kaj bom jedel. V rudniški restavraciji si lahko puščal pipo za kavo, čaj ali kakao odprto, kolikor dolgo si hotel. Lahko si si naročil kilo čokolade ali jed kakršno si komaj poznal po imenu. Vendar je minilo precej dol-go, da sem se dokopal do prebliska, kako malo škode jim pravzaprav napravim in da jim je naredim vsak dan manj.

Nekateri med nami so bili oženjeni in so imeli žene. Vendar so jih skrivali daleč v okolici. Okrog in okrog rudnika so bila sama dekle-ta. Dekleta za nas.

krat ne kazalo prositi in me tudi ni nihče prosil. Šel sem z njim, ko je šel v pomoč možu, ki je imel svojo ženo tako rad, da se je ogledal po novodošlih rudarjih in na-prósil enega izmed njih, naj postori nekaj tega, zaradi če-sar se je njegova žena poro-čila.

Ob neki takšni poti sem zabredel na slanje. Italijani so se zbrali in skušali biti veseli. Takrat sem našel je-dro italijansko dekle. Plesala sva in odtlej sem hodil k njej. Vodil sem jo po mestu, mimo izložb in ji kupoval, kar si je pozelela. Potem sem jo vabil v slaščičarne in v restavracije. Nekajkrat sem ostal pri njej čez noč. Tride-set let sem bil star, ključ-e njenega stanovanja sem imel, pa vendar sem bil mnogo bolj srečen, če sem jo mogel pripraviti do tega, da sva šla nakupovat vsakovrstno šaro, ko biti z njo na samem.

Takšen je bil moj dan, preden so se zgostile na nje-govem nebu zadušljive pare v somrak pred večerom.

Somrak pred večerom...

Dekle je rada sprejemala moje darove. Še raje je sprejemala mene. A jaz sem kopal premog, najboljši pre-mog na svetu, za najvišjo plačo daleč naokrog.

Kupoval sem si obleke in njej sem jih kupil še več. Šele, ko sem si napolnil omaro z vsakovrstno konfek-cijo, sem pomislil na svojo

Piše Svarun

črno garderobo. Saj imam obleko, me je spreletelo. Ti-sto tam spodaj, ki jo po ši-h-tu ovijem in iztočim iz nje liter črnega znoja. To nare-dim, preden jo obesim na vrvico v črni garderobi.

Pogosto so nam govorili, da je rudnik skrajno varen in nadvse moderno urejen. Kljub temu ventilatorji mar-sikdaj niso dovajali zraka. Takrat je bilo spodaj še bolj zadušljivo.

Jesen je bilo tako kar naprej. Lovili smo sapo in v očeh nas je vse bolj pekla lastna sol. Nemara bi tega ne bil začutil, če bi nekega večera ne našel pri mojem italijanskem dekletu nekoga, ki ji je lahko nadomestil ne-kaj takšnega veselja, kakrš-nega je ob meni pogrešala. Kljub najboljši volji, ga je rudnik izpil pred njo.

Potem je šlo hitro in dan se je mimogrede prevesil proti večeru. Punca je zano-sila. Trdila je, z menoj, saj je oni drugi zaslužil nekje zunaj enkrat manj ko jaz. Tako so zapisali na polici, i in na sodnji in pri tem je ostalo. Jaz sem čakal, da mi pride v roke živ dokaz. Na kraj pameti mi ni prišlo da bi oporekal očetovstvo, če se bo izkazalo, da me rudnik ni vsega izpil in je ostalo ne-kaj za seme. Rahlo sem upal, da bom pričakal kanec vese-lja in sreče. Pa je med tem rudnik zasukal stvari po svoje.

Kako je prišlo, ne bom ni-koli vedel. Bilo je le, kakor daljni grom. Strela, ki tolče nekam, kjer ni nevarno. A grom se je naglo bližal in stene črnega premoga so se začele tresti. S Stanetom sva skočila proti izhodu iz rova. Po nekaj korakih se je svet obrnil, zemlji je bilo slabo in bruhnila je svojo vsebino. Nama v naročje.

Osvestil sem se šele do pasu in ukrivljen k tlem. Je-klena stojka me je stiskala sredi hrbta in dolgo se ni-sem mogel skopati izpod nje. Skozi temo in zadušljivost se je kar naprej isknilo in se prižigalo čisto pred očmi. A videl nisem nič. Le temo in oddaljevanje groma.

Osvobodil sem se izpod stojke, se izkopal in otipal kramp. Takrat je Stane za-ječal. Izvlekel sem ga izpod premoga in si ga položil v naročje. Umrl je na ro-kah, a o njegovi smrti ne vem nič. Saj je bilo vse v tem. Samo čutil sem, kako odhaja življenje iz njega. Po-tem sem čepel z njegovim truplom na kolenih in čakal, da sam postanem truplo. Po nogah se mi je kri počasi strdila in hrbet me je vse manj bolel.

Tema se je vnela v majhne iskrice, ki so se mi zabadale v oči, dokler se nisem zbudil. Ko sem se zbu-dil, se je mračilo in ležal sem na belih rjuhah.

(nadaljevanje na 16. strani)

60 let plezalne zgodovine v severni steni Triglava

Bohinjski fužinarji in tovarniki so bili skupaj z lovci in gonjači ter pastirji pionirji planinstva pri nas. Iz Bohinja so preko Komarče, Komne, Zajezerske doline in Velega polja kazali domačim in tujim planincem pot v mogočni skalni svet Triglava. Vsi ti naši planci so leta 1778 prvi stopili na vrh Triglava.

Zgradili so triglavski tempelj in oni so uredili ter zavarovali prvo pot skozi Triglavsko vrata na mali in veliki Triglav. Za drznimi planinskimi pionirji iz Bohinja so s severne strani prodrli proti Triglavu Janez Klinar, Požganc, Janez Pečar, Janez Rogar, Bobek in Korobidelj ter številni drugi z Dovjega, Mojstrane, Kranjske gore, Podkorena in Rateč. Daleč so ponesli slavo našega Triglava vodniki iz Trente, ki so spretno premagovali stene, raze in previse kot malokdo v alpskem svetu. Trentarski gorski vodniki z Andrejem in Jožetom Komacem ter Tožbarjem, Špikom, Medvedom na čelu so predstavljali višek našega klasičnega ljudskega planinstva.

Nikjer v orumenelih urbarjih ni zapisano, kdaj so pastirji, divji lovci in gonjači prvič sledili gamsom v skalni prepadni zid 1200 m visoke in preko 3 km široke severne stene Triglava. Teh drznih in in nevarnih prepadih nemarkiranih poti ne moremo pripisati Orehnikovim Špeli, niti ne Vahici, pač pa to lahko trdimo za Berginca oziroma Štruklja, divjega lovca in gonjača iz Trente, ki je baje pri gonjenju gamsov že leta 1890 preplezala prepadno in previsno severno steno Triglava. Potem pa polnih 16 let planinsko-alpinistična zgodovina molči o plezalnih vzponih v severni steni Triglava vse do leta 1906.

Alpinizem je v zunanjem alpskem svetu močno osvajač in navduševal mlade, drzne, podjetne ter borbene ljudi. V zapadnih, centralnih in vzhodnih Alpah sta znana Crozom in Carrelom. Njima

so sledili številni mladi, perspektivni in veliko obetajoči alpinisti, dokler v vsem sijaju niso zablesteli kot najboljši Dülfer, Preus, Winkler in drugi.

Pred 60. leti so trije drzni plezalci in alpinisti iz Graza v dveh dneh 3. in 4. julija 1906 izvedli polnih pet let za Bergincem prvi turistični

vzpon preko severne stene Triglava. Dr. Feliks König, inž. Hans Reiml in Karel Domenig so v 23 urah preplezali severno triglavsko steno po nemški smeri.

Se istega leta pa sta preplezala severno steno tudi Gustav Jahn in Franc Zimmer in sicer v šestih urah. Minilo bo 76 let, odkar sta Slovenca preplezala severno steno Triglava, vendar pa to ni nikjer zapisano. Po teh uspehih pa so se za severno steno Triglava začeli zanimati poleg naših plezalcev tudi svetovno znani alpinisti. Ste-

na je žal že zgodaj zahtevala svoje smrtno žrtve. Leta 1908 se je smrtno ponesrečil Karel Wagner, 20. 7. 1909 Wiljem Lass, do sedaj pa se je v mogočni severni steni ponesrečilo preko 25 mladih plezalcev in alpinistov.

10. in 11. septembra 1910 je preplezala severno steno Triglava prva ženska in sicer Ana Klauer, ki jo je vodil brat Emil.

Pravi plezalno alpinistični prepoved je stena doživela po prvi svetovni vojni, ko so skoraj po vseh znanih poteh preplezali Skalaši dr. Klemen Jug, Janez Kveder, Vladimir Topolovec, ki so bili znanilci novega progresivnega vala. Danes je v steni

preplezanih preko 30. samostojnih težkih plezalnih smeri.

V zimskem času je bila stena prvič preplezana po lažjih poteh že leta 1932. V mogočni steni je ostalo kljub izredni aktivnosti in prizadevnosti mladih le še nekaj skrajno težkih točk, ki še čakajo plezalce.

Triglavsko severna stena v svoji edinstveni mogočnosti in razsežnosti ni samo stena, temveč je nekakšen stadion, kjer urijo in merijo moči ter sposobnosti res le najboljši. V letošnjem jubilejnem letu želimo našim planincem, ki so namenjeni v severno steno, kar največ sreče in lepih uspehov ter zmag pri reševanju zadnjih zahtevnih poti.

Uroš Župančič

Ivan Berginc-Štrukelj, ki je verjetno prvi preplezal severno triglavsko steno

Otroke naučimo plavati!

Dokaj porazna je ugotovitev, da v Sloveniji ne zna plavati 52 % otrok, ki obiskujejo osnovno šolo. To velja tudi za Jesenice. Tako staršem kakor vsem ne bi smelo biti vseeno, če otroci znajo plavati ali ne. Še posebej bodo morala za to skrbeti športna in telesno-vzgojna društva »Partizan«, poleg njih pa tudi gasilci. V gasilskih vrstah ne bo težko najti ljudi, ki bi znali naučiti otroke plavati, bodisi v kopališču v Ukovi, ali pa v bazenu, ki ga imajo poleg gasilskega doma.

Da bi akcija čim bolj uspela, naj se omenjena društva dogovorijo in najdejo čas za poučevanje plavanja. Z dobro organizacijo bi lahko naučili v enem samem tednu precej otrok plavanja. Na

ta način bi zelo uspešno rešili pereč problem utapljanja v poletnih mesecih, ko je v kopališčih največ kopalcev. Za izvedbo te pomembne akcije naj bi svoj delež prispevale tudi uprave kopališč, saj je v našem skupnem interesu, da se na Jesenicah ne bodo več širile žalostne vesti: »Utonil je, ker ni znal plavati«. Najbolj humano delo bomo opravili, če bomo naučili otroke plavati. Z razumevanjem in dobro voljo bomo lahko veliko prispevali, da bo akcija »Naučimo naše otroke plavati!« v celoti uspela. Ob uspehu te akcije bodo najbolj ponosna športna društva in klubi, naša mladina pa bo lahko brezskrbno v kopališčih in ob morju preživela prosti čas.

P. K.

Nadaljevanje s 15. strani

Večer

V bolnišnici, s poškodovano hrbtenico in hudo zdelanimi nogami. Okrog mene so govorili, da se je ponesrečilo največ Italijanov in Špancev. Jugoslovani niso omenjali. Prisluskoval sem, če bom morda med njimi odkril kak naš naglas. Pa ga ni bilo.

Cez dva dni sem bral med mrtvaki Stanetovo ime. Sirota Italijanova žena, sem si mislil. Kaj sirota, me je sprelotelo. Saj je bil Stanje že dolgo takšen, kakršni smo vsi. Italijan mu je kupoval danski sir in ruski kaviar in vse bolj obupoval nad njim. Kakor moja črnolaska nad menoj.

Deseti dan sem dobil račun. Moja punca je med tem

rodila in treba je bilo plačati stroške bolnišnice. Potem je prišlo pismo s sodišča. Zahtevali so priznanje očetovstva.

Nisem podpisal in obiskali so me uradniki. Govorili so o sodnih stroških in policijskih ukrepih. Ko so odšli, sem skušal vstati iz postelje. Posrečilo se mi je in koj potem sem preizkusil svoje noge. Naslednjo noč sem pobegnil. Iz bolnišnice in iz Belgije.

Ujeli so me v Kölnu. Z nemško policijo nisem mogel skleniti dogovora. So pač strogi. Vrnili so me v Belgijo.

Pred tedni skoraj bogatin, sem bil poslej bolj obubožan, kakor bi si mogel kdaj misliti. Kakorkoli sem se zasukal, vse je kazalo na stroške, na veliko denarja, ki bi ga bilo treba izdati.

Sklenil sem, da bom od slej pametnejši in previdnejši. Zato sem se podal na pot tako, da me ni spotoma nihče nadlegoval.

Poslej bi lahko napravil še enega, kaj enega, več razredov svoje življenjske šole. Pa jih nisem, ker nočem več misliti.

Noben večer ni tako dolg, da bi se ne prevesil v noč in nobena noč ne traja neskončno. Nekoč mora priti spet jutro. Čakam ga. Delam delo, za katero ni treba učne dobe. Če komu podam roko, preberem na njegovem obrazu, da se zamisli nad njeno raskavostjo. Meni se pa zdi, da je tako gladka kakor uradniška. Saj ljudje ne vedo, kakšne žulje mi je rudnik odtisnil nanjo. Zaslužim šestdeset somov in včasih se ga, nabere. Pa ne zato, ker

je to tako malo. Zato ker tudi poslej nisem imel boljše sreče. V Belgiji sem hodil k italijanskemu dekletu, ne da bi ga imel posebno rad. Doma se mi je zazdelo, da bi moral imeti vsako stvar neskončno rad. In rad sem imel. Dekle, delo, deželo. Dekle je moja ljubezen zavrglo, delo še vedno ljubim, do dežele sem pa slabič. Moral bi jo pomagati spreminjati, pa sem premalo močan. Morda je rudnik iz mene izpil mnogo preveč.

Znam dva jezika, izučen sem poklica in imam skromna priročila. Nad ničemer se ne pritožujem, le to mi je hudo, ker sem vse bolj prepričan, da sem ogoljufan za čisto navadno srečo. Delo imam rad in zdaj vidim okrog sebe mnogo dobrih ljudi. Še bolj jasno pa vi-

dim mnogo slabih ljudi, ki dandanašnji skušajo delo ponižati in se košatijo v pavjem perju lažnega znanja.

Vem, da bi moral pomagati. Udariti po licemerstvu, lenobi in izprijenosti. Moral bi pomagati mnogim poštenim ljudem naše dežele, ki si prizadevajo, da bi jo naredili še bolj plemenito. Zdaj zaslužim na uro komaj kaj več ko za steklenico piva. Gori sem skoraj za zabojo. Za tem mi ni prav nič žal. Žal mi je, ker ne morem pomagati pravim ljudem. In še bolj žal mi je, ker sem zdaj najbrž za zmeraj ogoljufan za tisto, kar bi bilo lahko moja velika sreča. Pa vendar. Tule si bom kupil ali postavil dom. Svojo hišo. Kako bi bilo s tem gori, ob bogatem rudniškem zaslužku, ne bom nikoli razmišljal...

Komemoracija v DACHAU

Tudi letos v prvih dneh maja so se zbirali bivši interniranci in obiskali koncentracijska taborišča širom Nemčije, v katerih so trpeli, stotisoči in milijoni pa tam za vedno izginili.

Na komemoraciji žrtvam nemškega nacizma v taborišču smrti Dachau so bile izgovorjene naslednje, za ta čas, v katerem živimo, zelo tehtne in pomembne besede:

HRABRA IN ZELO POTREBNA BESEDA

Kakor smo že v našem listu (Mitteilungsblatt der Lagergemeinschaft Dachau prip. p.) objavili, bo na proslavi bavarskih mladinskih organizacij na takozvani »Zvezni kristalni noči« govoril pisatelj Gerhard Schoenbemer iz Berlina. Njegove, za naš čas res tehtne in pomembne besede so bile sledeče:

Spominski dnevi niso ničesar drugega kakor koledarsko utrjeni sestavki naše preteklosti, ob katerih želimo te spomine ohraniti kljub njihovi grenkobi in trpkosti.

Grobo poseganje v našo človeško in kulturno existenco v času od Auschwitza in Hirošime je dalo naši usodi strahotno prilogo. Zvestno smo se izpostavljali in s tem podajali v nevarnost, da izgubimo svoja življenja. Spominski dnevi in praznovanja pa četudi še tako skromna, nam morajo dati moralno oporo, da vse kar je bilo, ponovno pokličemo v spomin, da vse to vzamemo zelo resno in ne samo s praznimi besedami in šumnimi govori. Mesec november nam prinaša mnoge pomembne datume. S pogledom nazaj se nam ponovno odvija tragedija milijonov človeških usod ob katerih spominih nam zastaja dih.

v novembru 1918

zlom in razpad cesarske Nemčije
doživimo revolucijo

v novembru 1923

Nationalsocialisti izvedejo v Münchnu svoj prvi puč

v novembru 1933

deset let kasneje, izvedejo Nationalsocialisti prve volitve po enopartijskem sistemu in dobe 92 % vseh glasov.

v novembru 1936

osnuje Hitler pakt proti Kominterni in s tem postavlja osnovo za 5 let kasnejši napad na Sovjetsko Rusijo in 2 leti kasneje 9. novembra 1938 začetek prvih pregonov židovskega življa v Nemčiji.

Iz vsega tega so sledile strahotne posledice:

Šest milijonov Židov in pol milijona Ciganov, skoraj 2 milijona Jugoslovanov, tri milijone Poljakov in 20 milijonov ruskih državljanov je bilo usmrčenih. Skupno je krvni davek, ki ga je povzročil svetovni nacionalsocialistični režim v drugi svetovni vojni več kot 50 milijonov ljudi, ki so izgubili svoja življenja in med temi tudi 5 milijonov Nemcev. Preden pa je Hitler začel roparsko vojno proti tujim narodom, njegov uničevalni pohod proti evropskemu judovstvu, je moral premagati in osvojiti lasten nemški narod. Osvojil ga je z zastavami, revolverji, pohodi in godbami, koncentracijskimi taborišči, s prisvojitvijo judovskega premoženja, novimi delovnimi mesti, ki so bila potrebna za pripravo vojne, ki je bila na vidiku.

Leta 1933 — 1945 ni bila naša prva kapitulacija. Najboljši med narodom resnični demokratje in pravi patriotje so vstali in se uprli proti nepravdi in vojni že preje. Njihov odpor se ni začel 20. 7. 1944 ko so stale ameriške trupe v Italiji in Normandiji, Ruske v Romuniji in na Poljskem in se ni omejil na poziv reševanja izgubljene vojne. Ta odpor je nastal že s prvim dnem, ko je Hitler prevzel oblast. Tu so bili politični delavci, generali, škofje, znanstveniki, nosilci znanih imen, katere vsi poznamo. Tu je bila tudi ogromna armada delavcev, ki se je proti nacizmu neizprosno borila in dala v tem boju največji krvni davek.

Bili so tedaj mnogi, ali vendar jih je bilo veliko premalo. Glas resnice in pravice se je udušil v krikih sfanatiziranih množic Heil Hitler. Tu v Dachau v prvem koncentracijskem taborišču tretjega Rajha se moramo mi vsi spominjati teh grozot, kateri smo postali prve žrtve Hitlerjevega nasilja.

Mnogi Nemci so s tem problemom že moralno in intelektualno zaključili. Toda za nas je ta vstaja kot brezplodna žrtev in živ opomin na povzročene zločine in smrt.

Istočasno pa tudi ugotavljamo, da se je del Nemcev boril za Hitlerjev režim in so kot izdajalci zapustili svoj narod in se takorekoč postavi-

vili v boj proti lastnemu narodu. S ponosom so celo za svoje zločine nosili odlikovanja. Sramotno znamenje kljukastega križa

kastega križa pod katerim in za katerega so delali, so ga lepo skrili. Pri tem moramo razločevati med zločinskim režimom in od njega vođeni uničevalni vojni, zločnim nacistom skupaj z Gestakom in SS ter zvestim vojakom in dobrim Nemcem, ki so opravljali svojo dolžnost. Zelo malo je izgledov, da bi današnji kazenski procesi uspeli odkriti vso umazanijo te politike. Merilo človeških tiranj in trpljenja, katerega srečuje tu nemška javnost, presega tako zelo vso strahoto človeških usod, katere so bile le te v teh uničevalnih taboriščih izpostavljene onim, ki so v njih gospodarili, da je mogoče imenovati to le kot delo poživljenih hudičev.

Dejansko niso bila koncentracijska taborišča nikakoli vročična fantazija blaznežev, kakor si to mnogi predstavljajo, marveč kruta in strašna resnica ter grozoten odraz roparske in poživljene filozofije gospodarske rase, katera je nastopala pod Hitlerjevim režimom. Nemški narod si je pridobila z zelo precizno izdelanim načrtom izločanja in uničevanja človeštva. Njihovi upravljalci niso bili nobeni izuzetki tega sovražstva, marveč so bili povsem navadni uradniki. Naj je bil to lazarjet ali uničevalni lager smrti, tu ni bilo vprašanje karakternosti, marveč vse odvisno od ukazov, kakršne so prejeli. In ukazi, kakor vemo, so se vedno v Nemčiji striktno izvajali.

Svet Auschwitza in Dachaua, ki se je pojavil s svojo krutostjo in tajnimi sodišči, se dejansko ne da obrazložiti. Družba nacionalsocialistične države iz katere je vse to izšlo, še obstoja preganjalcev in preganjanih še živijo med nami: Morda se bojimo resnice naše preteklosti tudi zato, ker je na našo preteklost padlo nekaj mraku, ustrašili pa smo se to priznati, oz. posledic, ki bi mogle iz tega nastati.

V naši deželi vedno bolj raste število ljudi, ki trdijo, »prišel je čas, da končno prekinemo s preteklostjo.« Mnogi se s tem strinjajo, češ, da sodni procesi niso zaželeni in da je v prihodnjih obdobjih to reševati bolj elastično in preudarno. S tem pa naj bi bilo to za vedno opravljeno.

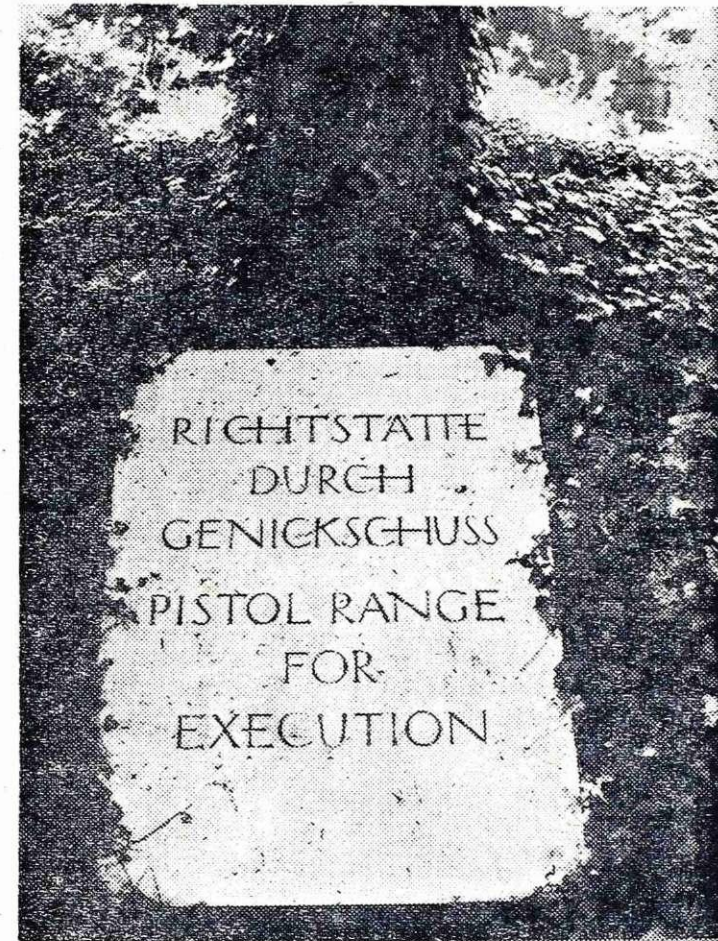
Tako nastaja tudi pri mnogih, ki so dobronamerni vtis, da se z leti blaži pre-

kletstvo razbite uničevalne preteklosti, ki nosi s seboj slabo voljo in je akt stalne moralne obsodbe.

V resnici pa gre zato, da vzamejo na znanje in osvetle zgodovinska dejstva, kar je pač mogoče narediti, da se vidi razvoj in skupna odvisnost te tako krvave zablode preteklosti, iz katere se moramo marsikaj naučiti.

Važno pa je to tudi za nas same (te besede so govorne nemški mladini op. prev.) Obstojata namreč skupna odgovornost, da v imenu in sodelovanju naroda, kateremu

pripadamo tudi soustvarjamo. Vi sinovi, tedaj še otroci po večini še nerojeni, ne morete odgovarjati za dela in podvige vaših očetov. Dediščino teh let, ki so za nami, pa ne smete prevzeti na sebe. Mi ne nosimo nikake krivde na tem, kaj je bilo včeraj. Nihče od nas naj si to ne pusti reči. Vsak pa naj se v polni meri zaveda: mi pa nosimo polno odgovornost za to, kaj se bo zgodilo danes in jutri. Moramo delati, da bo bolje. To je vprašanje, na katerega smo dolžni dati odgovor.

Na tem kraju so streljali internirance s strelom v tilnik

Kako je z izgradnjo kulturnega doma na Javorniku

Organi delavskega samoupravljanja v železarni so pred kratkim odobrili 20 milijonov din za nadaljnjo izgradnjo doma družbenih organizacij »Albina in Julke Pibernik« oziroma kulturnega doma na Javorniku.

Predsednika gradbenega odbora Ivana Tušarja smo zaprosili, da nam pove nekaj več o izgradnji objekta, ki ga gradijo že od leta 1952.

»Na izgradnjo kulturnega doma, ki ga z drugimi besedami imenujemo tudi dom družbenih organizacij »Albina in Julke Pibernik«, smo se na Javorniku pripravljali več let. Z gradbenimi deli smo začeli v letu 1962, potem ko je takratni občinski ljudski odbor gradbenemu odboru pismeno zagotovil finančna sredstva v višini 143 milijonov din.

V minulih treh letih je gradbenemu odboru upelo dokončati objekt do tretje faze. Poslej smo porabili 100 milijonov din. Do lani je za

izgradnjo doma največ prispevala železarna, lastniki gozdnih parcel so prispevali le v vrednosti 14 milijonov din in Vatrostalna iz Zenice, ki ima svoj obrat na Jesenicah, 2 milijona din. Občinska skupščina je kljub že omenjenemu zagotovilu prispevala le 26 milijonov din.

Omenili smo že, da je železarna letos namenila za izgradnjo 20 milijonov din. Poleg tega pa se tudi gostinsko podjetje hotel »Pošta« zanima za ureditev gostinskega dela in bi v ta namen tudi investiralo določena sredstva. Tako ima gradbeni odbor na razpolago sredstva in bodo lahko že v prihodnjem tednu začeli z gradbenimi in ostalimi deli. Najprej bo treba zavarovati stavbo pred vremenskimi nepravilnostmi in urediti gostinski del. Na voljo b otudi toliko sredstev, da bomo lahko napravili vmeane stene in začeli z obrtniškimi deli.

(nadalj. na 20. strani)

Izlet v Italijo

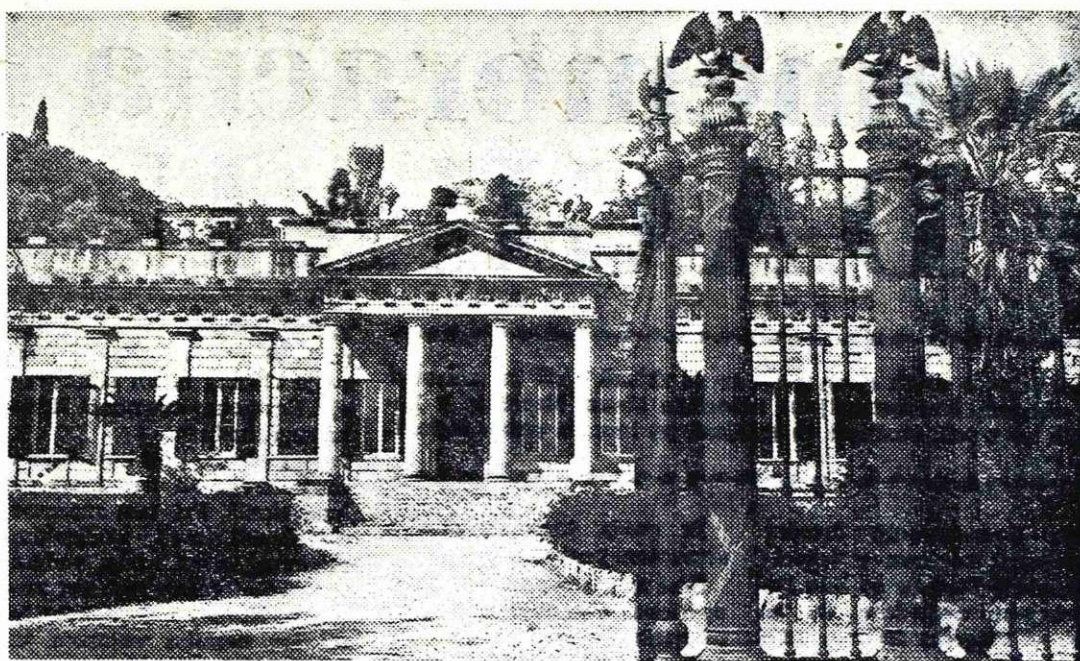
21. junija je IV. letnik večerne tehniške srednje šole napravil zaključni izlet v Italijo. Marko Pogačnik, Jernej Markež in Pavel Smolej so nam pripovedovali naslednje:

»Na zaključni izlet smo se začeli pripravljati že v začetku šolskega leta. Zbirali smo denar in shranili vse nagrade lanske počitniške prakse, potem smo izdali svoj reklamni koledar, za katerega smo dobili tudi nekaj denarja, poleg tega pa smo še sami prispevali nekaj denarja. Tako smo s pomočjo železarn zbrali kar 1.200.000 S din. Tedaj pa smo se začeli zanimati, kam bi šli na izlet in se odločili za Italijo. S Kompasovim avtobusom smo se prepeljali preko Rata, Trbiža, Vidma do Firenc, kjer smo imeli prvi počitek in si ogledali mestne znamenitosti. Imeli smo izredno lepo vreme. Pot nas je vodila mimo Livorna do Piombina. V Piombinu imajo železarno, ki smo si jo hoteli ogledati, toda bili smo žal prepozni, kajti spuščal se je že mrak. Ogledali smo si staro rimsko obzidje, ki je značilno skoraj za vsako italijansko mesto.

Železarno pa smo si hoteli ogledati naslednji dan, vendar zopet ni bilo mogoče, ker so delavci prav ta dan stavkali. Zato smo se morali

zadovoljiti le z ogledom od daleč. Železarna v Piombinu leži na zelo ugodnem kraju — ob morju. Ima pet plavžev, valjarno tračnic, Siemens-Martinove peči in dve električne peči. Rudo vozijo z ladjo z otoka Elbe, kjer imajo dnevne kope. Peljali smo se tudi na otok in si ogledali Napoleonov dvorec, kjer je bil Napoleon v poganstvu ter še druge zanimivosti otoka. Preostali čas smo izkoristili za kopanje in nogomet. Težko smo se ločili od toplega sonca in vode, ko je prišel čas odhoda.

Naslednje jutro smo bili že v Pisi in občudovali znameniti poševni stolp, na katerem je nekoč delal svoje poskuse Galileo Galilei. Tu nas je priganjal čas in že smo se peljali proti Genovi. Pred avtobusnim oknom so se vrstili hoteli in plaže. Genova je eno največjih in najstarejših pristanišč severne Italije z zelo lepo urejenimi parki. Tu smo se vpraševali, kje bi lahko parkirali naš avtobus, kajti promet v Italiji je zelo gost in vsi parkirni prostori so bili zasedeni.

Napoleonov dvorec na Elbi

Iz Genove nas je vodila pot po lepi avtostradi v Milano, kjer nam je zelo velik promet zopet delal probleme. Ogledali smo si operno hišo »Scalo«, eno izmed milanskih katedral ter zelo veliko železniško postajo. Vse prehit-

ro je mineval čas izleta. Zapustiti smo morali Milano in kmalu smo se kopali v sladki vodi Gardskega jezera. In zopet enakomerno brnenje motorja, ki je utihnil v Veroni, kjer nas je pozdravljaj mogočen Garibaldijev

kip. Preko Vidma in Trbiža smo se vrnili domov.

Izlet je bil zelo lep, vendar nam je primanjkovalo časa. Štiri in pol dni je skoraj premalo, da bi si lahko kaj več ogledali.

V. K. — Marjetin

Še letos nova pot v Javorniški rovt

Znano je, da je precejšnji del ceste v Javorniški Rovt že zgrajen. Z delom niso nadaljevali, ker ni bilo de-

narja. Pred kratkim pa so začeli z gradnjo ceste graničarji z nasprotni strani.

Graničarji so začeli z delom 20. maja in sicer najprej so morali posekati ves les, ki je bil na novo označeni poti. 18. junija pa so začeli z miniranjem skalnega terena, ki bi sicer povzročili precejšnje težave. Od Komunalnega podjetja Jesenice so dobili pomoč — buldožerja in v desetih dneh so zravnali približno 700 metrov terena za cesto. Na tem delu ceste

bodo zgradili tudi dva mostova in manjše propuste za hudoournike. Tam, kjer se odcepi cesta na Pristavo, bodo napravili parkirni prostor in uredili pot do Pristave. Vendar pa ta del poti ne bo uporaben za avtomobile, ker menijo, da bi s tem pokvarili naravne lepote. Predvidevajo, da bo cesta gotova že v septembru, razen če ne bodo imeli kakšnih nepredvidenih težav.

V. K. — Marjetin

Pohvala gasilcem in odredu civilne zaščite

O delu poklicne gasilske in reševalne službe v naši železarni smo že večkrat pisali, redko pa smo omenjali odred civilne zaščite, ki že dolgo vrsto let uspešno deluje na Jesenicah.

Odred civilne zaščite in naši gasilci so že lani pokazali na veliki vaji, o kateri smo obširneje pisali v našem časopisu, vso sposobnost in pripravljenost za kakršnokoli intakojšnja akcijo. Letošnja vaja je bila organizirana v prejšnjem tednu na pobudo Sekretariata za narodno obrambo pri Izvršnem svetu Slovenije. Namen vaje je bil prikazati čim hitrejši način reševanja ljudi in gašenje požara ter sploh ob elementarnih nesrečah.

Potek vaje nam je opisal komandant odreda civilne zaščite tov. Jeršin in povedal, da je bila vaja razdeljena na dva dela. V torek, 21. junija, med 14. in 15. uro so gasilci prikazali, kako se je treba čimprej pripraviti na akcijo in odhod z gasilskega doma na požarišče ali kraj, kjer je bila elementarna nesreča. Čez nekaj minut so bili gasilci že pri samskem domu na Plavžu, kjer so z veliko natančnostjo prikazali reševanje ljudi iz višjih nadstropij napol porušene ali goreče stavbe. Gasilci — reševalci so v tej akciji prikazali način reševanja ljudi s spuščanjem po drči ter s skakanjem na razpeto ponjavo. Razen tega so prikazali tudi najnovejši način re-

ševanja — nošenje ponesrečenca na hrbtu s pripetim pasom, ki ga z drugimi besedami imenujemo tudi Rautikov prijem. Pri samskem domu na Plavžu so z dimnimi bombami povzročili požar in ga nato s pomočjo sredstev, ki jih imajo na razpolago, omejili, oziroma pogasili.

Vaja je uspela v celoti. Pohvaliti je treba prizadevne gasilce — reševalce, ki so pod vodstvom poveljnika Gregorja Novaka in podpoveljnika Franca Bahunca za izvedbo vaje vložili veliko truda in naporov ter pripadnike odreda civilne zaščite,

ki so sodelovali pri vaji. O letošnji vaji gasilcev in odreda civilne zaščite se je pohvalno izrazil tudi tov. Štukelj iz sekretariata za narodno obrambo pri Izvršnem svetu Slovenije. Razen gasilcev je treba za solidno izvedbo minule vaje pohvaliti vse, ki so sodelovali pri pripravah in sami organizaciji vaji. Potek vaje bomo lahko videli tudi na televizijskih zaslonih sredi julija. Omenimo naj še to, da že sedaj pripravljajo vse potrebno za izvedbo velike vaje, ki bo v jeseni na Jesenicah. Pri tej vaji bodo sodelovali poleg gasilcev in pripadnikov odreda civilne zaščite tudi člani PAO.

— or

Osrednji severni steber velike Martuljske Ponce - nova smer

Dne 26. junija 1966 — komaj teden dni po novem vzponu v severnem ostenju Velike Martuljske Ponce, sta preplezala člana jeseniškega Alpinističnega odseka Anton Oman in Jože Bernard v istem ostenju novo smer po osrednjem stebru. Smer sta ocenila z oceno V + (izredno

težavno — gornja meja), saj se vrstijo previsi v spodnji polovici stene drug za drugim. Skala je izredno krušljiva, klini pa slabo prijemajo. Višina stene je približno 500 m. Čisti čas plezanja 8 ur.

Obema alpinistoma — železarjema k uspehu čestitamo!

Gradnja ceste v Javorniški rov

ČRNI PREMOG V SVETU LETA 1965

V letu 1965 so v vseh rud-
niah na svetu nakopali skup-
no 2,165 milijarde ton črnega
premoga, kar je za 19 mili-
jonov ton ali 0,9% več kot
v letu 1964. V letu 1964 je
bila številka povečanja v
primerjavi s prejšnjim letom
2,9 in v letu 1963 3,9%. Iz
tega vidimo, da povečanje
nakopanih količin črnega
premoga v zadnjem času iz
leta v leto pada. To je za-
nesljiv znak, da nafta vedno
bolj izpodriva premog kot
nosilca toplotne energije na
različnih področjih tehnike
in gospodarstva.

V preteklem letu so v sve-
tovnem merilu nakopali tudi
okoli 750 milijonov ton rja-
vega premoga. Če torej izra-
zimo celotno količino nako-
panega premoga kot črni
premog dobimo skupno šte-
vilko okoli 2,5 milijarde ton,
kar odgovarja približno 40%
celotne svetovne porabe ener-
gije.

V spodnji tabeli so nave-
dene države, ki so v svojih
premogovnikih nakopale v
letu 1965 več kot 20 milijo-
nov ton črnega premoga.
Številke pomenijo 000 ton.

Država	1964	1965
ZDA	455	466
LR Kitajska	440	440
Sovjetska zveza	409	426
Velika Britanija	199	190
Zahodna Nemčija	142	135
Poljska	117	118
Indija	62	67
Francija	53	52
Japonska	51	50
Južnoafriška Unija	45	48
Avstralija	29	31
Čehoslovaška	28	28
skupaj	2030	2051
svet	2146	2165

Tabela prikazuje, da na-
zaduje količina nakopane-
ga premoga predvsem v zahod-
no evropskih državah Veliki
Britaniji, Zahodni Nemčiji
in Franciji. V ostalih drža-
vah je povečanje neznatno z
izjemo ZDA in Sovjetske

zveze, kjer pa tudi ni več
takšno kot je bilo prejšnja
leta. Zato lahko tudi v pri-
hodnjih letih pričakujemo,
da bo količina nakopane-
ga premoga v svetovnem meri-
lu postopno nazadovala, ker
jo bodo vedno bolj nadome-
ščali drugi viri energije,
predvsem pa nafta in ze-
meljski plin. K.

Železarski globus

ALIRIJA. V Annabi gradijo
prvo alžirsko železarno, v
kateri bosta obratovala dva
50 tonska kisikova konver-
torja. Zgradili ju bodo po
sovjetskih projektih in raču-
najo, da bosta proizvedla
letno 410.000 ton surovega
jekla. Železarna bo imela
tudi napravo za kontinuirno
vlijanje jekla in njena letna
proizvodnja bo 360.000 ton
pločevine.

JUGOSLOVANSKA PROIZVODNJA SUROVEGA JEKLA V LETU 1965

V spodnjih tabelah navajamo podatke o proizvod-
nji surovega SM in elektro jekla v posameznih jugo-
slovanskih železarnah v letu 1965 in za primerjavo še
v letu 1964.

SM JEKLO

Železarna	1964 ton	1965 ton
Zenica	789.955	805.367
Jesenice	319.034	322.573
Sisak	163.945	187.723
Ravne	25.417	31.316
Štore	36.256	37.516
Smederevo	74.273	74.777
Nikšič	71.277	77.637
skupaj	1.479.621	1.536.411

ELEKTRO JEKLO

Železarna	1964 ton	1965 ton
Zenica	22.666	24.007
Jesenice	15.563	38.007
Sisak	2.074	2.288
Ravne	65.582	67.067
Smederevo	7.436	7.434
Nikšič	70.328	80.243
ostali	10.782	10.349
skupaj	194.431	229.395
Bessemerjeva jeklo litina	2.499	2.936
skupaj surovo jeklo	1.677.087	1.769.240

Pod »ostali« je navedena proizvodnja elektro jekla
v različnih livarnah kot »Litostroj«, »Ivo Lola Ribar«,
»Jelšingrad« itd.

TI • TEHNIČNE ZANIMIVOSTI • TEHNIČNE ZANIMIVOSTI • TEHNIČNE ZANIMIVOSTI • TEHNIČNE ZANIMIVOSTI

Na otroškem oddelku jeseniške bolnišnice

»Informacije o zdravstvenem stanju otroka, sprejetega na
otroški oddelku, lahko dobite osebno ali po telefonu ob
ponedeljkih, sredah in petkih od 13. ure do 13.30. Majhne
otroke in dojenčke lahko vidite skozi okensko steklo na
vratih bolniške sobe. Obiski za večje otroke so dovoljeni
ob nedeljah od 12.30 do 15. ure in za kratek čas v sredah
od 13. do 13.30.

Razen rož in šolskih potrebščin otrokom ni dovoljeno ni-
česar prinašati.«

Listek s takim besedilom
prejme vsaka mati, ko odda
svojega otroka na zdravlje-
nje otroški oddelku v sploš-
no bolnišnico. Če bi to pri-
merjali z ostalimi bolnišni-
cami oziroma otroškimi od-
delki v teh bolnišnicah, bi
verjetno ugotovili, da tako
širokogrudni niso nikjer. Pa
kljub temu so še pritožbe,
kljub temu se najdejo lju-
dje, ki kritizirajo tak red
in smatrajo, da se jim godi
krivica, če jih v ljudno, vča-
sih, če ne gre drugače, pa
tudi strogo odslovijo, seve-
da izven uradnih ur. Pouda-
riti pa je treba, da še druga-
če skrbijo za svoje varovan-
ce in večkrat omogočajo ma-
micam, da jih same pridejo
pestovat na balkon, ali pa
da se z njimi pogovarjajo
skozi okensko steklo na vra-
tih bolniške sobe.

Pred kratkim sem obiskal
predstojnika tega oddelka
dr. Stefana Pluta, s katerim
sva se pogovarjala o raznih
težavah, ne strokovnih, am-
pak tistih, ki jih povzroča-
mo ljudje s svojo nedisci-
pliniranostjo, včasih pa pre-
tirano skrbjo. Povedal mi je
različne primere, kako mate-

re izkazujejo svojo ljubezen
do otroka, nekatere resnič-
no, nekatere pa tudi hlinje-
no, ki nima ničesar skupne-
ga s pravo ljubeznijo do
lastnega otroka. Zgodil se
namreč, da mati z nepresta-
nim sprehajanjem pod okni
moti otroka in ovira njego-
vo zdravljenje. Ko jo opozo-
rijo, ker blaga opozorila ne
zaležejo, pač strogo, pa sma-
tra, da se ji godi krivica (o
tem smo pisali v »Železaru«
— tako se je namreč zgodil
opisani primer. Ta mati pa
je šele tri dni po obvestilu,
da je njen otrok zdrav, pri-
šla ponj v bolnišnico.

Mnogo je še hujših prime-
rov. Kaj bi dejali o tem, da
je moral zdravnik materi za-
groziti z milico, da je odpe-
ljala otroka v Ljubljano na
infekcijsko kliniko, izgovar-
jala se je namreč, da ima že
karto za kino. Starši bi se
moral zavedati, da se njihova
ljubezen in skrb za otroka
odraža tudi v tem, kako
upoštevajo zdravnikova na-
vodila, ki prav gotovo naj-
bolje ve, kaj je za otrokovo
zdravje potrebno.

Spregovorila sva tudi o
drugih problemih, o pomanj-

Mali pacienti se lahko igrajo ali pa spoznavajo snov, ki jo bodo v šoli zamudili

kanju kadrov, o razcepljeno-
sti pediatrične službe in o
njegovih zapažanjih o zdrav-
ju otrok.

Po mnenju dr. Pluta bi
moral na Jesenicah organi-
zirati enotno pediatrično slu-
žbo tako v bolnišnici kot
Zdravstvenem domu. S tem
bi ne zagotovili samo cenej-
še zdravljenje, ampak tudi
enkratne preiskave, kar bi
prav gotovo psihično ugodno
vplivalo na paciente. Na Je-
senicah akutno primanjkuje
kadrov. Ni prav, da poskušamo
z raznimi honorarnimi
zaposlitvami izpopolnjevati
vrzeli. Vsak zdravnik bi mor-
al v rednem delovnem času
dati od sebe vse, toda kako
na to od njega zahtevamo,
če mora popoldan opraviti
še eno službo.

Dr. Plut opaža posebno v
zadnjem času velik porast
rahitisa. To je zelo zaskrb-

ljujoče in meni, da je po-
sledica zadimljenosti ozrač-
ja, ker dim zadržuje tiste
žarke, ki v telesu pretvar-
jajo provitamin D v vitamin
D. Zelo pereča pa so na Je-
senicah tudi obolenja dihal-
nih organov in alergije. K
temu prav gotovo prispeva
zaprta prostornost in okuženost
ozračja, saj so pri tem bolj
prizadeti otroci, ki stanuje-
jo bliže tovarni. Tudi obole-
nja prebavnega trakta so zelo
pogosta. To kaže na neure-
jeno preskrbo z vodo. Obo-
lenja ledvic in mehurja pa
dokazujejo, da imamo na Je-
senicah slabo urejene higien-
ske razmere.

Sploh smo Jeseničani slabo
poučeni o lastnem zdravju.
Smatramo menda, da mora-
jo za naše zdravje skrbeti
drugi in ne mi sami. To je
slabo spričevalo, ki bi ga
lahko popravili z ustreznim
izobraževanjem ljudi in na-
črtno sanacijo razmer ter

pogojev, v katerih živimo.

Za konec še nekaj števil-
k. Na otroškem oddelku jese-
niške bolnišnice imajo pov-
prečno po 58 pacientov, če-
prav je osebje planirano za
50 pacientov, pa tudi ta plan
ni izpolnjen, saj primanjku-
je tako sester kot zdravnikov.
(Poleg tega pa to osebje dela
tudi na porodniškem oddel-
ku in v dispanzerju za otro-
ke.) Oskrbni dan stane tre-
nutno 6.800 din, povprečno
pa vsak mali bolnik ostane
v bolnišnici 17 dni — v vsej
bolnišnici 11 do 12 dni. Ima-
jo malega pacienta, ki bo
njih že eno leto. To je mali
čez manj kot mesec dni pri
ciganček, ki ga starši ne
pridejo iskat. Zanj plačuje
občina (Radovljica) skoraj
2,5 milijona S din letno.
Menda je vzrok temu stano-
vanje — vagon, ki ga cigani
hočejo in velja milijon S din
jn

Elektrikarji na Grossglocknerju

Francoski taborniki v Mojstrani

Po pravici povem, da nisem bil posebno navdušen za enodnevni izlet na Grossglockner, ki so ga pripravljali v elektro delavnici, čeprav sem že dolgo želel, da pridem enkrat tja gor. (Vedno, kadar smo gledali z vrha Triglava proti severozapadu, smo rekli — tam so Ture, tam je Grossglockner — in mislili, to je gora! Skoro 4000 m je visoka. Lepo bi jo bilo enkrat pogledati od blizu.) To pot me zato ni toliko vleklo, ker sem bil prepričan, da je en dan časa za tako pot premalo. To je dovolj samo za današnje turiste, ki se samo pripeljejo do konca ceste, razgledajo okoli sebe, nakupijo spominčke, se fotografirajo, napišejo razglednice, potem pa spet brž izginijo z avtomobilom tja, od koder so prišli (kakor pravi Krušič). Drugič pa zato, ker vem, da je na drugi strani gore več električnih central in bi bilo zelo zanimivo, če bi se jih dalo pogledati. Toda, kaj se hoče — prilika za obisk je tu — treba jo je zagrabiti. Bolje nekaj, kakor nič!

Jasno in hladno gorenjsko zvezdnato nebo se je pričelo kmalu mrežiti z grdimi oblaki, ko smo se odpeljali. Koroško sonce je že rdeče posijalo skozi okno v oblakih na vzhodu, vendar nam je kljub temu kar lepo sijalo od cilja na koncu grossglocknerske ceste. Z upi in strahom smo gledali od Heiligenbluta dalje proti vrhovom zameglenih gor: se bodo odkrile ali ne? Cesta je strma in vijugasta, plazovit teren — toda ne boj se zase, kadar suče volan Pančur! Mimogrede smo primerjali naš Triglav z Grossglocknerjem, ta pobočja s pobočji Tosca in to cesto s tisto, ki so jo pred leti namera-

vali zgraditi na naše Velo polje.

Konec ceste! Franz Josefshöhe! Planinski hoteli, veliki parkirni prostori in zaprte garaže. 2362 m visoko smo. Mrzlo sonce nas slabo greje.

Pred nami — onstran ledenika Pasterze, ki leži pod nami — bi morala kipeti še čez 1400 m visoko zasnežena gmota Grossglocknerja! Samo z razglednic, ki jih je v trgovinah dovolj na razpolago, smo si lahko zamišljali približno kakšen naj bi bil ta Grossglockner. Njegovo veličanstvo Grossglockner se nam ni hotelo celo pokazati. Videli smo Zilo in Dravo in potok Möll z okrnjeno vodo. Nekaj slovenske in precej-

šen del avstrijske Koroške. Košček Tirolske z Lienzem in okolico. Videli smo ledenik Pasterzo — kalno snežnico, ki se vali izpod ledu in zliva v umetno zbirno jezero. Visoke pregrade drže vodo med skalami na višini okoli 2200 m. Od tam izginje v rov in se spet pojavi globoko nekje v dolini, ko jo ukrote kaprune elektrarne. (mi je nismo več videli). Včasih je tekla po svojem naravnem koritu nasproti našim dravskim elektrarnam. Zdaj ni več te vode v Dravi.

Prisilijo jo, da zavije proti Donavi in pri Osijeku se sreča z zadnjim koncem dravske struge, potem ko z ostalo Donavo vidi Dunaj in Budimpešto. Kako pa so se naši in avstrijski energetiki pogovorili o tem, ne vem.

Če boste kdaj potovali na Grossglockner, pojdite v sigurnem lepem vremenu, pa še to vas lahko preseneti. In dobro se oblecite ter obujte, da se ne boste na vrhu tresli od mraza, kakor so se nekateri izmed nas.

A. K.

Tudi letos bodo obisali francoski taborniki Mojstrano. Že več let zapored si postavljajo šotore na Mlački in ta čas opravijo marsikatero koristno delo. Predlanskim so zgradili lesen most, lani so urejevali obrežje potoka in očistili teren in tudi letos se bodo domenili s predstavniki Krajevne skupnosti za neko koristno delo.

Prva skupina je prispela v Mojstrano v četrtek, 30. junija. Vključuje 32 od 16 do 20 let starih tabornikov iz Strassbourga.

Mojstrančani se tudi že pripravljajo na to. Letos so jim uredili novo dovozno pot, pravočasno pa bodo poizkušali vsaj v grobem izdelati tudi higienske prostore. To pa ne bo edina skupina na Mlački. 27. julija bodo v Mojstrani sprejeli delavce iz Grenobla, ki so zaposleni v neki tanjši elektriki tovarni.

- jn

BRAZILIJA. V brazilski železarni »Acos Anhanguera« bodo pričeli graditi novo elektro jeklaro z dvema 35 tonskima električnima pečema. Proizvajali bosta letno 70.000 ton visokokvalitetnega jekla za predelovalno industrijo.

MEHIKA — V mehiški železarni »Aceros Ecatepec S. A.« je pričela obratovati nova naprava za kontinuirano vli-vanje. Ima dve žili in na njej lahko vli-vajo gredice 90 mm iz treh 11 tonskih električnih peči.

SOVJETSKA ZVEZA — Tudi na področju proizvodnje peletov bo postala Sovjetska zveza že v bližnji bodočnosti važen konkurent na mednarodnem tržišču. Po zadnjih podatkih iz ZDA lahko prodaja pelete dostavljene v črnomorska pristanišča po ceni 7,5 dolarjev, kar je približno za polovico nižja cena od peletov, ki jih prodajajo družbe iz ZDA. V letu 1965

je pričela obratovati v Kazahstanu nova naprava za proizvodnjo peletov z letno proizvodno kapaciteto 1,5 milijona ton.

Uporabniki cest

Na zveznem sekretariatu za notranje zadeve tečejo zadnje razprave o novem pravilniku o voznikih motornih vozil, ki med drugim predvideva tudi zamenjavo voznških dovoljenj.

Sama voznška dovoljenja bistveno ne bodo spremenjena. Sprememba bo le v tem, da bo iz njega razviden datum, kdaj je bil za katero kategorijo opravljen voznški izpit, na osnovi česar bodo ugotavljali, ali lahko voznik uči kandidate za voznški izpit (pogoj je namreč ta, da mora imeti voznik, ki namerava učiti kandidata, najmanj tri leta voznški izpit za tisto kategorijo, za katero bo učil). To pomeni, da bo novo voznško dovoljenje istočasno tudi dokument za učenje kandidatov za voznške izpite.

Poleg tega bo na novem voznškem dovoljenju ločena kategorija »A« v dva razdelka:

— do 125 ccm ter nad 125 ccm. Dovoljenje iz kategorije »A« do 125 ccm bodo prejeli mopedisti, ki bodo po novem obvezno morali imeti voznško dovoljenje. Seveda bodo zamenjali sedanja dovoljenja za vožnjo z mopedom za novo voznško dovoljenje, vendar pa bo treba priložiti še zdravniško potrdilo.

Ob zamenjavi voznških dovoljenj bodo morali na obvezen zdravniški pregled vsi tisti vozniki motornih vozil v delovnih organizacijah, ki opravljajo javen prevoz potnikov in blaga, vozniki, ki imajo dovoljenje za vožnjo motornih vozil kategorije »D« in vozniki motornih vozil, ki so že dopolnili starost 65 let.

Zamenjavo voznških dovoljenj lahko pričakujemo v avgustu oziroma septembru mesecu letos.

Ker se še vedno pogosto primeri, da hodijo pešci po Cesti maršala Tita med bivšim Zdravstvenim domom in hotelom Pošto ob podpornem zidu, namesto da bi uporabljali pločnik na nasprotni strani cestišča, opozarjamo vse uporabnike cest, da hoja ob podpornem zidu ni dovoljena in da lahko organi milice kršitelje kaznujejo z denarno kaznijo 500 S dinarjev.

Kako se vedejo na cesti vozniki vprežnih vozil?

Kot vprežna vozila se smatrajo vsa vozila, ki jih vlečejo vprežne živali.

Vprežna vozila morajo voziti na javnih cestah po desni strani, kjer so urejene obvoznice oziroma posebej urejene površine za vprežna vozila, pa le po teh. Voznik vprežnega vozila mora voditi vozilo ves čas, dokler se vozilo premika po cesti. Vprežnega vozila ni dovoljeno puščati na cesti brez nadzorstva.

Kadar je vprežno vozilo na cesti, mora imeti na zadnji strani dve rdeči refleksi-stekli (mačji očesi), ki sta vidni z razdalje najmanj 100 m, če ju osvetli motorno vozilo z bleščečimi lučmi.

Ponoči ali ob zmanjšani vidljivosti mora imeti vprežno vozilo na sprednji levi strani luč bele barve, na zadnji levi strani pa luč svetlo rdeče barve.

S. H.

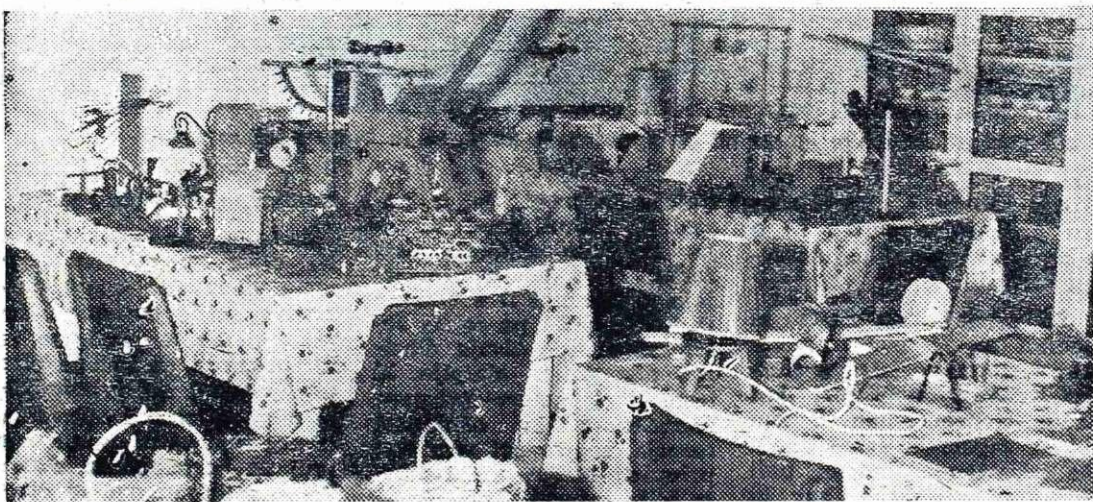
Kako je z izgradnjo...

(nadaljevanje s 17. strani)

Gradbeni odbor si bo še naprej prizadeval, da bi dobil sredstva, ki bodo še potrebna za dokončno dograditev objekta. Omenim naj še, da je za izgradnjo doma pokazala veliko razumevanje DPD Svoboda »France Menčinger« Javornik — Koroška Bela, ki je za izgradnjo objekta iz dotacij in dohodkov

lastnih dejavnosti namenila oziroma odobrila 1 milijon din. Tudi podjetje Vatrostalna iz Zenice je letos ponovno nakazalo 1,5 milijona din. Seveda pa tudi v prihodnje gradbeni odbor računa na razumevanje, da bi v novem domu lahko čimprej igrali in peli ter gledali filmske predstave.

- or

Razstava šolskih izdelkov

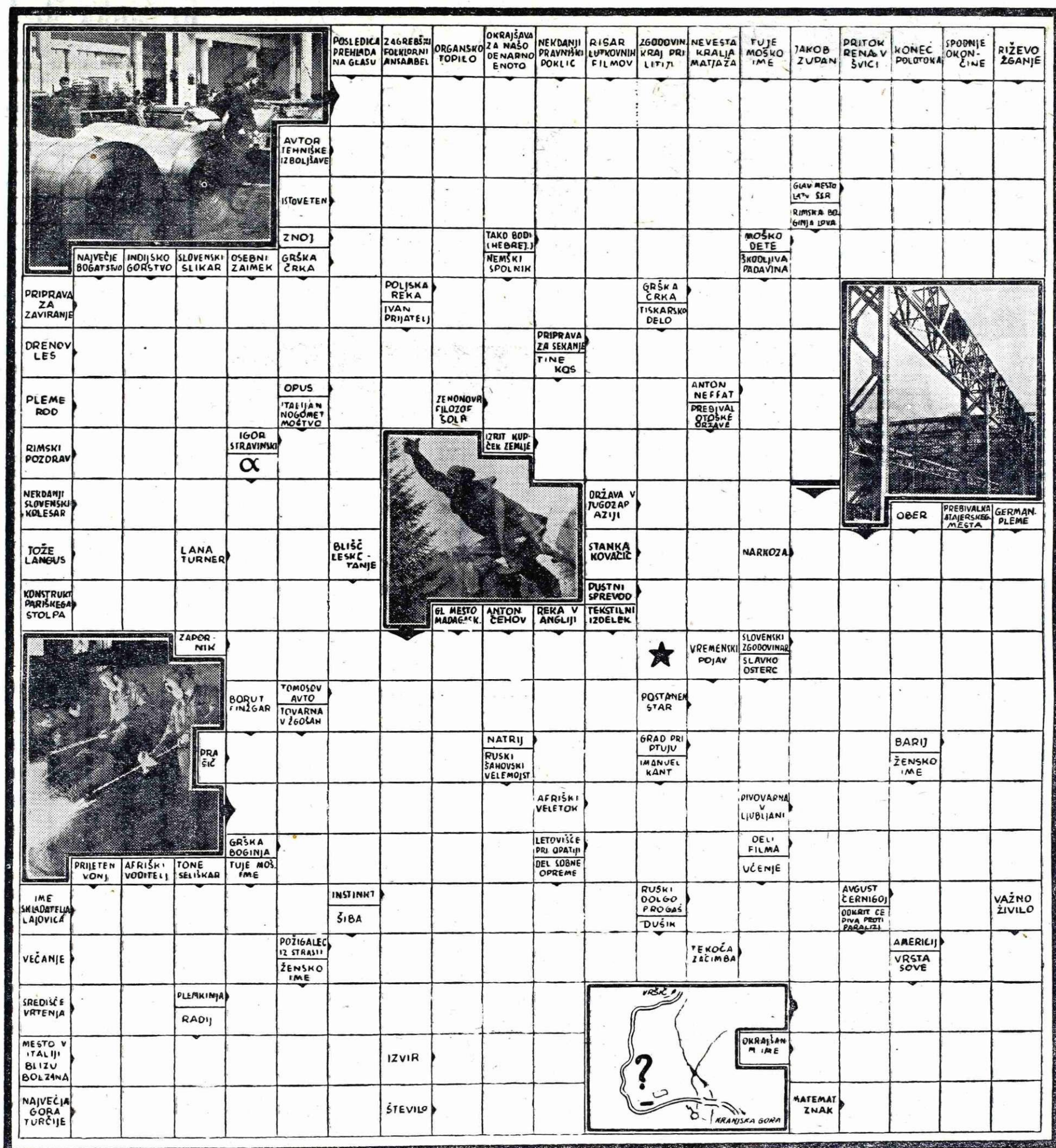
25. junija ob 16. uri, so pionirji osnovne šole na Koroški Beli odprli razstavo izdelkov likovnega in tehničnega pouka ob koncu šolskega leta. Ta razstava je prva v tem desetletju in zato lahko rečemo, da smo na njej videli tudi že nekaj po več let starih izdelkov. Tov. Štefe in tov. Torkar, ki pouču-

jeta likovni in tehnični pouk, sta nam o razstavi povedala naslednje:

»Razstava je resnično prva po šestih letih, vendar tega niso krivi otroci, ampak učitelji sami, saj mnogi trdijo, da razstava ni potrebna. Otroci imajo za tehnični pouk veliko zanimanje in veselje, vendar nam primanjkuje

najrazličnejšega materiala...»

Oba učitelja sta se pritoževala zaradi »rahle neresnosti« nekaterih učiteljev in istega mnenja je bil tudi upravitelj. Naše mnenje je, da bi morali biti razstavljeni ročni izdelki in risbe učencev vsako leto, saj je to vendar njihov uspeh in uspeh šole.

Nagradni razpis

Današnja slikovna križanka je nagradna. Z žrebom bomo reševalcem s praviimi rešitvami razdelili naslednje nagrade:

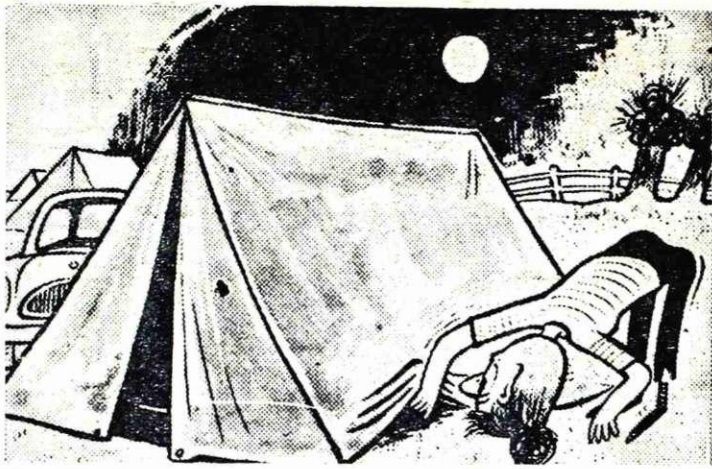
- 1 nagrada 50 N din
- 2 nagradi po 40 N din
- 3 nagrade po 30 N din
- 4 nagrade po 20 N din

Rešitve vpišite v izrezan ali prerisan lik križanke čitljivo in z velikimi črkami.

Vsak lahko sodeluje le z eno rešitvijo, ki naj bo v posebni kuverti, na katero označite NAGRADNA KRIŽANKA in napišite svoj naslov ter obrat, v katerem delate.

Rešitve pošljite najkasneje do vključno 12. julija na naslov: UREDNIŠTVO »ŽELEZARJA«, železarna Jesenice.

Rešitvam ne prilagajte nobenih drugih dopisov.

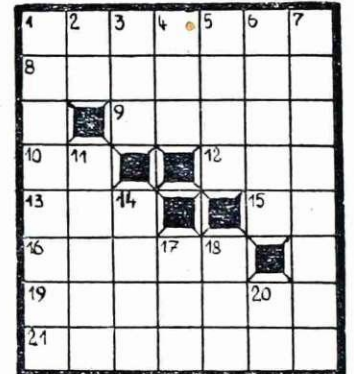
»Tudi pod posteljo ni nikogar! Škoda!«

»Človek božji, ta pa ima pogum!«

Križanka št. 1

Vod.: 1. delovna enota naše železarne, 8. široke mestne ulice, 9. spremljevalec boga Bakha, 10. slovenski tednik za razvedrilo, 12. moško ime, 13. budimpeštanski sta-

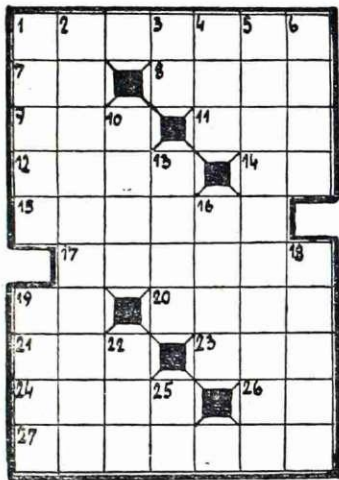

dion, 15. okrajšava za avtonomno pokrajino, 16. vzvišeni vzor, 19. neenakost, nesložnost, 21. kemični element, ki ga uporabljajo tudi za plemenjenje jekla.

Navp.: 1. svojina, posest, 2. rimsko število 4, 3. cel, popoln, 4. žensko ime, 5. kopati v zemljo, 6. obdelan kos zemlje, 7. zračno prevozno sredstvo, 11. 52. del leta, 14. stisnjena roka, 17. protivni veznik, 18. drobljenje, razbitje, 20. japonska igra, podobna šahu, ki se tudi pri nas vedno bolj uveljavlja.

Križanka št. 2

Vod.: 1. sprememba zakona, dopolnilni predlog, 7. natrij, 8. ime francoskega igralca Maraisa, 9. rastlinska bodica, 11. poželenje, strast, 12. zareza v dnu pri sodu, 14. okrajšava za »tega meseca«, 15. prestolnica nekdanje Asirije, 17. slovensko ime za italijansko reko, 19. radij, 20. Ober, 21. zelena žabica, tudi moško ime, 23. osebni zaimek, 24. otep, povesmo, 26. začetnici priimka

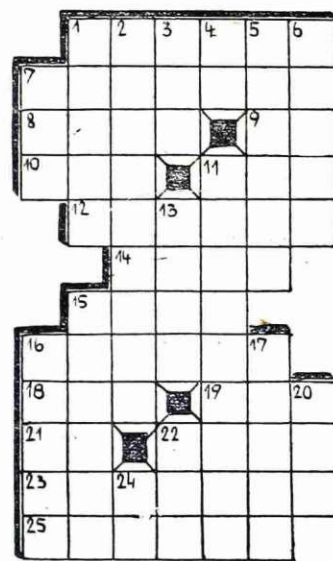
in imena predsednika Zvezne skupščine, 27. Marxovo najvažnejše delo.

Navp.: 1. ime pesnika Aškerc, 2. delovna enota naše železarne, 3. nedeljiva soglasniška skupina, 4. znižana nota, 5. prebivalka otoka v Sredozemskem morju, 6. pokrajina v Zadnji Indiji, 10. glasbeni interval, 13. glasbena oznaka za hitro, živahno podajanje, 18. zračni duh v Shakespearovem »Koriolanu«, 19. zunanji minister ZDA, 22. medmet, s katerim posnemamo preskok, 25. Ludolfovo število.

»Popolnoma nemogoče je poslušati radio, ko ti strašni ptiči neprestano pojejo.«

Križanka št. 3

»Gospod stražnik, prosim zaprite tega malega debelinka, ki me neprestano zasleduje!«

Vod.: 1. vrsta športnikov, 7. reber, pobočje, 8. nemško ime za reko Meusse, 9. samo, 10. Pritok Donave v Avstriji, 11. hrana, jedilo, 12. maščevanje, 14. pečenje, 15. znan grad blizu Ptuja, 16. francoska filmska igralka (Brigitte), 18. ženski pevski glas, 19. domača vprežna žival, 20. začetnici utemeljitelja heliocentričnega sistema, 22. največje evropsko gorstvo, 23. predsednik Zvezne skupščine, 25. grško rimski stari vek.

Navp.: 1. svetovno znane terme pri Padovi, 2. delovna enota naše železarne, 3. severni jelen, 4. števniki 5. mlada goveda, 6. nekdanji japonski premier, 7. italijanski tovornjaki, 11. delovna enota naše železarne, 13. železniška postaja na progi Ljubljana-Postojna, 15. evropski polotok in gorstvo, 16. denarni zavod, 17. ogreta, 20. romunska denarna enota, 22. okrajšano moško ime, 24. skrajni konec, v morje segajoči del kopnega.

Številčnica

1.	10	6	4	17	14	5	18	8	13
2.	15	17	11	4	15	8	2	8	
3.	13	3	16	3	17	6	4	6	17
4.	15	17	6	5	6	17	18	6	
5.	13	17	12	6	12	8	7	11	12
6.	3	12	2	11	18	1	6	13	
7.	3	4	13	17	8	7	3	2	7
8.	15	17	8	15	3	12	11	4	
9.	9	11	2	11	4	18	1	6	13
10.	15	3	12	6	9	1	16	3	
11.	14	17	11	10	3	12	6	7	8
12.	9	6	7	11	17	8	1	6	

Številke morate nadomestiti s črkami kot to zahtevajo spodnji opisi za posamezne besede. Ista številka pomeni isto črko.

1. član zadruga, 2. določbe, navodila, pismeni ukazi, 3. uničevalec krompirjevih nasadov, 4. oddelek priprave vložka v DE plavž, 5. posledica ranitve, 6. ovsen kruh, 7. odkritosrčnost, 8. pripovedovanje, zgodba, 9. slovar, 10. vabilo, 11. krojiti, pripravljati blago za sešitje, 12. topniška enota.

Ob pravilni rešitvi boste dobili v 3. in 5. navpični vrsti dva organa delavskega upravljanja.

Ob pravilni rešitvi boste dobili v 3. in 5. navpični vrsti dva organa delavskega upravljanja.

»Želiš pariške ali dunajske zrezke?«

»Kakšna oslarija! Na tej karti so vrisane celo bolnišnice!«

Kaj bomo gledali v kinu

Kino »RADIO«

2. in 3. julija franc.-italij.-španski barvni CS film ČRNI TULIPAN, ob 17. in 19. uri

4. julija italijanski barvni CS film MARATONSKA BITKA, ob 17. in 19. uri

5. in 6. junija ameriški barvni VV film BANDA ANGELOV, ob 19. uri

7. julija mehiški barvni film JAZ PUSTOLOVEC, ob 17. in 19. uri

8. julija franc.-italij. film GERMINAL, ob 19. uri

9. julija ameriški CS film UBIJALCI IZ SAN FRANCISCA

Kino »PALVŽ«

2. in 3. julija ameriški barvni VV film BANDA ANGELOV, ob 18. in 20. uri

4. in 5. julija franc.-italij.-španski barvni CS film ČRNI TULIPAN, ob 20. uri, 4. julija tudi ob 18. uri

6. julija mehiški barv. film JAZ PUSTOLOVEC, ob 18. in 20. uri

7. in 8. julija sovjetski film KRVAVA ZVEZA, ob 20. uri

9. julija poljski barvni CS film ROKOPIS IZ SARAGOSSE, ob 18. in 20. uri

Kino ŽIROVNICA

2. julija ameriški CS film SVETISČE GREHOV

3. julija češki film TRGOVINA NA GLAVNI ULICI

6. julija franc.-italij.-špan. barvni CS film ČRNI TULIPAN

9. julija ameriški barv. VV film BANDA ANGELOV

Kino DOVJE

2. julija češki film TRGOVINA NA GLAVNI ULICI

3. julija ameriški CS film SVETISČE GREHOV

7. julija franc.-italij.-špan. barvni CS film ČRNI TULIPAN

9. julija sovjetski film KRVAVA ZVEZA

Kino KOROSKA BELA

2. julija sovjetski film KRVAVA ZVEZA

3. julija ameriški film SKRIVNOSTNA SOSEDA

4. julija ameriški barv. VV film BANDA ANGELOV

9. julija franc.-italij. film GERMINAL

Kino KRANJSKA GORA

2. julija ameriški film SKRIVNOSTNA SOSEDA

3. julija sovjetski film KRVAVA ZVEZA

7. julija ameriški barv. VV film BANDA ANGELOV

8. in 9. julija franc.-italij.-španski barvni CS film ČRNI TULIPAN

ŠPORT IN KULTURA

Tekmovanje v atletiki je končano

Za nami je prvi del letnih medobratnih sindikalnih tekmovanj. Pretekli teden smo zaključili z eno najlepših disciplin — atletiko. Organizacija je bila v rokah že skoraj zamrlega atletskega kluba, ki pa jo je izvedel kar solidno. Tudi vreme je bilo z izjemo zadnje discipline prvega dne kar lepo in primerno za taka tekmovanja. Udeležba je bila namreč prejšnjim letom nekoliko slabša, predvsem pa je porazno, da se tekmovanja ni udeležil niti po en tekmovalci iz nekaterih večjih obratov kot iz HVŽ, mehanične delavnice in martinarne. Temu je sigurno kriva nezainteresiranost športnih referentov po obratih. Doseženi rezultati pa so zadovoljivi, razen pri metu krogle. Na osnovi rezultatov tega tekmovanja bomo izbrali širši krog kandidatov, ki bodo zastopali našo železarno na letošnjih letnih metalurških igrah konec avgusta v Štorah.

REZULTATI:

100 m: 1.—2. Jože Čebašek (konstrukcijska delav.) in Franc Polak (RO) 12,2, 3. Andrej Podlipnik (konstrukcijska del.) 12,3.

1000 m: 1. Janez Kosmač (energetsko gospodarstvo) 2:55,2, 2. Franc Kralj (konstrukcijska del.) 3:00,0, 3. Marjan Oblak, (strugarna valjev) 3:01,0.

SKOK V DALJAVO: 1. Jože Čebašek (konstrukcijska del.) 6 m, 2. Leon Žener

(elektro del.) 5,85 m, 3. Janez Vauh (elektro del.) 5,25.

MET KROGLE: 1. Andrej Podlipnik (konstrukcijska del.) 11,24, 2. Pavel Poljanšek (Javornik II) 10,85, 3. Franc Kralj (konstrukcijska del.) 9,88 m.

SKOK V VISINO: 1.—2. Jože Čebašek (konstrukcijska del.) in Pavel Poljanšek (Javornik II) 162, 3. Leon Žener (elektro del.) 157 cm.

Č.J.

KOŠARKA

Mladinke zatajile

V Mariboru na igrišču v Ljudskem vrtu je bilo v soboto in nedeljo republiško prvenstvo za mladinke v košarki. Prvenstva se je udeležilo 8 ekip: Slovan, Maribor, Maribor 66, Ježica, Jesenice, Sora, Litija in Olimpija. Naše predstavnice to-

krat niso zaigrale zadovoljivo, pa tudi športna sreča jim je obrnila hrbet. V predtekovanju so naletela na odlične igralke Slovana in morale priznati njihovo premoč s 35:45 (17:23). Drugi dan so skušale nadoknaditi zamujeno. Najbolj razburljiva je bila odločilna tekma za tretje mesto med Jesenicami in Ježico. Igralke Ježice so že v prvih minutah povedle in srečanje že takoj odločile v svojo korist. Nemir v jeseniških vrstah je povzročil njihovo visoko zmago — 66:21 (34:12).

Po izjavah spremljevalcev naše ekipe raven ženske košarke v Sloveniji ni posebno napredovala. Tudi Jeseničanke so igrale podpoprečno, nekatere rutirane igralke so popolnoma odpovedale. Vudričeva je vse prvenstvo igrala s poškodovano nogo, toda kljub temu je večkrat rešila našo ekipo večjega poraza. V končni razvrstitvi so bile Jeseničanke le četrte.

ODBOJKA

Jesenice : Kanal 2 : 3

Zaradi turneje jeseniških odbojkarjev na Čehoslovskem je bila prvenstvena tekma z ekipo Kanala odigrana že pretekli četrtek v Kanalu. Zmagali so odbojkarji iz Jesenice z rezultatom 2:3 (12:15, 10:15, 15:12, 15:10, 15:7). Tekmo je pred 400 gledalci sodil Hvala iz Nove Gorice.

Z igralci Jesenic so v Kanal odpotovali najbolj vneti ljubitelji odbojke, vendar kaže, da tudi ta pomoč ni zadostovala. Domačini so že v prvih nizih igre igrali lepo in popolnoma zmedli naše igralce. Ko so Jeseničani svoje vrste nekoliko uredili, so v tretjem in četrtem nizu popolnoma gospodarili na igri-

šču. Najbolj razburljiv je bil tretji niz, ko so domači odbojkarji vodili že z 12:9, vendar so ga Jeseničani kljub temu odločili v svojo korist. V odločilnem nizu so spet popustili, to slabost pa so izkoristili domači odbojkarji in po dveh nizu tudi zmagali.

ČESTITKA

Delovnemu kolektivu železarne in še posebej vzdrževalcem na Javorniku čestitam ob praznovanju dneva borca ter želim novih delovnih uspehov.

Slavko Pretnar

V P. 1139/2

Kusjak pri Prahovu

HOKEJISTI se pripravljajo na novo sezono

Kljub temu, da sonce pripeka vedno močnejše, se hokejisti na igrišču Podmežakljo že pripravljajo na novo sezono. Nekaj več o njihovih pripravah nam je povedal predsednik HK Jesenice France Talar naslednje:

»Hokejisti iz A in B moštva se že od 22. maja dalje zbirajo vsak teden trikrat in vadijo pod vodstvom domačih trenerjev Valentarja in Klinarja. Igralci C moštva pa se zbirajo na igrišču vsak teden dvakrat, njihove treninge pa vodita Dušan Brun in Trebušak. Tudi Novak bo kmalu začel trenirati vratarje. Od 1. julija dalje bodo hokejisti A in B moštva trenirali štirikrat na teden, hokejisti C moštva pa trikrat na teden. Ko bo na drsališču led, bodo treninge pomnožili, tako da se bodo hokejisti pripravljali vsak teden petkrat. V oktobru bodo igralci A in B moštva, ki ne sodelujejo v državni reprezentanci, odpotovali v Budjevice, CSSR, kjer bodo nadaljevali s treningi, na Jesenice pa se bodo vrnili, ko bo na drsališču že pripravljena ledena ploskev. Z njimi bo pripotoval tudi novi čehoslovski trener Rudolf Černi, ki ima trenerski izpit že od leta 1961. (Več o trenerju bomo pisali pozneje.) Tudi o hokejski šoli smo že poročali. Omenimo naj še to, da se v hokejsko šolo lahko vpiše vsak, ki se zanima za hokej. Pozneje bodo napravili selekcijo. Tako bodo zbrali 60 učencev, ki bodo pozneje lahko trenirali na ledu. Pred-

nost bodo imeli tisti učenci, k bodo talentirani, v šolo pa bodo sprejeti le učenci s pozitivnimi ocenami v šoli. Da bo šola lahko pravočasno začela z rednim delom, v klubu že zbirajo sredstva za nabavo najnujnejših rekvizitov, ki so za razvoj šole potrebni.

Zavod za vzdrževanje športnih objektov je že dokončal garderobe pod novo tribuno, morajo pa jih še opremiti z rekviziti za krepitev mišičevja in vsega telesa.

Bolj težavno je vprašanje z igralci. V JLA imamo 8 igralcev A in B moštva. Trije se bodo vrnili do začetka hokejske sezone, pet igralcev pa bo še naprej služilo kadrovske rok. Zaradi tega bomo imeli nekaj težav pri sestavljanju treh kvalitetnih moštev, to je A in B ter mladinskega moštva. Vprašanje je tudi, če bo moštvo Kranjske gore v prihodnji sezoni lahko tekmovalo v zvezni ligi. Če bomo lahko sestavili dve močni ligaški moštvi, se nam lahko zgodi, da bo zmanjkalo igralcev za mladinsko moštvo. Kako se bo v tem primeru odločila uprava hokejskega kluba, še ne morem povedati. Menim, da bodo igralci Feč, Tišler in Ivo Jan še naprej igrali za Jesenice, seveda pod pogojem, da bodo rešeni nekateri problemi

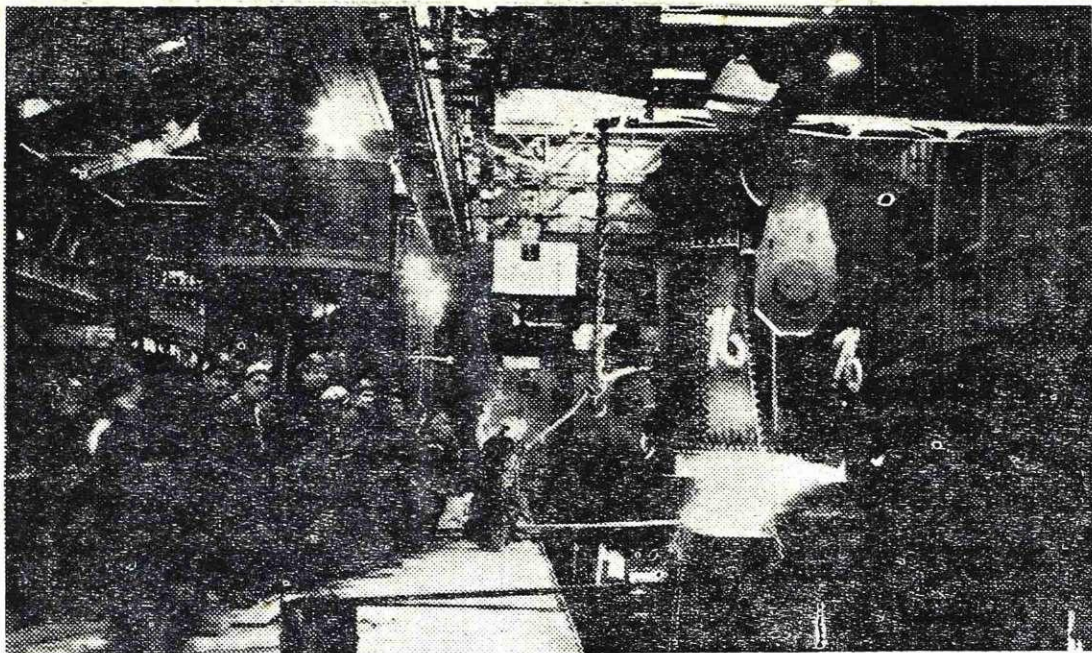
v zvezi z zaposlitvijo itd. V zadnjem času smo sporazumno z železarno zelo uspešno rešili vprašanje Franca Smoleja, ki se je po vrnitvi iz JLA spet zaposlil v železarni.

Zanimiva bo tudi prihodnja hokejska sezona, tako za igralce kot za gledalce.

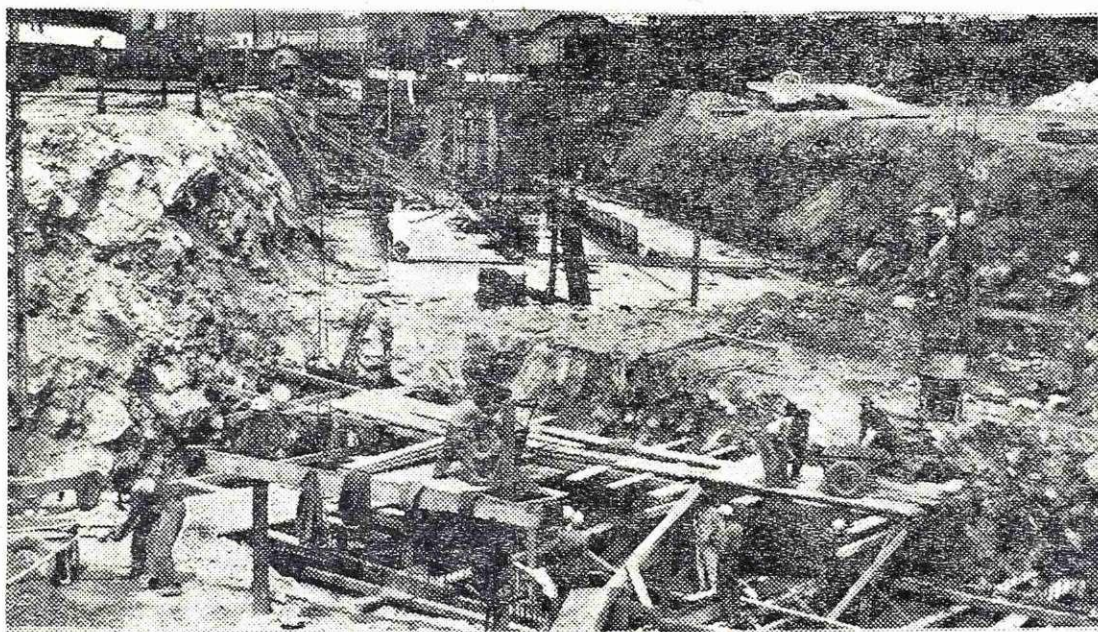
V četrtek, 30. junija, so igralci A moštva odpotovali v Cortino, kjer bodo odigrali prijateljsko mednarodno tekmo z ekipo Cortina Rex. V avgustu imajo v načrtu daljšo turnejo po Franciji, Švici in Zahodni Nemčiji. V Chamonixu bodo odigrali štiri tekme s francoskimi ekipami, nato pa še v Švici eno tekmo. V Oberstdorfu se bodo udeležili tradicionalnega poletnega turnirja za prehodni pokal, ki so ga Jeseničani osvojili že dvakrat.

Za gledalce bo najbolj zanimiv mednarodni turnir v počastitev dneva republike na drsališču pod Mežakljo. Predvideno je, da bo jugoslovanska državna reprezentanca v hokeju na ledu odigrala tekme z mlado reprezentanco Sovjetske zveze, NDR, Madžarsko in še eno reprezentanco, ki pa še ni določena.

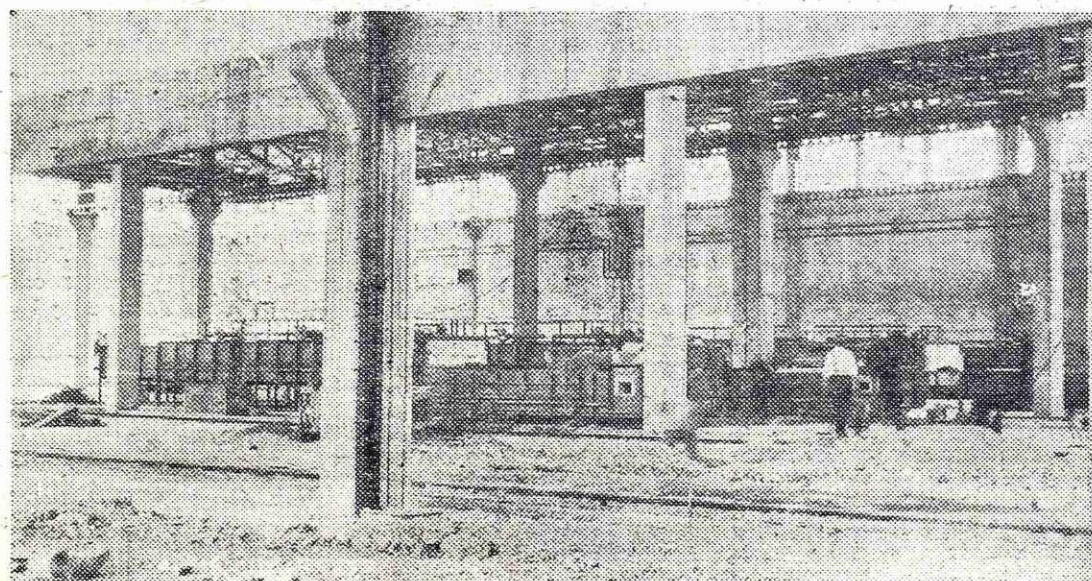
Po odhodu na svetovno prvenstvo, ki bo na Dunaju, bo naša reprezentanca odigrala na Jesenicah še osem mednarodnih tekem. Prav tako je zanimiva tudi koledar tekem, ki naj bi jih odigrali hokeji-

V martinarni so že začeli delno vlivati na posebne vozove. Sobotne slovesnosti se je udeležilo precej gostov, ki so si z zanimanjem ogledali to pridobitev

Danes obširneje poročamo o gradnji nove aglomeracije, katere del vidite tudi na tej sliki in sicer temelje za stolp v skladišču koksa, v ozadju pa stometrski rov

Poleg žičarne je zrasla nova hala — patentirnica. Dela so napredovala sedaj tudi v notranjosti in je oprema že pripravljena za namestitve

Prijetno letovanje ob morju

Letošnja počitniška sezona v Crikvenici in Biogradu na moru se je začela že v prvi polovici junija. Kakor vsako leto je tudi letos vladalo med našimi sodelavci v delovnih enotah veliko zanimanje za letovanje v obeh počitniških domovih, ki jih ima železarna ob morju.

Poročali smo že, da je bila v počitniškem taboru v Biogradu na oddihu najprej skupina naših sodelavcev, ki jih je določil zdravnik v Obratni ambulanti. Z njimi je bila tudi medicinska sestra. V juniju so imeli v Crikvenici razen sodelavcev, ki koristijo letni dopust, tudi precej kolektivnih obiskov iz posameznih delovnih enot.

Razen v Crikvenici in Biogradu bodo naši sodelavci lahko koristili letni dopust tudi v Bohinju, kjer ima železarna na razpolago sedem

postelj in sicer na podlagi zamenjave z gradbenim podjetjem »Sava«, ki želijo preživeti svoj dopust v naših počitniških domovih ob morju. Tudi za dopust v Bohinju vlada veliko zanimanje.

Med tednom se je vrnila iz Biograda na moru skupina 177 sodelavcev in njihovih svojcev, odpotovala pa je nova skupina, ki šteje prav tako okrog 180 ljudi. V počitniškem domu v Crikvenici pa je sedaj 144 naših sodelavcev.

Sodelavci, ki so izkoristili svoj dopust v minuli izmeni, so našemu uredništvu že poslali nekaj pozdravov in poročajo, da imajo ob morju lepo vreme in dovolj sonca. Prav tako se zelo ugodno počutijo v obeh domovih, saj je za njihovo dobro počutje zelo dobro preskrbljeno.

-or

Tudi ta posnetek je z gradbišča nove aglomeracije. Temelji za stolp v skladišču koksa bodo globoki, kar lahko nazorno vidite s slike

